

čunica za ljudske šole.

Spisal

Luka Lavtar.

II. Srednja stopnja.

Računanje v neomejenem številnem prostoru.

Vsled odloka visokega c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 16. marcija 1910,
št. 3127, je raba tega zvezka obče dovoljena.

Cena 90 h.

V Ljubljani.

Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

1910.

F
Alu

V

Lp. 13. 12. 50. Jh

S 10021

Računica za ljudske šole.

Spisal

Luka Lavtar.

II. Srednja stopnja. *[2. izd.]*

Računanje v neomejenem številnem prostoru.

Vsled odloka visokega c. kr. ministrstva za bogočastje in uk z dne 16. marcija 1910,
št. 3127, je raba tega zvezka obče dovoljena.

Cena 90 h.

V Ljubljani.

Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

1910.

Vse pravice se pridržujejo.

21327/2, iud. 1910

g 10021

Številni obseg od 1 do 1000.

A. Ponavljalni obrazec

učne snovi v številnem obsegu od 1 do 100.

I. Shvatba števil.

Števne vaje.

1. Štej do 100!
2. Štej po 10 do 100! do 40! do 80!
3. Štej od 23 do 36! od 58 do 72!
4. Štej od 28 za 3 naprej! od 46 za 7 naprej! od 88 za 9 naprej!
5. Katero število je za: 25, 39, 58, 87, 99?
6. Katero število je pred: 37, 50, 85, 100?
7. Katero število je med 39 in 41? 75 in 77? 100 in 98?
- Katera števila so med 45 in 49? 67 in 71? 85 in 90?
8. Katero desetišno število je za 30, 60, 80?
9. Katero desetišno število je pred 50, 70, 100?
10. Katero desetišno število je med 20 in 40? 60 in 80? 80 in 100? Katera desetišna števila so med 30 in 70? 10 in 40? 70 in 100?

Desetišna številna sestava.

1. 4 m = ? dm	8 dl = ? cl	6 lg. = ? pl.
2. 3 D = ? E	5 D = ? E	9 D = ? E
3. 2 dm 5 cm = ? cm	7 lg. 6 pl. = ? pl.	9 dl 4 cl = ? cl
4. 4 D 3 E = ? E	6 D 7 E = ? E	8 D 5 E = ? E
5. 20 cm = ? dm	40 pl. = ? lg.	80 cl = ? dl
6. 30 E = ? D	50 E = ? D	100 E = ? D
7. 27 cm = ? dm ? cm	54 pl. = ? lg. ? pl.	93 cl = ? dl ? cl
8. 38 E = ? D ? E	62 E = ? D ? E	85 E = ? D ? E
9. 40 = ? D	60 = ? D	90 = ? D
10. 62 = ? D ? E	53 = ? D ? E	86 = ? D ? E

II. Računanje v številnem obsegu od 1 do 100.

1. Golo računanje.

1. $6 + 2 =$	2. $7 + \cdot = 10$	3. $8 = 5 + \cdot$
4. $6 + 8 =$	5. $64 + 3 =$	6. $85 + 5 =$
7. $64 + \cdot = 70$	8. $56 + 7 =$	9. $30 + 60 =$
10. $50 + 42 =$	11. $46 + 50 =$	12. $23 + 72 =$
13. $27 + \cdot = 30$	14. $48 = 45 + \cdot$	15. $28 + 36 =$
16. $9 - 4 =$	17. $15 - 7 =$	18. $87 - 3 =$
19. $42 - 6 =$	20. $80 - 50 =$	21. $60 - 23 =$
22. $74 - 30 =$	23. $96 - 51 =$	24. $83 - 35 =$
25. 5 krat 7 =	26. 6 v 48 =	27. $\frac{1}{7}$ od 56 =

2. Imenska števila, uporabne naloge.

1. Ponovi znane mere!

2. Katera nastopnih števil

3 m, 5 l 2 dl, 7 lg., 6 bk. 2 lg., 6 kg 26 dkg, 7 dm, 4 D,
3 D 2 E, 9 D 1 E, 6 D, 3 D 5 E

so enoimenska, katera dvoimenska?

-
1. Vinotržec je prodal 20 hl, 15 hl in 30 hl vina; koliko skupaj?
 2. V gozdu so posekali od 86 dreves 30 (50, 70, 40, 10); koliko dreves še stoji?
 3. V sadovnjaku hočejo 80 dreves vsaditi, vsadili so jih 50 (30, 70, 20); koliko dreves je še vsaditi?
 4. 1 zvezek velja 8 h; koliko veljajo 3 zvezki (5, 7, 8, 9 zvezkov)?
 5. V predalu je 40 (20) K, v drugem 10 (20) K več; koliko kron je v obeh predalih?
 6. 12 K so razdelili med ubožce tako, da dobi vsak 4 (3, 2, 6) K; koliko ubožcev so obdarili?
 7. Med 3 ubožce so razdelili 15 K na enake dele; koliko kron dobi 1 ubožec?

B. Števila od 1 do 1000.

I. Shvatba števil.

Šteвне vaje.

1. Štej do 1000!

a) 100, 200, ... 1000; b) 10, 20, 30, ... 100, 110, ... 1000;

c) 1, 2, 3, 4, ... 10, 11, ... 1000.

2. Štej po 10 a) od 80 do 130, b) od 460 do 520, c) od 870 do 910!

3. Štej od 1000 po 100 nazaj! 900, 800, ... 100, 0.

4. Štej po 10 a) od 920 do 870, b) od 640 do 580, c) od 320 do 250 nazaj!

5. Štej a) od 92 do 100, b) od 478 do 515, c) od 738 do 811!

6. Štej a) od 912 do 897, b) od 703 do 689, c) od 408 do 391 nazaj!

Desetišna številna sestava.

7.	4 m = ? cm	19.	530 cm = ? m ? dm
8.	8 l = ? cl	20.	940 cl = ? l ? dl
9.	6 K = ? h	21.	820 pl. = bk. ? lg.
10.	6 S = ? E	22.	370 E = ? S ? D
11.	500 cm = ? m	23.	5 bk. 2 lg. 3 pl. = ? pl.
12.	600 cl = ? l	24.	6 m 3 dm 7 cm = ? cm
13.	200 h = ? K	25.	8 l 6 dl 5 cl = ? cl
14.	900 E = ? S	26.	2 S 4 D 9 E = ? E
15.	3 m 2 dm = ? cm	27.	375 cm = ? m ? dm ? cm
16.	5 l 4 dl = ? cl	28.	756 cl = ? l ? dl ? cl
17.	8 bk. 3 lg = ? pl.	29.	462 pl. = ? bk. ? lg. ? pl.
18.	6 S 5 D = ? E	30.	832 E = ? S ? D ? E

Pisanje in čitanje števil.

1. Napiši v razpredelnico: 3 S, 5 D, 7 S 2 D, 9 S 3 D,
4 S 1 D 7 E, 8 S 4 D 9 E, 2 S 3 E, 5 S 6 E!

		T	S	D	E	
			3	0	0	300
				5	0	50
			7	2	0	720
			9	3	0	930
			4	1	7	417
			8	4	9	849
			2	0	3	203
			5	0	6	506

2. Napiši ta števila na desni razpredelnice in čitaj jih!
3. Čitaj nastopna števila: 700, 430, 573, 908, 652, 900, 324, 981, 640, 897, 209, 1000.
4. Napiši: štiristo, šeststo, dva in trideset, sedemsto pet, devetsto sedem in dvajset, tisoč, dvesto štiri in sedemdeset!

Sestavljanje in razstavljanje števil.

a.

1. $600 + 4 =$ 2. $800 + 50 =$ 3. $300 + 62 =$
4. $503 + 20 =$ 5. $730 + 8 =$

b.

1. $405 = 400 +$ 2. $920 = 900 +$ 3. $234 = 200 +$.
4. $827 = 807 +$. 5. $985 = 980 +$.

II. Seštevanje.

1. Ustno računanje.

Seštevanje samih desetičnih in samih stotičnih števil.

a.

1. a) $60\text{ cm} + 20\text{ cm}$ b) $60\text{ E} + 20\text{ E}$ c) $60 + 20$
2. b) $30\text{ E} + 50\text{ E}$ c) $30 + 50$
a) $60\text{ cm} + 20\text{ cm} = 6\text{ dm} + 2\text{ dm}$ i. t. d. 3. c) $40 + 30$

4. $30 + 20 =$ 5. $40 + 50 =$ 6. $70 + 30 +$ 7. $10 + 80 =$

Števili 30 in 20 imenujemo seštevanca, dobljeno število 50 pa vsoto. — Navedi seštevanca in vsoto v 5. (6. in 7.) nalogi!

b.

1. $80 + \cdot = 100$ 2. $70 + \cdot = 100$ 3. $60 + \cdot = 100$
4. $100 + 10 =$ 5. $100 + 20 =$ 6. $100 + 40 =$

7. $80 + \overset{20 + 10}{30} =$ 8. $70 + 50 =$ 9. $60 + 80 =$
10. $90 + 20 =$ 11. $70 + 80 =$ 12. $50 + 90 =$
13. $60 + 70 =$ 14. $90 + 90 =$

15. Trгоvec z ogljem proda nekega dne 30 q (50 q), drugega dne 60 q (80 q); koliko stotov oglja proda v obeh dneh!

16. V vinogradu vsadé 80 trt, 20 trt se posuši; koliko vsajenih trt raste?

17. Dijak plača za obed na dan 4 desetice; koliko plača za 6 dni?

18. $300\text{ cm} + 400\text{ cm} =$ 19. $200\text{ h} + 700\text{ h} =$
20. $500\text{ cl} + 400\text{ cl} =$

$300\text{ cm} + 400\text{ cm} = 3\text{ m} + 4\text{ m} = 7\text{ m} = 700\text{ cm}; 300\text{ cm} + 400\text{ cm} = 700\text{ cm}$

21. $300\text{ E} + 400\text{ E} =$ 22. $200\text{ E} + 700\text{ E} =$
23. $500\text{ E} + 400\text{ E} =$
 $300\text{ E} + 400\text{ E} = 3\text{ S} + 4\text{ S i. t. d.}$

24. $300 + 400 =$ 25. $200 + 700 =$ 26. $500 + 400 =$
 $300 + 400 = 3\text{ S} + 4\text{ S i. t. d.}$

27. a) $500\text{ l} + 300\text{ l}$ b) $500\text{ E} + 300\text{ E}$ c) $500 + 300$
28. b) $200\text{ E} + 600\text{ E}$ c) $200 + 600$
29. c) $800 + 100$

30. $300 + 500 =$	31. $400 + 400 =$	32. $100 + 900 =$
33. $200 + 700 =$	34. $300 + 600 =$	35. $600 + 400 =$
36. $60 + 20 =$	37. $70 + 80 =$	38. $200 + 600 =$
	39. $300 + 700 =$	

Navedi seštevanca in vsoto vsake prejšnje naloge!

40. a) Šivilja naredi v 6 dneh 18 moških srajc; koliko takih srajc naredi v 1 dnevu?

b) Šivilja naredi v 1 dnevu 4 ženske srajce; v koliko dneh naredi 12 takih srajc?

41. a) 1 par črevljev velja 9 K; koliko parov se dobi za 36 (54) K?

b) 7 parov črevljev velja 56 K; koliko velja 1 par?

Prištevanje osnovnih števil k mešanim celotnim številom (S , D in E).

a.

1. $26 + 2 =$	2. $81 + 9 =$	3. $74 + 8 =$
4. $824 + 5 =$	$24 + 5 = 29$	$824 + 5 = 829$
5. $952 + 7 =$	6. $641 + 6 =$	7. $211 + 8 =$
8. $523 + 4 =$	9. $661 + 7 =$	10. $981 + 6 =$

b.

1. $158 + 4 =$	$58 + 4 = 62$	$158 + 4 = 162$
2. $765 + 9 =$	3. $949 + 7 =$	4. $367 + 5 =$
5. $658 + 8 =$	6. $733 + 9 =$	7. $849 + 4 =$
8. $896 + 6 =$	9. $797 + 5 =$	
10. $665 + 3 =$	11. $653 + 7 =$	12. $478 + 6 =$
13. $795 + 5 =$	14. $991 + 9 =$	15. $896 + 8 =$

16. 351 (428) m dolg jarek podaljšajo za 8 (6) m; kako dolg je potem?

17. Kos platna je 45 *m* dolg, 20 *m* ga odrežejo; koliko metrov ga še ostane?

18. Za 1 srajco se porabijo 3 *m* platna; koliko za 9 takih srajc?

19. Šivilja naredi iz 16 *m* platna 8 srajc; koliko metrov platna porabi za 1 srajco?

20. Šivilja porabi za 1 srajco 3 *m* platna; koliko takih srajc naredi iz 18 *m* platna?

Prištevanje desetičnih števil.

1. a) 3 *dm* 7 *cm* + 5 *dm*

b) 3 *D* 7 *E* + 5 *D*

c) 37 + 50

2. b) 4 *D* 8 *E* + 5 *D*

c) 48 + 50

3. c) 23 + 60

4. 63 + 30 =

5. 45 + 40 =

6. 57 + 20 =

7. 88 + 40 =

80 + 40 = 120

88 + 40 = 128

8. 75 + 60 =

9. 52 + 90 =

10. 73 + 50 =

11. 85 + 40 =

12. 91 + 60 =

13. 29 + 90 =

14. 47 + 80 =

15. 32 + 80 =

16. a) Tesar zasluži na dan 3 K; koliko zasluži v 6 (9) dneh?

b) Tesar zasluži na dan 3 K; v koliko dneh zasluži 21 (15) K?

17. a) Za močnato jed se porabi 6 (8) jajec; koliko jajec se porabi za 5 (7) takih močnatih jedi?

b) Za 1 močnato jed se porabi 6 (8) jajec; za koliko takih močnatih jedi se porabi 24 jajec?

18. 40 + 50 =

19. 80 + 60 =

20. 400 + 300 =

21. 600 + 400 =

22. Vas je imela 60 (82) hiš; v zadnjih letih so jih postavili še 30; koliko hiš ima zdaj?

23. Od 80 dreves v sadovnjaku jih je prevrnil vihar 20; koliko dreves še stoji?

24. Karel ima 4 suknje, na vsaki je 10 gumbov; koliko gumbov je na vseh suknjah?

25. V sadovnjaku stoji 48 dreves v 6 enakih vrstah; koliko dreves stoji v 1 vrsti?

26. Učitelj postavi 30 učencev v vrste po 5; koliko vrst je to?

27. a) 7 bk. 3 lg. + 4 lg. = b) 7 S 3 D + 4 D = c) 730 + 40 =

a) 3 lg. + 4 lg. = 7 lg. 7 bk. 3 lg. + 4 lg. = 7 bk. 7 lg. i. t. d.

28. a) 5 K 6 desetv. + 2 desetv. = b) 5 S 6 D + 2 D =

c) 560 + 20 =

29. a) 4 m 2 dm + 3 dm = b) 4 S 2 D + 3 D =

c) 420 + 30 =

30. a) 8 K 3 desetv. + 5 desetv. b) 8 S 3 D + 5 D c) 830 + 50 =

31. b) 6 S 1 D + 8 D c) 610 + 80 =

32. c) 920 + 40 =

33. 250 + 20 = 34. 430 + 50 = 35. 710 + 70 =

36. 320 + 40 =

37. a) 8 dm + 2 dm = b) 8 D + 2 D = c) 80 + 20 =

8 dm + 2 dm = 10 dm ali 1 m i. t. d.

38. a) 6 m 8 dm + 2 dm = b) 6 S 8 D + 2 D = c) 680 + 20

8 dm + 2 dm = 10 dm ali 1 m 6 m 8 dm + 2 dm = 7 m

39. a) 7 l 9 dl + 1 dl = b) 7 S 9 D + 1 D c) 790 + 10 =

40. a) 4 K 7 desetv. + 3 desetv. b) 4 S 7 D + 3 D c) 470 + 30

41. b) 6 S 2 D + 8 D c) 620 + 80

42. c) 590 + 10

43. 370 + 30 = 44. 810 + 90 = 45. 420 + 80 =

46. 760 + 40 =

$$\begin{array}{lll}
 47. & 790 + \overbrace{40}^{10+30} = & 790 \text{ in } 10 \text{ je } 800 \text{ in } 30 \text{ je } 830 \quad 790 + 40 = 830 \\
 48. & 470 + 80 = & 49. \quad 730 + 90 = \quad 50. \quad 190 + 70 = \\
 51. & 480 + 60 = & 52. \quad 650 + 70 = \quad 53. \quad 860 + 80 = \\
 & & 54. \quad 190 + 90 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 55. & 260 + 30 = & 56. \quad 650 + 50 = \quad 57. \quad 750 + 80 = \\
 58. & 510 + 80 = & 59. \quad 630 + 70 = \quad 60. \quad 460 + 50 =
 \end{array}$$

61. Na vrtu stoji 120 (160) češpelj in 40 (80) jablan; koliko sadnih dreves je to?

62. V cerkvi je 80 ljudi, 24 jih gre domu; koliko ljudi ostane v cerkvi?

63. 1 svinčnik velja 8 h; koliko vinarjev velja 6 takih svinčnikov?

64. Koliko vinarjev velja 1 peresnik, ako velja 5 takih peresnikov 40 h?

65. 1 *m* sukna velja 8 K; koliko metrov sukna dobiš za 24 K?

$$66. \quad 53 + 30 = \quad 67. \quad 62 + 40 = \quad 68. \quad 85 + 60 =$$

$$69. \quad 245 + 20 = \quad 45 + 20 = 65 \quad 245 + 20 = 265$$

$$70. \quad 634 + 50 = \quad 71. \quad 586 + 40 = \quad 72. \quad 764 + 90 =$$

$$73. \quad 312 + 60 = \quad 74. \quad 438 + 50 = \quad 75. \quad 788 + 20 =$$

$$76. \quad 675 + 40 = \quad 77. \quad 892 + 80 =$$

78. Kmet pridela na njivi 126 (154) *hl*, na drugi 60 (50) *hl* pšenice; koliko na obeh njivah?

79. Oče dobe od vinskega trgovca 86 *l* vina, 32 *l* dajo prijatelju; koliko litrov vina jim še ostane?

80. Gospodinja porabi na teden 7 *l* mleka; koliko v 4 tednih?

81. Gospodinja porabi v 5 tednih 20 *l* mleka; koliko na teden?

82. Gospodinja porabi na teden 6 *l* mleka; v koliko tednih porabi 24 *l*?

Prištevanje dvoštevilčnih števil.

a.

1. *a)* $2\text{ dm} + 3\text{ dm } 4\text{ cm}$

b) $2\text{ D} + 3\text{ D } 4\text{ E}$

c) $20 + 34$

2. *b)* $4\text{ D} + 2\text{ D } 6\text{ E}$

c) $40 + 26$

3. *c)* $80 + 19$

4. $50 + 26 =$

5. $30 + 58 =$

6. $40 + 53 =$

b.

1. $\begin{array}{r} 30 + 4 \\ 80 + 34 = \end{array}$

2. $90 + 43 =$

3. $70 + 58 =$

4. $90 + 48 =$

5. $70 + 46 =$

6. $80 + 57 =$

7. $20 + 93 =$

8. $60 + 87 =$

9. $50 + 72 =$

10. *a)* 1 l vina velja 5 (8) desetice; koliko velja 6 (9) l vina?

b) 9 l vina velja 54 desetice; koliko velja 1 l?

11. *a)* Za 1 obleko potrebujejo 3 m sukna; koliko metrov sukna potrebujejo za 7 (9) takih oblek?

b) Za 8 (6) oblek potrebujejo 40 (24) m sukna; koliko metrov sukna potrebujejo za 1 obleko?

12. $32 + 24 =$

13. $54 + 25 =$

14. $65 + 12 =$

15. $27 + 14 =$

16. $38 + 46 =$

17. $26 + 27 =$

18. $83 + 76 =$ 83 in 70 je 153 in 6 je 159 $83 + 76 = 159$

19. $92 + 48 =$ 20. $74 + 59 =$ 21. $64 + 53 =$

22. $86 + 44 =$

23. $75 + 98 =$

24. Zaboje tehta 34 (75) kg, drugi 98 (52) kg; koliko tehtata oba skupaj?

25. Od 52 kg moke porabijo mati 8 kg; koliko kilogramov moke ostane še?

26. Za 1 par nogavic porabijo 10 dkg volne; koliko za 6 parov?

27. 4 gospodinje razdele med seboj 36 kg kave na enake dele; koliko kilogramov dobi 1 gospodinja?

28. Več gospodinj razdeli 24 kg kave tako, da dobi vsaka 8 kg; koliko gospodinj je to?

Ostale stopnje za prištevanje.

1. $320 + 600 =$ 2. $400 + 320 =$ 3. $380 + 70 =$
 4. $432 + 200 =$

 5. $320 + 630 =$ 320 in 600 je 920 in 30 je 950 $320 + 630 = 950$
 6. $430 + 254 =$ 7. $324 + 530 =$ 8. $231 + 354 =$

 9. $480 + 230 =$ 480 in 200 je 680 in 30 je 710 $480 + 230 = 710$
 10. $270 + 345 =$ 11. $385 + 450 =$ 12. $583 + 234 =$

 13. $270 + 560 =$ 14. $43 + 254 =$ 15. $590 + 362 =$
 $390 + 480 =$ $86 + 572 =$ $180 + 756 =$
 16. $276 + 450 =$ 17. $395 + 415 =$
 $562 + 280 =$

 $247 + 368 =$

18. Ivanka je 24 let stara, njen brat Franjo je pa 9 let mlajši, koliko je star Franjo?

19. Mati potrebujejo vsak dan 5 jajec; koliko jajec potrebujejo na teden (7 dni)?

20. Koliko litrov mleka potrebuje gospodinja vsak dan, ako porabi na teden (7 dni) 14 l?

21. Mati porabijo vsak dan 4 jajca; koliko dni izhajajo z 28 jajci?

22. Neža kupi čitanko za 60 h, pesmarico za 30 h; a) koliko ji je plačati, b) koliko dobi nazaj, ako plača 1 K?

23. A kupi 37 kg kave, B 16 kg več kot A, C 9 kg manj kot B; a) koliko kilogramov kave kupi B, b) koliko kilogramov C, c) koliko kilogramov kupijo vsi trije skupaj?

24. Oče kupijo za 40 h jabolk in za 30 h hrušk; koliko dobe iz 1 K nazaj?

25. A kupi 43 l moke, B 10 l več kot A, C 12 l več kot B; koliko litrov moke kupijo vsi trije skupaj?

26. Od 26 *m* platna odrežejo mati najprej 8 *m*, potem 6 *m*; koliko metrov platna ostane še?

27. Od 64 *hl* moke porabi pek najprej 20 *hl*, potem 14 *hl*; koliko hektolitrov moke ostane še?

28. Kmet pošlje suknarju drv za 40 K, kupi pa 5 *m* sukna po 4 K; koliko kron mora trgovec še plačati?

29. V 15 *kg* težek zaboj spravijo tri železne posode, vsaka tehta 9 *kg*; koliko kilogramov tehta zaboj s posodami vred?

1.	$5 + 4 =$	6.	$23 + 54 =$	11.	$440 + 250 =$
	$8 + 7 =$		$65 + 27 =$		$180 + 370 =$
2.	$56 + 3 =$		$78 + 91 =$	12.	$560 + 224 =$
	$65 + 8 =$		$86 + 85 =$		$380 + 476 =$
3.	$40 + 30 =$	7.	$400 + 260 =$	13.	$658 + 320 =$
	$60 + 70 =$	8.	$380 + 500 =$		$372 + 460 =$
	$400 + 500 =$	9.	$634 + 5 =$	14.	$321 + 462 =$
4.	$50 + 42 =$		$478 + 9 =$		$578 + 316 =$
	$80 + 75 =$	10.	$358 + 30 =$		$283 + 176 =$
5.	$23 + 60 =$		$576 + 80 =$		$468 + 257 =$
	$95 + 80 =$				

Prejem — izdatek.

1. Trgovec A prejme v tednu 150 K, drugi teden 130 K in tretji teden 170 K; kolik je prejem v vseh treh tednih?

2. Nekdo kupi glasovir za 488 K, voznine pa plača 24 K; kolik je njegov izdatek?

3. Kmet proda konja za 268 K in kravo za 164 K; koliko prejme?

4. Nekdo kupi suknjo, klobuk, plašč in palico. Suknja velja 48 K, klobuk 10 K, plašč 120 K in palica 2 K 72 h; koliko izda?

Ulomki.

Shvatba ulomkov.

1. Kako dobimo iz 1 hleba polovice (tretjine, četrtine, ... desetine) hleba?
2. 1 cel hleb = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin) hleba?
 2 cela hleba = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin)?

 10 celih hlebov = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin)?
3. 1 celota = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin)?
 2 celoti = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin)?
 3 celote = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin)?
 i. t. d.
 10 celot = ? polovic (tretjin, četrtin, ... desetin)?

1. Krčmar ima 8 enakih sodov, vsak drži 5 *hl*; koliko hektolitrov drže vsi?
2. 1 sveženj tehta 8 *kg*; koliko tehta 5 takih svežnjev?
3. Za 1 srajco se porabi 3 *m* platna; koliko za 6 takih srajc?

Pisanje in čitanje ulomkov.

1. Napiši le s števili:
 a) 1 polovico, 1 petino, 1 devetino, 1 šestnajstino, 1 desetino, 1 stotino, 1 tisočino. 1 pol. = $\frac{1}{2}$.
 b) 2 tretjini, 3 četrtine, 4 sedmine, 8 osmin, 7 šestnajstin, 15 dvaintridesetin, 3 desetine, 47 stotin, 137 tisočin.
2. Čitaj nastopne ulomke:
 a) $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{9}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{32}$ $\frac{1}{10}$ $\frac{1}{100}$ $\frac{1}{1000}$
 b) $\frac{3}{5}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{7}{12}$ $\frac{11}{18}$ $\frac{23}{45}$ $\frac{9}{10}$ $\frac{56}{100}$ $\frac{428}{1000}$

1. V 8 enakih sodov gre 40 *hl* vina; koliko hektolitrov vina gre v 1 sod?
2. Več enakih svežnjev tehta 48 *kg*, vsak po 8 *kg*; koliko svežnjev je to?

3. Iz 9 pol papirja nareže Ivan 72 listov; koliko iz 1 pole?

4. Iz 24 *m* platna narede mati srajce, za vsako porabijo 3 *m*; koliko srajce je to?

Vrstne vaje.

1. $8 \div 9$

$17 \div 9$

$26 \div 9$

i. t. d. do 206

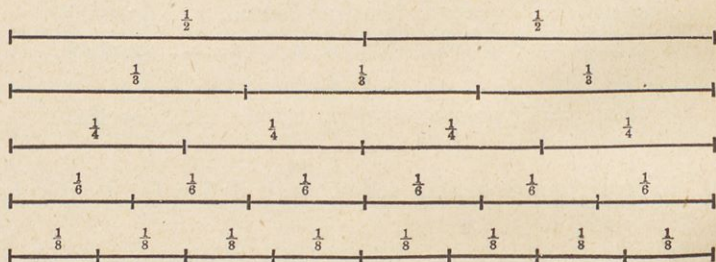
2. $5 \div 8$

$13 \div 8$

$21 \div 8$

i. t. d. do 165

Razkazanje ulomkov na črtah.

a.

1. Pokaži na 1. daljici $\frac{1}{2}$! na 2. daljici $\frac{2}{3}$! na 3. daljici $\frac{3}{4}$! na 4. daljici $\frac{3}{6}$! na 5. daljici $\frac{5}{8}$!

2. 1 celota = $\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{3}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{2}{6}$, $\frac{2}{8}$). 3. 2 celoti = $\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{3}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{2}{6}$, $\frac{2}{8}$).

4. 4 celote = $\frac{2}{3}$, 6 celot = $\frac{2}{6}$, 5 celot = $\frac{2}{9}$.

b.

1 *dm* = ? *m*

1 *cm* = ? *dm*

1 *dl* = ? *l*

1 *cl* = ? *dl*

1 pl. = ? lg.

1 *dm* = $\frac{1}{10}$ *m*

c.

1 *cm* = ? *m*

1 *l* = ? *hl*

1 pl. = ? bk.

1 h = ? K

1 *kg* = ? *q*

1 *dkg* = ? *kg*

1 *cm* = $\frac{1}{100}$ *m*

č.

$$1 \text{ celota} = \frac{?}{10} \quad 3 \text{ celote} = \frac{?}{10} \quad 1 \text{ celota} = \frac{?}{100} \quad 8 \text{ celot} = \frac{?}{100}$$

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{llll} 1. \quad 1 \text{ celota} = \frac{?}{5} & 2 \text{ celoti} = \frac{?}{5} & \text{i. t. d.} & 10 \text{ celot} = \frac{?}{5} \\ 2. \quad 1 \text{ celota} = \frac{?}{10} & 2 \text{ celoti} = \frac{?}{10} & \text{i. t. d.} & 10 \text{ celot} = \frac{?}{10} \\ & 3. \quad 30 \div 50 & & 4. \quad 12 \div 40 \\ & \quad 80 \div 50 & & \quad 52 \div 40 \\ & \quad 130 \div 50 & & \quad 92 \div 40 \\ & \text{i. t. d. do 980} & & \text{i. t. d. do 972} \end{array}$$

1. a) 1 m sukna velja 6 K; koliko veljajo 3 m?
 b) 1 m sukna velja 6 K; koliko metrov sukna velja 24 K?
 c) 5 m sukna velja 30 K; koliko kron velja 1 m?
2. a) 1 deček dobi 8 h b) 1 deček dobi 8 h c) 7 dečkov dobi 42 h
4 dečki dobe ? h ? dečkov dobi 32 h 1 deček dobi ? h
3. a) V 1 dnevu zasluži oseba 2 K b) v 1 dnevu zasluži oseba 3 K
V 8 dneh zasluži oseba ? K v ? dneh zasluži oseba 27 K
- c) v 6 dneh zasluži oseba 24 K
v 1 dnevu zasluži oseba ? K

4. Oče imajo 57 K in kupijo 6 stolov po 8 K; koliko denarja jim ostane?

5. Nekdo ima 80 K dolga, plača pa najprej 40 K, potem 30 K; koliko ostane še dolžan?

Kako moreš ta račun še izvršiti?

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{l} 1. \quad 1 \text{ (2, 3, 4, } \dots 10) \text{ celot} = \frac{?}{2} \left(\frac{?}{3}, \frac{?}{4}, \frac{?}{5}, \dots \frac{?}{10} \right) \\ \quad 1 \text{ celota} = \frac{?}{2} \quad \quad \quad 2 \text{ celoti} = 2 \text{ krat } \frac{?}{2} = \frac{?}{1} \end{array}$$

$$2. \quad 13 + 28$$

$$41 + 28$$

$$69 + 28$$

i. t. d. do 993

$$3. \quad 12 + 136$$

$$148 + 136$$

$$284 + 136$$

i. t. d. do 964

4. Štej po 2 do 20! po 3 do 30! po 4 do 40! ... po 10 do 100!

5. To tudi napiši! Tako-le:

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20.

Mešana števila.

1. Čitaj mešana števila: $2\frac{3}{4}$, $1\frac{5}{8}$, $5\frac{2}{3}$, $6\frac{5}{8}$!

2. Napiši mešana števila in čitaj jih!

1. a) Oče kupijo 9 *m* sukna za zimske obleke in plačajo 72 K; koliko kron velja 1 *m*?

$$9 \text{ m sukna velja } 72 \text{ K}$$

$$1 \text{ m sukna velja } ? \text{ K}$$

b) Oče plačajo za 1 *m* sukna 7 K; koliko metrov sukna so kupili, ker so izdali 63 K?

$$1 \text{ m sukna velja } 7 \text{ K}$$

$$? \text{ m sukna velja } 63 \text{ K}$$

2. a) Med 6 ubožcev razdele 42 h; koliko vinarjev dobi 1 ubožec?

b) Med več ubožcev razdele 48 h na enake dele, vsak dobi 6 h; koliko ubožcev je bilo?

3. Strojari kupi 48 kož, in sicer 20 kravín, 25 volovín, ostale so bile konjine; koliko konjin je kupil?

4. Gospodinja kupi 28 *kg* sladkorja, porabi pa na teden 2 *kg*; koliko kilogramov sladkorja ima še, ko je minilo 5 tednov?

2. Pismeno seštevaje.

Seštevaje enoimenskih števil.

1. a) 1 desetv.

4 desetv.

2 desetv.

7 desetv.

b) 2 h

3 h

4 h

2. a) 2 bk.

3 bk.

b) 3 lg.

4 lg.

c) 5 pl.

1 pl.

Seštevanje večimenskih števil.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 1 \text{ l } 2 \text{ dl} \\ \quad 3 \text{ l } 5 \text{ dl} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 4 \text{ bk. } 3 \text{ lg. } 3 \text{ pl.} \\ \quad 1 \text{ bk. } 3 \text{ lg. } 8 \text{ pl.} \\ \quad 2 \text{ bk. } 1 \text{ lg. } 4 \text{ pl.} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 1 \text{ m } 6 \text{ dm } 7 \text{ cm} \\ \quad 3 \text{ m } 2 \text{ dm } 4 \text{ cm} \\ \quad 2 \text{ m } 4 \text{ dm } 1 \text{ cm} \\ \quad 2 \text{ m } 3 \text{ dm } 6 \text{ cm} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4. \quad 3 \text{ D } 2 \text{ E} \\ \quad 1 \text{ D } 5 \text{ E} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 6 \text{ S } 3 \text{ D } 4 \text{ E} \\ \quad 1 \text{ S } 4 \text{ D } 8 \text{ E} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad 1 \text{ S } 5 \text{ D } 8 \text{ E} \\ \quad 2 \text{ S } 3 \text{ D } 7 \text{ E} \\ \quad 4 \text{ S } 6 \text{ D } 9 \text{ E} \\ \hline \end{array}$$

Navedi seštevance in vsoto vsake predstojećih nalog!

Izvajanje pravila za seštevanje celotnih števil.

1. Pretvori številu 43, 256 v večimenski!

$$43 = 4 \text{ D } 3 \text{ E}$$

2. Pretvori ustno v nastopnih nalogah števila v večimenska in računaj:

$$\begin{array}{r} a) \quad 32 \\ \quad 64 \\ \hline 96 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} b) \quad 324 \\ \quad 243 \\ \hline 132 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} c) \quad 148 \\ \quad 213 \\ \hline 326 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \check{c}) \quad 267 \\ \quad 178 \\ \quad 136 \\ \hline 243 \end{array}$$

$$a) \quad 4 \text{ E} + 2 \text{ E} = 6 \text{ E}$$

$$6 \text{ D} + 3 \text{ D} = 9 \text{ D}$$

3. Izvrši te naloge še enkrat, vendar tako, da imen ne izgovarjaš!

$$c) \quad 6 \text{ in } 3 \text{ je } 9 \text{ in } 8 \text{ je } 17, \text{ ostane } 1, \text{ } 1 \text{ in } 2 \text{ je } 3 \text{ i. t. d.}$$

Navedi seštevance in vsoto nalog 2. a, b, c, č!

$$\begin{array}{r} 4. \quad 43 \\ \quad 22 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 346 \\ \quad 231 \\ \hline 122 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad 148 \\ \quad 216 \\ \hline 324 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7. \quad 88 \\ \quad 156 \\ \quad 298 \\ \hline 419 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8. \quad 86 \\ \quad 43 \\ \quad 228 \\ \quad 36 \\ \hline 389 \end{array}$$

9. Napiši seštevance drugega pod drugega in seštej:

$$a) \quad 65 + 83 + 56 + 97 + 76 + 32 =$$

$$b) \quad 612 + 18 + 132 + 81 + 152 =$$

10. Seštej seštevance v vodoravni smeri:

$$a) \quad 6 + 62 + 9 + 84 + 52 + 98 =$$

$$b) \quad 345 + 200 + 54 + 280 + 107 =$$

11. V drevesnici stoji 354 jablan, 286 hrušk in 168 črešenj; koliko dreves je v drevesnici?

12. Nogavičar proda 365 parov otročjih, 236 parov ženskih, 258 parov moških nogavic; koliko parov skupaj?

13. Oče so posodili trem sosedom denarja, sosеду *A* 338 K, sosеду *B* 192 K in sosеду *C* 446 K; koliko vsem skupaj?

Seštevanje enakih seštevancev.

1. a) 2 lg. 2 lg. 2 lg. 	b) 3 pl. 3 pl. 3 pl. 	c) 2 lg. 3 pl. 2 lg. 3 pl. 2 lg. 3 pl.
--	---	---

2. 1 m 2 dm 2 cm 1 m 2 dm 2 cm 1 m 2 dm 2 cm 1 m 2 dm 2 cm 	3. 2 l 3 dl 4 cl 2 l 3 dl 4 cl 2 l 3 dl 4 cl
--	---

4. 4 D 3 E 4 D 3 E 	5. 3 S 2 D 1 E 3 S 2 D 1 E 3 S 2 D 1 E 	6. 2 S 1 D 6 E 2 S 1 D 6 E 2 S 1 D 6 E 2 S 1 D 6 E
--	---	--

7. 23 23 	8. 132 132 132 	9. 218 218 218 	10. 238 238 238 238
--	---	---	---

11. Napiši število 92 (168, 195, 209) štirikrat drugo pod drugo in seštej!

12. Napiši poljubna dvoštevilkna števila 5krat, 6krat, 7krat, 8krat, 9krat drugo pod drugo in seštej jih!

13. *A* ima 316 K, *B* 128 K več; koliko imata oba skupaj?

a) 316 K 128 K 444 K	b) 316 K 444 K 760 K
--	--

14. Kmet pridela 166 hl pšenice, prihodnjega leta 82 hl več; koliko pšenice pridela v obeh letih?

15. Trгоvec dobi 360 *kg* sladkorja, kave pa 124 *kg* več; koliko kilogramov dobi vsega skupaj?

16. Izmed treh bratov podeduje najmlajši 248 K, drugi 120 K več kot prvi in tretji 16 K več kot drugi; koliko podedujejo vsi skupaj?

17. Mizar ima 70 desek, podela jih najprej 12, potem 36; koliko desek ima še? _____

1. a) 2 m 3 dm 4 cm

1 m 4 dm 5 cm

3 m 5 dm 9 cm

b) 2 S 3 D 4 E

1 S 4 D 5 E

3 S 5 D 9 E

c) 234

145

359

2. b) 3 S 6 D 8 E

1 S 7 D 9 E

2 S 5 D 6 E

c) 368

179

256

3. c) 436

78

124

286

Sklep od enote na množino in obratno.

1. 1 zvezek ima 6 pol; koliko pol imajo 3 zvezki?

1 zvezek (enota) ... 6 pol

3 zvezki (množina) ... ? pol

2. Za 1 srajco se porabi 3 m platna; koliko za 5 srajc?

3. 3 zvezki imajo 15 pol; koliko pol ima 1 zvezek?

3 zvezki (množina) ... 15 pol

1 zvezek (enota) ... ? pol

4. Za 5 enakih srajc se porabi 15 m platna; koliko metrov platna se porabi za 1 srajco?

Računi o ceni.

1. 1 žemlja velja 4 h; koliko vinarjev velja 5 žemelj?

2. 3 sveče veljajo 30 h; koliko vinarjev velja 1 sveča!

3. Za 1 desetv. dobimo 8 hrušk; koliko hrušk dobimo za 3 desetv.?

4. 6 *kg* preje velja 48 K; koliko velja 1 *kg* preje?
 5. 1 *m* sukna velja 9 K; koliko velja 7 *m* sukna?
 6. 5 peresnic velja 20 desetv.; koliko velja 1 peresnica?

1. $3\frac{1}{2} = \frac{?}{2}$ $4\frac{2}{3} = \frac{?}{3}$ $1\frac{3}{4} = \frac{?}{4}$ $2\frac{3}{5} = \frac{?}{5}$ $4\frac{5}{6} = \frac{?}{6}$ $5\frac{3}{7} = \frac{?}{7}$
 1 celota = $\frac{?}{2}$ 3 celote = 3krat $\frac{?}{2}$ ali $\frac{6}{2}$ $\frac{6}{2} + \frac{1}{2} = \frac{7}{2}$ $3\frac{1}{2} = \frac{7}{2}$
 2. a) $\frac{1}{2} + \frac{3}{2} =$ b) $\frac{2}{3} + \frac{7}{3} =$ c) $\frac{1}{5} + \frac{2}{5} + \frac{3}{5} =$
 3. a) $3\frac{1}{2} + 1 =$ b) $3 + 2\frac{1}{3} =$ c) $6 + 7 + 3\frac{2}{5} =$
 4. a) $4\frac{1}{2} + 3\frac{1}{2} =$ b) $2\frac{1}{3} + 3\frac{2}{3} =$ c) $1\frac{2}{6} + 3\frac{5}{6} + 4\frac{3}{6} =$
 5. $\frac{2}{10} + \frac{3}{10} =$ 6. $\frac{17}{100} + \frac{12}{100} + \frac{8}{100} +$
 7. $\frac{20}{1000} + \frac{45}{1000} + \frac{3}{1000} + \frac{70}{1000} =$ 8. $4\frac{7}{10} + 3\frac{2}{10} =$
 9. $1\frac{4}{100} + 3\frac{7}{100} + 8\frac{4}{100} =$ 10. $1\frac{3}{1000} + 8\frac{7}{1000} =$

11. Nekdo izda $2\frac{1}{5}$ K, $1\frac{4}{5}$ K in $2\frac{3}{5}$ K; koliko vsega skupaj?
 12. Trгоvec proda $3\frac{1}{2}$ *m*, $2\frac{1}{2}$ *m* in $5\frac{1}{2}$ *m* sukna; koliko vsega skupaj?
 13. 3 delavci dogotovijo delo. A je delal $2\frac{1}{4}$ dni, B $3\frac{3}{4}$ dni, C 5 dni; koliko dni je bilo treba za to delo?

14. Gospodinja porabi na teden 8 *l* mleka; koliko v 7 tednih?
 15. Dekla zasluži v 5 mesecih 40 K; koliko v 1 mesecu?

III. Odštevanje.

1. Ustno računanje.

Odštevanje samih desetičnih in samih stotičnih števil.

a.

1. a) 80 *cm* — 50 *cm* b) 80 *E* — 50 *E* c) 80 — 50
 2. b) 90 *E* — 30 *E* c) 90 — 30
 3. c) 70 — 20

$$80 \text{ cm} - 50 \text{ cm} = 8 \text{ dm} - 5 \text{ dm} = 3 \text{ dm} = 30 \text{ cm} \qquad 80 \text{ cm} - 50 \text{ cm} = 30 \text{ cm}$$

4. $50 - 20 =$

5. $90 - 50 =$

6. $100 - 30 =$

7. $70 - 40 =$

Število 50 imenujemo zmanjševanec (minuend), število 20 odštevanec (subtrahend), dobljeno število 30 pa ostanek. — Navedi minuend, subtrahend in ostanek 5. (6., 7.) naloge!

b.

8. $50 = 30 +$

9. $80 = 40 +$

10. $60 = 10 +$

11. $120 - 20 =$

12. $140 - 40 =$

13. $180 - 80 =$

14. $120 - \overbrace{30}^{-20-10} =$

15. $130 - 50 =$

16. $150 - 90 =$

17. $110 - 20 =$

18. $130 - 60 =$

19. $160 - 90 =$

20. $140 - 80 =$

21. $120 - 60 =$

22. $140 - 90 =$

23. Vinotržec proda od 130 (120) *hl* vina 40 (50) *hl*; koliko hektolitrov mu ga še ostane?

24. V gozdu stoji 150 (170) hrastov, posekajo jih 60 (90); koliko hrastov še stoji?

25. 3 delavci dovrše delo v 5 dneh; v koliko dneh dovrši to delo 1 delavec?

26. $500\text{ cm} - 200\text{ cm} = 5\text{ m} - 2\text{ m} = 3\text{ m} = 300\text{ cm}.$

$500\text{ cm} - 200\text{ cm} = 300\text{ cm}.$

27. $900\text{ h} - 400\text{ h} =$

28. $700\text{ pol} - 300\text{ pol} =$

29. $600\text{ E} - 300\text{ E} =$

30. $800\text{ E} - 500\text{ E} =$

31. $900\text{ E} - 300\text{ E} =$

32. $700 - 200 = 7\text{ S} - 2\text{ S} = 5\text{ S} = 500$ $700 - 200 = 500$

33. $900 - 600 =$

34. $600 - 400 =$

$$35. a) 600 m - 200 m \quad b) 600 E - 200 E \quad c) 600 - 200$$

$$36. b) 800 E - 400 E \quad c) 800 - 400$$

$$37. c) 900 - 200$$

$$38. 800 - 500 = \quad 39. 900 - 400 = \quad 40. 1000 - 100 =$$

$$41. 600 - 400 = \quad 42. 800 - 300 = \quad 43. 1000 - 700 =$$

Navedi minuend, subtrahend in ostanek predstojećih nalog!

$$44. 80 - 50 = \quad 45. 120 - 30 =$$

$$46. 700 - 400 = \quad 47. 1000 - 600 =$$

48. Trgovca *A* in *B* naročita 700 (900) *q* ovsa, *A* vzame 400 (300) *q*; koliko *B*?

49. a) V 1 dnevu naredi šivilja 3 moške srajce; koliko v 6 dneh?

b) Šivilja naredi v 8 dneh 24 moških srajc; koliko v 1 dnevu?

50. a) 5 (9) šivilj naredi več srajc v 6 (8) dneh; v koliko dneh dovrši 1 šivilja to delo?

b) 1 šivilja naredi več srajc v 30 (72) dneh; v koliko dneh dovrši to delo 5 (9) šivilj?

Odštevanje osnovnih števil.

a.

$$1. 75 - 3 =$$

$$2. 81 - 6 =$$

$$3. 95 - 8 =$$

$$4. 648 - 5 =$$

$$48 - 5 = 43$$

$$648 - 5 = 643$$

$$5. 563 - 1 =$$

$$6. 289 - 7 =$$

$$7. 409 - 5 =$$

$$8. 986 - 4 =$$

b.

$$1. \overline{806} - 8 =$$

$$2. 305 - 6 =$$

$$3. 352 - 6 =$$

$$4. 941 - 2 =$$

$$5. 754 - 8 =$$

$$6. 471 - 9 =$$

$$7. 991 - 4 =$$

$$8. 280 - 7 =$$

$$9. 600 - 9 =$$

$$10. 800 - 7 =$$

$$11. 1000 - 8 =$$

$$100 - 9 = 91$$

$$600 - 9 = 591$$

1. 4 krat 6 = 6 v 24 = $\frac{1}{4}$ od 24 =
2. 7 krat 9 = 9 v 63 = $\frac{1}{7}$ od 63 =
3. $68 + 4 - 6 =$ 4. 4 krat 6 — 8 = 5. $58 - 3$ krat 7 =
6. $67 - \frac{1}{4}$ od 32 = 7. 5 krat 7 + $\frac{1}{5}$ od 40 =
8. 6 krat 9 + $\frac{1}{8}$ od 56 = 9. $\frac{1}{2}$ od 20 — $\frac{1}{3}$ od 12 =

10. Od 58 *kg* slanine dobi *A* 12 *kg*, *B* 20 *kg*, *C* 18 *kg*, *D* ostanek; koliko kilogramov dobi *D*?

Izvrši to nalogo na dva načina!

11. Na vrtu stoji pri vsaki od 8 miz 6 stolov, pri ostalih mizah pa jih je 20; koliko stolov je pri vseh mizah?

12. V sodu je 20 *hl* vina, iztoči se petina; koliko hektolitrov vina je še v sodu?

Odštevanje desetičnih, stotičnih števil.

a.

1. a) 8 *dm* 4 *cm* — 3 *dm* b) 8 *D* 4 *E* — 3 *D* c) 84 — 30
2. b) 9 *D* 7 *E* — 5 *D* c) 97 — 50
3. c) 56 — 20

b.

1. 63 — 20 = 2. 84 — 50 = 3. 98 — 30 =

c.

1. 114 — 20 = 110 — 20 = 90 114 — 20 = 94
2. 139 — 50 = 3. 157 — 80 = 4. 132 — 60 =
5. 112 — 30 = 6. 154 — 70 = 7. 136 — 80 =
8. 125 — 60 = 9. 148 — 90 = 10. 162 — 70 =
11. 108 — 30 =

Ustno.

1. Oče podari svojemu sinu 150 (128) pol papirja, sin porabi takoj 80 (40) pol za zvezke; koliko pol mu je še ostalo?

2. Gospodinja ima 3 kose platna, v prvem je 58 *m*, v drugem 30 *m*, v tretjem 50 *m*; koliko metrov platna ima gospodinja?

3. Od 120 (143) dreves v sadovnjaku jih je prevrnil vihar 40 (60); koliko dreves je še stalo?

4. V dvorazredni šoli je 155 (130) učencev, v prvem razredu 80 (60); koliko učencev je v drugem razredu?

Pismo.

1. Šola dobi v 1. četrtletju 23 *l*, v drugem 18 *l*, v tretjem 26 *l* in v četrtem 24 *l* črnila; koliko je to v celem letu?

2. Za gospodarstvo so porabili na leto 62 *kg* svinjetine, 136 *kg* govedine, 58 *kg* teletine in 46 *kg* koštrunovine; koliko kilogramov mesa so porabili na leto?

3. Vas *A* ima 482 (516), vas *B* 346 (498) prebivalcev; koliko prebivalcev imata obe vasi skupaj?

4. V prvem jerbasu je 296 jabolk, v drugem 128, v tretjem 352; koliko jabolk je v vseh treh jerbasih?

a.

$$1. \quad 80 - 20 = \quad 2. \quad 100 - 30 = \quad 3. \quad 140 - 60 =$$

b.

$$1. \quad 380 - 60 = \quad 80 - 60 = 20 \quad 380 - 60 = 320$$

$$2. \quad 570 - 30 = \quad 3. \quad 690 - 50 =$$

c.

$$1. \quad 500 - 20 = \quad 100 - 20 = 80 \quad 500 - 20 = 480$$

$$2. \quad 800 - 40 = \quad 3. \quad 300 - 70 = \quad 4. \quad 700 - 90 =$$

č.

$$1. \quad \begin{array}{r} -30-20 \\ 830-50 \end{array} = \quad 2. \quad 410 - 30 = \quad 3. \quad 760 - 90 =$$

d.

$$1. \quad 460 - 30 = \quad 2. \quad 900 - 10 = \quad 3. \quad 520 - 40 =$$

$$4. \quad 600 - 80 = \quad 5. \quad 290 - 70 = \quad 6. \quad 850 - 90 =$$

e.

1. 572 — 30 =	2. 784 — 50 =	3. 652 — 60 =
4. 823 — 70 =	5. 912 — 90 =	6. 431 — 40 =

7. *A* prejme 380 (600) K in izda 40 (90) K; koliko kron mu še ostane?

8. Od 890 (934) *m* sukna je še ostalo 60 (80) *m*; koliko metrov sukna se je prodalo?

a.

1. 8 <i>l</i> 6 <i>dl</i> — 5 <i>l</i> =	8 <i>l</i> — 5 <i>l</i> = 3 <i>l</i>	8 <i>l</i> 6 <i>dl</i> — 5 <i>l</i> = 3 <i>l</i> 6 <i>dl</i>
2. 7 <i>m</i> 4 <i>dm</i> — 6 <i>m</i> =		3. 9 <i>S</i> 2 <i>D</i> — 3 <i>S</i> =

b.

1. 920 — 300 =	900 — 300 = 600	920 — 300 = 620
2. 680 — 200 =		3. 510 — 100 =

c.

1. <i>a</i>) 8 K 7 desetv. — 4 K	<i>b</i>) 8 <i>S</i> 7 <i>D</i> — 4 <i>S</i>	<i>c</i>) 870 — 400
	2. <i>b</i>) 4 <i>S</i> 3 <i>D</i> — 2 <i>S</i>	<i>c</i>) 430 — 200
		3. <i>c</i>) 880 — 500

č.

1. 430 — 200 =	2. 890 — 500 =	3. 560 — 500 =

d.

1. <i>a</i>) 6 K 5 desetv. 4 h — 3 K	<i>b</i>) 6 <i>S</i> 5 <i>D</i> 4 <i>E</i> — 3 <i>S</i>	<i>c</i>) 654 — 300
	2. <i>b</i>) 9 <i>S</i> 4 <i>D</i> 7 <i>E</i> — 4 <i>S</i>	<i>c</i>) 947 — 400
		3. <i>c</i>) 811 — 500

e.

1. 354 — 100 =	2. 692 — 300 =	3. 867 — 500 =

1. Gospodinja kupi 600 (460) *dkg* sladkorja, da ga pa svoji sosedi 300 (200) *dkg*; koliko dekagramov sladkorja obdrži zase?

2. Trгоvec s papirjem proda od 730 (490) pol papirja 300 (200) pol; koliko pol papirja mu še ostane?

3. V 7 enakih svetiljkah pogori v 6 dneh neka množina petroleja; koliko dni zadostuje ista množina petroleja za 1 svetiljko?

4. 1 delavec pokosi travnik v 24 urah; v koliko urah bi pokosili isti travnik 3 delavci?

Odštevanje dvošteviličnih števil.

a.

1. a) $4\text{ dl} - 1\text{ dl } 4\text{ cl}$

b) $4\text{ D} - 1\text{ D } 4\text{ E}$

c) $40 - 14$

2. b) $8\text{ D} - 3\text{ D } 6\text{ E}$

c) $80 - 36$

3. c) $90 - 54$

a) $4\text{ dl} - 1\text{ dl} = 3\text{ dl}$

$3\text{ dl} - 4\text{ cl} = 2\text{ dl } 6\text{ cl}$

$4\text{ dl} - 1\text{ dl } 4\text{ cl} = 2\text{ dl } 6\text{ cl}$

b.

1. $60 - 24 =$

2. $70 - 38 =$

3. $80 - 44 =$

1. $\begin{array}{r} 110 \\ -20-6 \\ \hline \end{array} =$

2. $140 - 73 =$

3. $180 - 97 =$

4. $110 - 56 =$

5. $130 - 64 =$

6. $170 - 92 =$

7. Vas je imela 110 (130) hiš, pogorelo jih je 36 (57); koliko hiš je ostalo?

8. a) 1 l vina velja 5 (8) desetih; koliko velja 6 (9) l?

b) 6 (9) l vina velja 30 (72) desetih; koliko velja 1 l?

c) 1 l vina velja 5 (8) desetih; koliko litrov vina se dobi za 30 (72) desetih?

9. Z zalogo ovsa izhaja 8 konj 5 dni; koliko dni izhaja z isto zalogo 1 konj?

10. 1 konj izhaja z zalogo ovsa 30 dni; koliko dni izhaja z isto zalogo 6 konj?

a.

1. $680 - 53 =$

680 manj 50 je 630 manj 3 je 627

$680 - 53 = 627$

2. $870 - 34 =$

3. $590 - 66 =$

4. $980 - 46 =$

b.

1. $720 - 45 =$

720 manj 40 je 680 i. t. d.

2. $340 - 83 =$

3. $910 - 52 =$

4. $630 - 74 =$

c.

1. $370 - 36 =$	2. $580 - 29 =$	3. $610 - 37 =$
4. $840 - 56 =$	5. $376 - 40 =$	6. $559 - 10 =$
7. $712 - 40 =$	8. $923 - 90 =$	
-

1. Rodbina porabi v zimskem polletju 98 l, v poletnem polletju 28 l petroleja; koliko litrov petroleja porabi celo leto?

2. Rodbina porabi celo leto 136 (102) l petroleja, v poletnem polletju 30 (24); koliko v zimskem polletju?

3. Rodbina porabi v zimskem polletju 120 (131) l petroleja, v poletnem polletju 26 (40) l; koliko v zimskem polletju več kot v letnem?

Končne stopnje za ustno odštevanje.

a.

1. $156 - 12 =$	2. $443 - 43 =$	3. $678 - 54 =$
4. $786 - 37 =$	5. $359 - 62 =$	6. $923 - 58 =$

b.

1. a) $580 - 230 =$	2. a) $660 - 243 =$	3. a) $985 - 450 =$
b) $710 - 270 =$	b) $620 - 145 =$	b) $824 - 440 =$
4. a) $758 - 332 =$	b) $536 - 261 =$	

c.

1. $363 - 140 =$	2. $780 - 265 =$	3. $648 - 312 =$
	4. $832 - 451 =$	
-

5. Miroslav ima do šole 856 (560) korakov, Jurček 248 (273) korakov manj; koliko korakov je dolga Jurčkova pot do šole?

6. Kmet je zaklal 2 svinji, ena tehta 208 kg, druga 29 kg manj; a) kako težka je druga? b) kako težki sta obe skupaj?

7. V drevesnici stoji 24 jablan in 5 vrst hrušk po 8 v vsaki vrsti; a) koliko je hrušk, b) koliko dreves sploh, c) koliko je hrušk več kot jablan?

8. Koliko vinarjev moraš pridjati 18 h, ako hočeš dati 3 h vsakemu izmed 8 ubožcev.

9.	9 — 4 =	10.	80 — 20 =	11.	800 — 300 =	12.	64 — 21 =
	13 — 6 =		160 — 70 =		560 — 200 =		73 — 15 =
	65 — 2 =		700 — 30 =		960 — 320 =		570 — 332 =
	81 — 8 =		560 — 40 =		830 — 360 =		975 — 453 =
	496 — 6 =		820 — 70 =		563 — 240 =		763 — 225 =
	434 — 7 =		746 — 20 =		724 — 160 =		854 — 367 =

1. a) Karel naredi iz 40 orehov 5 enakih kupčkov; koliko orehov je v 1 kupčku?

b) V 1 kupčku je 6 jabolk; koliko takih kupčkov se more narediti iz 48 jabolk?

2. a) 56 zelnatih rastlin je vsaditi v 7 enakih vrst; koliko rastlin pride v 1 vrsto?

b) V 1 vrsto se vsadi 10 sadnih drevesc; koliko takih vrst se tvori iz 80 sadnih drevesc?

3. Za 1 zvezek se porabi 5 pol papirja; koliko takih zvezkov se more narediti iz 30 pol?

4. Za 4 rjuhe se porabi 24 m platna; koliko metrov platna za 1 rjuho?

5. Kmet požanje 86 hl pšenice in 95 hl rži; koliko hektolitrov žita v vsem?

6. Trгоvec ima 126 kg kave in je proda 42 kg; koliko kilogramov kave ima še?

7. Dninar zasluži na teden 9 K; koliko kron zasluži v 8 tednih?

8. Za 1 knjigo se potrebuje 4 lg. papirja; za koliko takih knjig se porabi 36 leg papirja?

9. Za 6 zvezkov se potrebuje 30 pol papirja; koliko pol za 1 zvezek?

10. Karel ima 46 h, Pavel 18 h manj; koliko vinarjev imata oba skupaj?

11. Koliko ostane bratu Ivanu od 60 h, ako kupi 2 svinčnika po 10 h?

12. a) Med 5 ubožcev se razdeli več kron tako, da dobi vsak 10 K; koliko kron so razdelili?

b) 1 ubožec dobi 5 K; koliko ubožcev dobi 30 K;

c) Ako dobi 10 ubožcev 60 K, koliko kron dobi 1 ubožec?

13. a) 1 l vina velja 8 desetnic; koliko 4 l?

b) 8 l vina velja 48 desetnic; koliko 1 l?

c) 1 l vina velja 9 desetnic; koliko litrov vina se dobi za 45 desetnic?

Vrstne vaje.

1. 98 + 9	2. 1000 — 9	3. 187 + 8	4. 995 — 8
107 + 9	991 — 9	195 + 8	987 — 8
116 + 9	982 — 9	203 + 8	979 — 8
i. t. d. do 215	i. t. d. do 829	i. t. d. do 351	i. t. d. do 851
5. 86 + 95	6. 932 — 68	7. 117 + 146	8. 976 — 138
181 + 95	864 — 68	263 + 146	838 — 138
i. t. d.	796 — 68	i. t. d.	700 — 138
	i. t. d. do 383		i. t. d.

Pismeno seštevanje.

1. 186	2. 268	3. 179	4. 18	5. 112
48	325	285	43	138
492	83	328	61	250
	236	76	43	138
			104	388
			i. t. d.	i. t. d.

1. Oče zapusti svojemu sinu 492 K, svoji hčeri 372 K; koliko obema skupaj?

2. Kmet požanje 148 hl pšenice, 196 hl rži in 118 hl ječmena; koliko hektolitrov žita skupaj?

3. Gospodinja porabi v 1 letu 54 kg svinjetine, 128 kg govedine, 69 kg teletine in 38 kg koštrunovine; koliko kilogramov mesa porabi v celem letu?

Vrstne vaje.

1. 156 + 83	2. 972 — 79	3. 189 + 118	4. 946 — 129
239 + 83	893 — 79	307 + 118	817 — 129
322 + 83	814 — 79	425 + 118	688 — 129
i. t. d. do 737	i. t. d. do 340	i. t. d. do 897	i. t. d. do 172

Računi o ceni.

1. 6 zvezkov velja 60 h; a) koliko velja 1 zvezek, b) koliko 7 zvezkov?
2. 8 kop jajec velja 32 K; a) koliko kron velja 1 kopa, b) koliko 5 kop?
3. 9 kg kave velja 27 K; a) koliko kron velja 1 kg, b) koliko 6 kg?
4. 8 pisemskih znamk velja 80 h; a) koliko velja 1 znamka, b) koliko 4 znamke?

Enostavne naloge.

1. V sadovnjaku je 76 jablan in 45 hrušk; koliko sadnih dreves je to?
2. Črevljar pripelje na trg 86 parov črevljev, 52 parov jih proda; koliko parov ostane neprodanih?
3. Nekdo ima 8 delavcev, v soboto plača vsakemu 9 K, koliko plača vsem?
4. Rodbina porabi na teden 6 kg krompirja; koliko tednov izhaja s 24 kg?
5. Za 6 parov nogavic se potrebuje 60 dlkg volne; koliko za 1 par?

Sestavljene naloge.

1. Med 25 osebami je 7 mož in 6 gospa, druge so otroci; koliko otrok je v tej družbi?
2. Od 3 m sukna se je osmodilo 9 dm; koliko metrov sukna se ni pokvarilo?
3. 6 dečkov in 4 deklice razdele med seboj 60 jabolk na enake dele; koliko jabolk dobi vsak otrok?

4. Nekdo si je prihranil 60 K za pot. Popotoval je 7 dni, izdal pa je vsak dan 5 K; koliko denarja mu še ostane?

1. Ponovi naloge 1. do 10. (str. 22)!

2. 46	3. 124	4. 206
<u>46</u>	<u>124</u>	<u>206</u>
92	248	412
<u>46</u>	<u>124</u>	<u>206</u>
138	372	618
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.

Dobiček in izguba.

1. Kmet kupi njivo za 600 K, proda jo pa za 720 K; koliko ima dobička?

2. Vinotržec kupi za 850 K vina, proda ga pa za 760 K; koliko ima izgube?

3. A proda konja za 360 K, dobička pa ima 60 K; za koliko je kupil konja?

4. Prodajna cena blaga je 512 K, izguba pa 36 K; kolika je kupna cena?

1. $420 + 300 =$	2. $860 - 400 =$	3. $750 - 120 =$
4. $940 - 310 =$	5. $638 + 280 =$	6. $712 - 380 =$
7. $246 + 358 =$	8. $581 - 324 =$	9. $184 + 368 =$
	10. $732 - 265 =$	

11. Kmet kupi njivo za 700 K; za koliko jo proda, ker ima 120 K dobička?

12. Vinotržec kupi za 850 K vina, proda ga in izgubi 230 K; kako drago ga proda?

13. Trgovec kupi konja za 561 K, proda ga pa za 732 K; koliko ima dobička?

14. Trgovec kupi za 883 K sukna, proda ga pa za 765 K; koliko kron ima izgube?

Ulomki.

1. Kako dobiš iz 1 jabolka $\frac{1}{3}$ ($\frac{2}{3}$)? 2. 1 celota = $\frac{?}{4}$, 3 celote = $\frac{?}{10}$

3. Čitaj nastopne ulomke:

$$\frac{4}{5} \quad \frac{7}{9} \quad \frac{9}{10} \quad \frac{93}{100} \quad \frac{832}{1000}$$

4. 1 pl. = ? lg. 3 dm = ? m 28 kg = ? q 312 m = ? km

5. Navedi števec in imenovalec nastopnih ulomkov:

$$\frac{3}{5} \quad \frac{5}{7} \quad \frac{3}{10} \quad \frac{39}{100} \quad \frac{708}{1000}$$

6. $1 = \frac{?}{2}$ ($\frac{?}{3}$, $\frac{?}{4}$, $\frac{?}{10}$, $\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$).

7. $2 = \frac{?}{3}$ $5 = \frac{?}{4}$ $7 = \frac{?}{6}$ $9 = \frac{?}{8}$

8. $4 = \frac{?}{10}$ $5 = \frac{?}{100}$ $1 = \frac{?}{1000}$

9. $2\frac{1}{3} = \frac{?}{3}$ $5\frac{2}{7} = \frac{?}{7}$ $6\frac{1}{9} = \frac{?}{9}$

10. $1\frac{3}{10} = \frac{?}{10}$ $5\frac{7}{100} = \frac{?}{100}$ $3\frac{15}{100} = \frac{?}{100}$

11. $\frac{3}{2} + \frac{2}{2} =$

12. $\frac{4}{3} + \frac{1}{3} =$

13. $\frac{8}{4} + \frac{5}{4} =$

14. $\frac{5}{12} + \frac{7}{12} =$

15. $\frac{9}{10} + \frac{3}{10} =$

16. $\frac{56}{100} + \frac{13}{100} =$

17. $\frac{28}{100} + \frac{14}{100} =$

18. $\frac{864}{1000} + \frac{112}{1000} =$

Računi o ceni v vrstah.

1. 1 ovca velja 8 K

2. 1 zvezek velja 7 h

- 2 ovci veljata ? K

- 2 zvezka veljata ? h

- 3 ovce veljajo ? K

- 3 zvezki veljajo ? h

i. t. d.

i. t. d.

- 10 ovc velja ? K

- 10 zvezkov velja ? h

Časovni računi.

1. Koliko je ura 3 ure, 7 ur, 12 ur po polnoči?

2. Koliko je ura 1 uro, 5 ur, 12 ur po poldne?

3. Koliko je ura 14 (17, 21, 24) ur po polnoči?

1. $\frac{4}{3} + \frac{2}{3} =$

2. $\frac{5}{7} + \frac{2}{7} =$

3. $\frac{12}{8} + \frac{3}{8} =$

4. $\frac{9}{100} + \frac{4}{100} =$

5. $1\frac{1}{5} + 2\frac{3}{5} =$

6. $8\frac{5}{9} + 4\frac{3}{9} =$

7. $12\frac{7}{10} + \frac{5}{10} =$

8. $6\frac{23}{1000} + 2\frac{40}{1000} =$

9. Karel je hodil v šolo v Mariboru $\frac{9}{2}$ let, v Gradcu $\frac{5}{2}$ let; koliko časa je hodil v šolo v Mariboru in Gradcu?

10. Nekdo vsadi $\frac{13}{4}$ kop jablan, $\frac{2}{4}$ kop hrušk; koliko kop sadnih dreves je to?

1. Voznik naloži 4 velike kamenite plošče, prva tehta 256 *kg*, druga 309 *kg*, tretja 170 *kg*, četrta 224 *kg*; koliko tehta naklad?

2. V navadnem letu ima mesec

januar	31 dni	julij	31 dni
februar	28 dni	avgust	31 dni
marec	31 dni	september	30 dni
april	30 dni	oktober	31 dni
maj	31 dni	november	30 dni
junij	30 dni	december	31 dni

a) koliko dni ima celo navadno leto, b) koliko prestopno leto, ker ima v njem mesec februar 29 dni?

3. Trгоvec proda meseca novembra 263 *l* petroleja, decembra 84 *l* več; koliko litrov petroleja proda v obeh mesecih?

2. Pismeno odštevanje.

Odštevanje enoimenskih števil.

1. a)	8 bk.	b)	7 lg.	c)	4 pl.
	— 3 bk.		— 5 lg.		— 2 pl.
2. a)	5 m	b)	9 dm	c)	6 cm
	— 3 m		— 6 dm		— 5 cm

Odštevanje večimenskih števil.

1.	8 bk. 7 lg. 4 pl.	2.	5 m 9 dm 6 cm	3.	6 l 5 dl 5 cl
	— 3 bk. 5 lg. 2 pl.		— 3 m 6 dm 5 cm		— 2 l 4 dl 1 cl
4.	8 D 2 E	5.	7 S 8 D 3 E	6.	8 S 2 D 9 E
	— 3 D 1 E		— 2 S 5 D 2 E		— 3 S 2 D 5 E

Navedi minuend, subtrahend in ostanek predstojećih nalog!

$$\begin{array}{r}
 7. \quad \begin{array}{r} \overset{13}{6} \text{ lg. } 3 \text{ pl.} \\ - 2 \text{ lg. } 5 \text{ pl.} \end{array} \qquad
 8. \quad \begin{array}{r} 4 \text{ m } 6 \text{ dm } 6 \text{ cm} \\ - 1 \text{ m } 8 \text{ dm } 4 \text{ cm} \end{array} \qquad
 9. \quad \begin{array}{r} 9 \text{ l } 2 \text{ dl } 1 \text{ cl} \\ - 4 \text{ l } 5 \text{ dl } 8 \text{ cl} \end{array}
 \end{array}$$

5 pl. od 3 pl. ne morem vzeti, izposodim si 1 lg. ali 10 pl. pri 6 lg. i t. d.

$$\begin{array}{r}
 10. \quad \begin{array}{r} 8 \text{ D } 2 \text{ E} \\ - 3 \text{ D } 7 \text{ E} \end{array} \qquad
 11. \quad \begin{array}{r} 7 \text{ S } 3 \text{ D } 8 \text{ E} \\ - 5 \text{ S } 7 \text{ D } 3 \text{ E} \end{array} \qquad
 12. \quad \begin{array}{r} 8 \text{ S } 1 \text{ D } 5 \text{ E} \\ - 3 \text{ S } 8 \text{ D } 7 \text{ E} \end{array}
 \end{array}$$

Izvajanje pravila za odštevanje celotnih števil.

1. Pretvori števila 43, 186, 432 na večimenska števila!

2. Pretvori ustno na večimenska števila in izračunaj:

$$\begin{array}{r}
 a) \quad \begin{array}{r} 87 \\ - 23 \end{array} \qquad
 b) \quad \begin{array}{r} 568 \\ - 324 \end{array} \qquad
 c) \quad \begin{array}{r} \overset{11}{71} \\ - 35 \end{array} \qquad
 \check{c}) \quad \begin{array}{r} 863 \\ - 587 \end{array}
 \end{array}$$

a) 3 E od 7 E ostanejo 4 E (napiše se pod E), 2 D od 8 D ostane 6 D (pod D).

3. Zdaj pa izračunaj te naloge tako, da si imena le misliš!

č) 7 od 3 ne gre, vzeti je na posodo, 7 od 13 ostane 6, 8 od 5 ne gre i. t. d.

Navedi minuend, subtrahend in ostanek predstojećih nalog!

a.

$$\begin{array}{r}
 1. \quad \begin{array}{r} 93 \\ - 72 \end{array} \qquad
 2. \quad \begin{array}{r} 468 \\ - 225 \end{array} \qquad
 3. \quad \begin{array}{r} 681 \\ - 345 \end{array} \qquad
 4. \quad \begin{array}{r} 863 \\ - 587 \end{array} \\
 5. \quad \begin{array}{r} \overset{10}{760} \\ - 324 \end{array} \qquad
 6. \quad \begin{array}{r} \overset{10}{809} \\ - 257 \end{array} \qquad
 7. \quad \begin{array}{r} 920 \\ - 547 \end{array} \qquad
 8. \quad \begin{array}{r} \overset{9}{\overset{10}{600}} \\ - 483 \end{array}
 \end{array}$$

b.

$$\begin{array}{r}
 1. a) \quad \begin{array}{r} 8 \text{ l } 4 \text{ dl } 2 \text{ cl} \\ - 2 \text{ l } 3 \text{ dl } 1 \text{ cl} \end{array} \qquad
 b) \quad \begin{array}{r} 8 \text{ S } 4 \text{ D } 2 \text{ E} \\ - 2 \text{ S } 3 \text{ D } 1 \text{ E} \end{array} \qquad
 c) \quad \begin{array}{r} 842 \\ - 231 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2. b) \quad \begin{array}{r} 9 \text{ S } 6 \text{ D } 3 \text{ E} \\ - 4 \text{ S } 3 \text{ D } 5 \text{ E} \end{array} \qquad
 c) \quad \begin{array}{r} 963 \\ - 435 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3. c) \quad \begin{array}{r} 634 \\ - 258 \end{array}
 \end{array}$$

C.

1.	46	2.	156	3.	438	4.	951
	75		328		— 156		— 209
	83		412				
	92		90				

1. Krčmar prejme meseca januarja 382 K, februarja 296 K, marca 245 K; kolik je prejem celega četrletja (vseh treh mesecev)?

2. Gospodinja izda za gospodinjstvo meseca aprila 208 K, maja 196 K, junija 215 K; kolik je izdatek celega četrletja?

3. Trgovec s sadjem izda za sadje 729 K, prejme pa za to 846 K; koliko ima dobička?

4. A kupi konja, za katerega se je zahtevalo 826 K, za 743 K; koliko kron je utrgal?

5. Krčmar ima 8 enakih sodov, vsak drži 5 hl; koliko drže vsi sodi?

6. Več enako težkih svežnjev tehta 48 kg; koliko jih je, ker tehta 1 sveženj 8 kg?

7. Iz 9 pol papirja nareže Pavel 72 listov; koliko iz 1 pole?

Vrstne vaje (pismeno).

1.	280	2.	994	3.	1000	4.	956	5.	643
	— 56		— 142		— 216		— 218		+ 265
	224		852		784		738		908
	— 56		— 142		— 216		+ 194		— 415
	168		i. t. d.		i. t. d.		932		493
	— 56						— 218		+ 265
	i. t. d.						i. t. d.		i. t. d.

1. Pek kupi sčasoma 79 hl, 105 hl, 76 hl, 142 hl, 90 hl moke; koliko skupaj?

2. Trгоvec s platnom vzame 895 *m* platna na trg in prinese domov le 298 *m*; koliko metrov platna je prodal?

3. V sodu je 720 *l* vina, najprej se iztoči 140 *l*, potem 260 *l*;
a) koliko litrov se je iztočilo, b) koliko litrov ostane v sodu?

Obresti.

1. Vzame se travnik in več njiv v zakup za 632 K; ako znaša zakup za njive 480 K; koliko za travnik!

2. Hišni posestnik dobi za prvo nadstropje 420 K najemnine, za drugo 362 K in za vrt 98 K zakupa; koliko zneso to v vsem?

3. Nekdo posodi sosedu *A* 428 K in sosedu *B* 365 K; a) koliko posodi obema, b) koliko mu morata plačati oba čez 1 leto, ako zahteva od *A* 25 K, od *B* 21 K nagrade (obresti)?

4. Nekdo si izposodi 863 K, čez 1 leto mora plačati 915 K; koliko obresti je moral plačati za svoj dolg?

5. Nekdo izposodi 250 K, 324 K, 192 K; čez 1 leto dobi 262 K, 340 K, 201 K; koliko obresti je prejel?

Casovni računi.

1. 1 minute je minilo 40'' (35'', 23''); koliko sekund ostane?

2. 1 ure je minilo 40' (12', 8'); koliko minut ostane?

3. 1 ure je minilo 30'' (20'', 37''); koliko minut in sekund ostane?

4. 1 ure je minilo 15' 4'' (23'', 30''); koliko minut in sekund ostane?

5. Koliko je ura a) 3 ure 15' 10'', b) 22 ur 8' 49'' po polnoči?

6. Koliko dnevnega časa je minilo a) ob 4 zjutraj, b) ob 6 popoldne, c) ob 7^h 30' zjutraj, č) ob 8^h 10'' zvečer, d) ob 9^h 30'' dopoldne, e) ob 11^h 15'' ponoči?

1.	126	2.	225	3.	648	4.	900
	126		225		— 297		— 324
	126		225				
	<u>126</u>		<u>225</u>				

5.	1000	6.	1000	7.	1000	8.	1000
—	832	—	86	—	9	—	207

9. Ponovi obrazec 1., 2., 3. (str. 23) in obrazec b) (str. 38)!

10. Tvorì sam take obrazce!

Sestavljene naloge (pismeno).

1. Tri gospodinje razdele med seboj 100 *kg* mesa, *A* vzame 38 *kg*, *B* 37 *kg*; koliko dobi *C*?

2. *A* je kupil konja za 350 *K*, drugega za 476 *K*, proda pa oba za 912 *K*; koliko znaša dobiček?

3. Beliti je 1000 *m* platna. Ubeljenega je že 324 *m*, potem 298 *m*; koliko metrov ga še ostane?

4. Od 920 *kg* sadja dobi *A* 126 *kg*, *B* 248 *kg*, *C* 315 *kg* in *D* ostanek; koliko kilogramov sadja dobi *D*?

Vrstne vaje.

1. 1 krat 8 + 4 =	2. 1 krat 6 + 5 =	3. 1 krat 9 — 6 =
2 krat 8 + 4 =	2 krat 6 + 5 =	2 krat 9 — 6 =
3 krat 8 + 4 =	3 krat 6 + 5 =	3 krat 9 — 6 =
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.
10 krat 8 + 4 =	10 krat 6 + 5 =	10 krat 9 — 6 =

Odštevanje ulomkov.

1. $\frac{4}{5} - \frac{1}{5} =$	2. $\frac{7}{8} - \frac{3}{8} =$	3. $\frac{9}{12} - \frac{5}{12} =$
4. $\frac{11}{16} - \frac{3}{16} =$	5. $8\frac{3}{4} - \frac{2}{4} =$	6. $11\frac{5}{7} - 2\frac{3}{7} =$
7. $14\frac{7}{9} - 8\frac{2}{9} =$	8. $6\frac{15}{18} - 3\frac{10}{18} =$	9. $\frac{9}{10} - \frac{5}{10} =$
10. $\frac{46}{100} - \frac{12}{100} =$	11. $\frac{817}{1000} - \frac{536}{1000} =$	12. $18\frac{7}{10} - 12\frac{4}{10} =$
13. $80\frac{23}{100} - 60\frac{17}{100} =$	14. $300\frac{26}{1000} - 100\frac{13}{1000} =$	

IV. Poštevanje z osnovnimi števili.

1. Ustno računanje.

Množenje desetičnih, stotičnih števil.

a.

1. 2 krat 40 pl. =	2. 5 krat 70 cl =	3. 3 krat 200 cm =
2 krat 40 pl. = 2 krat 4 lg. = 8 lg. = 80 pl.		2 krat 40 pl. = 80 pl.

b.

1. 3 krat 30 E = 2. 4 krat 90 E = 3. 2 krat 300 E =

c.

1. 2 krat 40 = 2 krat 4 D = 8 D 2 krat 40 = 80
2. 3 krat 20 = 3. 4 krat 30 = 4. 2 krat 400 =

č.

1. a) 3 krat 80 cm b) 3 krat 80 E c) 3 krat 80
2. b) 7 krat 20 E c) 7 krat 20
3. c) 6 krat 70

d.

1. 2 krat 30 = 2. 7 krat 40 = 3. 4 krat 60 =
4. 9 krat 40 = 5. 6 krat 50 = 6. 8 krat 90 =
7. 5 krat 80 = 8. 3 krat 70 = 9. 2 krat 200 =
10. 4 krat 200 = 11. 6 krat 100 = 12. 3 krat 300 =

Število 30 imenujemo množene c (multiplikand), število 2 množitelj (multiplikator), dobljeno število 60 pa zmnožek (produkt). — Navedi multiplikand, multiplikator in produkt od 2. do 12. naloge!

Časovni računi.

1. Koliko časa je med a) 3. uro zjutraj in 10. uro dopoldne, b) 6. uro zjutraj in 3. uro popoldne.

2. Koliko je bila ura a) 6 ur, b) 14 ur pred 11. uro zvečer?

3. Navedi 3. (5., 2.) dan tedna!

4. Minilo je 4 dni tedna; v kolikem dnevu tedna smo in kako se imenuje ta dan?

5. Koliko dni tedna je minilo v torek?

6. Od srede sta minila 2 dneva; v kolikem dnevu tedna smo in kako ga zovemo?

e.

1. 2 krat 40 = 2. 5 krat 70 = 3. 3 krat 80 = 4. 5 krat 200 =
5. 2 krat 400 =

6. Ulica ima na vsaki strani 30 hiš; koliko hiš je na obeh straneh?

7. Na sadovnjaku stoji v vsaki vrsti 20 dreves; koliko dreves stoji v 3 (5, 7, 9) vrstah?

8. Učenec se pelje vsak dan po železnici v šolo, vsakikrat plača 40 h; koliko vinarjev plača v 6 dneh?

Časovni računi.

1. Koliko mesecev leta je minilo meseca marca (decembra, februarja)?

2. Minili so 3 (5, 11) meseci leta; v kolikem mesecu smo, kako se imenuje?

3. Minilo je 8 (12, 15) dni meseca; v kolikem dnevu meseca smo?

4. Koliko dni meseca je minilo, ako smo v 6. (12., 8.) njegovem dnevu?

Množenje mešanih celotnih števil.

a.

1. 4 krat 20 = 4 krat 1 = 2. 3 krat 20 = 3 krat 2 =
 3. 2 krat 80 = 2 krat 4 =

b.

1. 2 krat 3 lg. 4 pl. =	2 krat 3 lg. 4 pl.
2. 3 krat 2 dm 4 cm =	2 krat 3 lg. = 6 lg.
3. 5 krat 1 l 3 dl 7 cl =	2 krat 4 pl. = 8 pl.
4. 5 krat 1 D 6 E =	2 krat 3 lg. 4 pl. = 6 lg. 8 pl.
5. 7 krat 3 D 5 E =	
6. 3 krat 2 S 4 D 6 E =	

c.

1. 4 krat 21 = 4 krat 20 = 80 4 krat 1 = 4 4 krat 21 = 84
 2. 3 krat 62 = 3. 2 krat 380 = 4. 5 krat 173 =

č.

1. a) 3 krat 2 dl 3 cl	b) 3 krat 2 D 3 E	c) 3 krat 23
	2. b) 2 krat 8 D 6 E	c) 2 krat 86
		3. c) 4 krat 214

d.

1. 2 krat 43 =	2. 4 krat 16 =	3. 3 krat 75 =
4. 7 krat 62 =	5. 2 krat 340 =	6. 3 krat 270 =
7. 4 krat 132 =	8. 2 krat 346 =	

Časovni računi.

1. Koliko dni navadnega leta je minilo od začetka leta do
a) 8. januarja, b) 14. februarja, c) 26. maja, č) 15. julija?

2. Vlak je zamudil 1 uro 20' (2 uri 15'), priti bi pa moral
v sredo (petek) ob 11. uri 10' (11^h 10') ponoči, kdaj je prišel?

1. 2 krat 36 =	2. 3 krat 75 =	3. 4 krat 25 =	4. 5 krat 181 =
5. 3 krat 40 =	6. 5 krat 60 =	7. 3 krat 300 =	8. 2 krat 500 =
9. 4 krat 84 =	10. 9 krat 99 =	11. 4 krat 179 =	12. 3 krat 260 =

13. V kleti stoji več sodov, v vsakem je 12 *hl* vina; koliko
hektolitrov je v 4 sodih?

14. Delavka pripenja gumbe na liste, v vsako vrsto 24 (18);
koliko gumbov pripne v 4 (8) vrstah?

15. Kmet sadi zelnate sajenke na njivi, v vsako vrsto 60 (86);
koliko sajenk je v 7 (5) vrstah?

Pretvorne naloge.

a.

1. 8 K = ? desetv.	2. 6 desetv. = ? h	3. 9 m = ? dm
4. 7 dm = ? cm	5. 4 cm = ? mm	6. 6 l = ? dl
7. 5 dl = ? cl	8. 8 rs. = ? bk.	9. 3 bk. = ? lg.
10. 7 lg. = ? pl.	11. 9 q = ? kg	12. 6 kg = ? dkg
13. 3 S = ? D	14. 5 D = ? E	15. 5 S = ? E

b.

1. 3 pari = ? kos.	2. 5 duc. = ? kos.	3. 4 kope = ? kos.
4. 9 kop = ? duc.	5. 8 let = ? mes.	6. 7 let = ? tedn.
7. 6 mes. = ? dni	8. 9 tedn. = ? dni	9. 9 dni = ? ur
10. 8 ur = ? min.	11. 5 min. = ? sek.	

Seštevanje enakih seštevancev.

a.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 3 \text{ lg. } 2 \text{ pl.} \\ \quad 3 \text{ lg. } 2 \text{ pl.} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 1 \text{ m } 5 \text{ dm } 3 \text{ cm} \\ \quad 1 \text{ m } 5 \text{ dm } 3 \text{ cm} \\ \quad 1 \text{ m } 5 \text{ dm } 3 \text{ cm} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 2 \text{ l } 3 \text{ dl } 7 \text{ cl} \\ \quad 2 \text{ l } 3 \text{ dl } 7 \text{ cl} \\ \quad 2 \text{ l } 3 \text{ dl } 7 \text{ cl} \\ \hline \end{array}$$

b.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 4 \text{ D } 3 \text{ E} \\ \quad 4 \text{ D } 3 \text{ E} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 3 \text{ S } 2 \text{ D } 6 \text{ E} \\ \quad 3 \text{ S } 2 \text{ D } 6 \text{ E} \\ \quad 3 \text{ S } 2 \text{ D } 6 \text{ E} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 1 \text{ S } 4 \text{ D } 5 \text{ E} \\ \quad 1 \text{ S } 4 \text{ D } 5 \text{ E} \\ \quad 1 \text{ S } 4 \text{ D } 5 \text{ E} \\ \quad 1 \text{ S } 4 \text{ D } 5 \text{ E} \\ \hline \end{array}$$

c.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 24 \\ \quad 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 136 \\ \quad 136 \\ \quad 136 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 219 \\ \quad 219 \\ \quad 219 \\ \quad 219 \\ \hline \end{array}$$

1. *A* vloži v hranilnico 328 K, *B* 476 K glavnice; koliko kron glavnice vložita oba?

2. *A* dobi od vložene glavnice 68 K na leto, *B* 132 K, *C* 276 K obresti; koliko vsi skupaj?

3. *A* vloži kapital v hranilnico ter dobi na leto 92 K obresti; koliko kron obresti dobi v 4 letih?

4. a) Mati razdeli 18 jabolk med več otrok tako, da dobi vsak 9 (6) jabolk; koliko otrok so obdarili?

b) Mati razdeli 24 jabolk med 3 (4) otroke na enake dele; koliko jabolk dobi vsak otrok?

5. a) Na vrtu stoji 48 dreves, v vsaki vrsti 8 (6); koliko je vrst?

b) Na vrtu stoji 63 (56) dreves v 7 enakih vrstah; koliko dreves je v 1 vrsti?

6. 9 svinčnikov velja 72 h; koliko velja 1 svinčnik?

7. Oče zapusti svojemu sinu 460 K, svoji hčeri 346 K; koliko obema?

8. Služabnik ima 960 K letnih dohodkov, izda pa 730 K; koliko kron si prihrani?

9. Gospodinja dobi na teden 30 K za gospodarjenje; koliko za 3 tedne (5, 7 tednov)?

10. Perica zasluži 10 K na teden; koliko tednov mora delati, da zasluži 40 K?

11. 9 stolov velja 72 K; koliko velja 1 stol?

2. Pismeno poštevanje.

a.

Ponovi naloge *a*, *b*, *c*, stran 45, napiši jih krajše in računaj krajše!

$$1. \quad 3 \text{ lg. } 2 \text{ pl.} \times 2 = \qquad 2. \quad 1 \text{ m } 5 \text{ dm } 3 \text{ cm} \times 3 =$$

$$3. \quad 2 \text{ l } 3 \text{ dl } 7 \text{ cl} \times 3 =$$

$$2 \text{ krat } 2 \text{ pl.} = 4 \text{ pl.} \quad 2 \text{ krat } 3 \text{ lg.} = 6 \text{ lg.} \quad 3 \text{ lg. } 2 \text{ pl.} \times 2 = 6 \text{ lg. } 4 \text{ pl.}$$

b.

$$1. \quad \begin{array}{r} 4 \text{ D } 3 \text{ E} \times 2 \\ 8 \text{ D } 6 \text{ E} \end{array}$$

$$2. \quad \begin{array}{r} 3 \text{ S } 2 \text{ D } 6 \text{ E} \times 3 \end{array}$$

$$3. \quad \begin{array}{r} 1 \text{ S } 4 \text{ D } 5 \text{ E} \times 4 \end{array}$$

c.

$$1. \quad \begin{array}{r} 24 \times 2 \\ 48 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 2 \text{ krat } 4 \text{ E} = 8 \text{ E} & 2 \text{ krat } 2 \text{ D} = 4 \text{ D} \\ \text{ali kratko} & 2 \text{ krat } 4 \text{ je } 8 & 2 \text{ krat } 2 \text{ je } 4 \end{array}$$

$$2. \quad \begin{array}{r} 136 \times 3 \end{array}$$

$$3. \quad \begin{array}{r} 219 \times 4 \end{array}$$

č.

$$1. \text{ a) } 1 \text{ m } 6 \text{ dm } 8 \text{ cm} \times 3$$

$$\text{b) } 1 \text{ S } 6 \text{ D } 8 \text{ E} \times 3$$

$$\text{c) } 168 \times 3$$

$$2. \text{ b) } 2 \text{ S } 1 \text{ D } 9 \text{ E} \times 4$$

$$\text{c) } 219 \times 4$$

$$3. \text{ c) } 138 \times 6$$

d.

$$1. \quad \begin{array}{r} 34 \times 2 = \end{array} \quad (\text{čitaj } 34 \text{ je poštevat} \dot{\text{a}} \text{ z } 2)$$

$$2. \quad 19 \times 3 = \qquad 3. \quad 22 \times 4 = \qquad 4. \quad 163 \times 6 =$$

$$5. \quad 211 \times 3 = \qquad 6. \quad 129 \times 7 =$$

Navedi multiplikand, multiplikator in produkt v predstojećih nalogah!

e.

Naloge z zvezdico naj se računajo samo ustno.

$$\begin{array}{lll} 1.* & 6 \text{ krat } 8 = & 2.* & 4 \text{ krat } 30 = & 3.* & 3 \text{ krat } 165 = \\ 4. & 362 \times 2 = & 5. & 118 \times 8 = & 6. & 308 \times 3 = \end{array}$$

1. 3 gospodje potujejo, vsak izda 80 (72) K; koliko kron izdajo vsi trije gospodje?

2. Nekdo prejme vsako leto od svojega izposojenega denarja (glavnice) 60 (54) K obresti; koliko v 2 (3, 4) letih?

3. Marija je sadila fižol na 4 (6) lehe, na vsako 224 (156) zrn; koliko zrn v vsem?

4. Nekdo plača za travnik 166 K zakupa; koliko zakupa bi bilo plačati za 3 (4, 6) take travnike?

$$\begin{array}{lll} 1.* & 432 + 240 = & 2.* & 648 + 220 = & 3.* & 234 + 376 = \\ 4.* & 870 - 350 = & 5.* & 756 - 230 = & 6.* & 872 - 563 = \\ 7.* & 3 \text{ krat } 70 = & 8.* & 2 \text{ krat } 34 = & 9.* & 6 \text{ krat } 138 = \end{array}$$

10. Trгоvec dobi 146 *kg* kave in 329 *kg* sladkorja; koliko kilogramov tehta pošiljatev?

11. A dobi od vinotržca 486 *l* vina, prepusti pa prijatelju 240 *l*; koliko litrov vina je obdržal zase?

12. Gospodinja porabi na teden 24 *l* mleka; koliko v 5 (7) tednih?

$$\begin{array}{lll} 13. & 412 & 14. & 823 & 15. & 236 \times 4 = \\ & 73 & & - 289 & & \\ & \hline & 218 & & & & \end{array}$$

16. Uradnik prihrani v prvem četrletju 112 K, v drugem 132 K, v tretjem 180 K in v četrtem 146 K; koliko kron prihrani v celem letu?

17. Stric prejme 978 K in izda 746 K; koliko kron mu še ostane?

18. Nekdo plača vsako četrletje 216 K najemnine za stanovanje; koliko kron najemnine plača celo leto?

Vrstne vaje.

a.

1. 1 krat 10 =	2. 1 krat 20 =	3. 1 krat 30 =	9. 1 krat 90 =
2 krat 10 =	2 krat 20 =	2 krat 30 =	2 krat 90 =
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.
9 krat 10 =	9 krat 20 =	9 krat 30 =	9 krat 90 =

1. Od 516 *kg* kave dobi *A* 86 *kg*, *B* 124 *kg*, *C* 243 *kg*, *D* ostanek; koliko kilogramov kave dobi *D*?

2. Nekdo ima 69 *K* in kupi 6 *m* sukna po 8 *K*; koliko kron mu še ostane?

3. Izmed 3 bratov podeduje vsak 286 *K*; koliko manjka do 1000 *K*?

4. *A* vzame 82 *K* na popotovanje, ki traja 9 dni, 1 *K* prinese nazaj; koliko kron je izdal na dan?

b.

1. 1 krat 11 =	2. 1 krat 12 =	3. 1 krat 13 =	9. 1 krat 19 =
2 krat 11 =	2 krat 12 =	2 krat 13 =	2 krat 19 =
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.
9 krat 11 =	9 krat 12 =	9 krat 13 =	9 krat 19 =

1. Na vrtu stoji 45 sadnih dreves v 5 vrstah; a) koliko dreves stoji v 1 vrsti, b) koliko v 2 (3, 7) vrstah?

2. Na vežbališču stoji 48 vojakov v 6 vrstah; koliko vojakov stoji a) v eni vrsti, b) v 8 vrstah?

3. 5 delavcev dovrši delo v 7 dneh; v koliko dneh a) dovrši 1 delavec, b) 7 delavcev to delo?

4. Z 1 hlebom kruha izhajata 2 osebi 3 dni; a) koliko dni izhaja s tem kruhom 1 oseba, b) 3 osebe?

Pretvorne naloge.

a.

1. 6 <i>K</i> = ? desetv.	2. 4 desetv. = ? h	3. 3 <i>m</i> = ? <i>dm</i>
4. 9 <i>dm</i> = ? <i>cm</i>	5. 7 <i>cm</i> = ? <i>mm</i>	6. 5 <i>l</i> = ? <i>dl</i>
7. 8 <i>dl</i> = ? <i>cl</i>	8. 6 rs. = ? bk.	9. 2 bk. = ? lg.
10. 6 lg. = ? pl.	11. 7 <i>dkg</i> = ? <i>g</i>	12. 9 <i>D</i> = ? <i>E</i>

13. 7 K = ? h 14. 8 m = ? cm 15. 3 hl = ? l
 16. 6 l = ? cl 17. 2 bk. = ? pl. 18. 7 q = ? kg
 19. 2 kg = ? dkg 20. 4 S = ? E

b.

1. 4 pari = ? kos. 2. 2 duc. = ? kos. 3. 8 kop = ? duc.
 4. 6 kop = ? kos. 5. 7 let. = ? mes. 6. 3 leta = ? tedn.
 7. 9 mes. = ? dni 8. 8 tedn. = ? dni 9. 4 leta = ? tedn.
 10. 8 ur = ? min. 11. 3 min. = ? sek.

1. V kravjem hlevu so stojala za živad razvrščena na 5 vrst, v hlev pa gre 50 krav; a) koliko krav stoji v 1 vrsti, b) koliko v 3 vrstah?

2. Naša dekla dobi za 3 mesece 24 K mezde; koliko kron mezde dobi a) za 1 mesec, b) za 9 mesecev?

3. 5 koscev pokosi travnik v 6 urah; v koliko urah pokosi ta travnik a) 1 kosec, b) 10 koscev?

4. 6 delavcev izkoplje jarek v 2 dneh; v koliko dneh ga izkoplje a) 1 delavec, b) 4 delavci?

Ulomki.

1. Hleb kruha razdele na enake dele med 3 ubožce; koliko dobi a) 1 ubožec, b) 2 ubožca?

2. Salamo razdele med 4 osebe na enake dele; koliko dobi a) 1 oseba, b) 2 (3) osebe?

3. Razkaži na daljicah, kako dobimo polovice, tretjine, četrtine, šestine, osmine!

4. Pokaži na teh daljicah $\frac{2}{3}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{2}{6}$, $\frac{5}{6}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$!

5. $3 \text{ dm} = ? \text{ m}$ $7 \text{ cm} = ? \text{ dm}$ $6 \text{ dl} = ? \text{ l}$ $4 \text{ cl} = ? \text{ dl}$
 $9 \text{ pl.} = ? \text{ lg.}$ $2 \text{ lg.} = ? \text{ bk.}$ $6 \text{ cm} = ? \text{ m}$ $7 \text{ cl} = ? \text{ l}$
 $4 \text{ l} = ? \text{ hl}$ $8 \text{ pl.} = ? \text{ bk.}$ $3 \text{ dkg} = ? \text{ kg}$ $10 \text{ kg} = ? \text{ q}$
 $13 \text{ mm} = ? \text{ m}$ $18 \text{ pl.} = ? \text{ rs.}$ $48 \text{ m} = ? \text{ km}$ $83 \text{ kg} = ? \text{ t}$

$$2 \text{ dm} = \frac{2}{10} \text{ m}$$

6. Čitaj ulomke: $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{5}$, $\frac{5}{9}$, $\frac{7}{10}$, $\frac{13}{100}$, $\frac{328}{1000}$!

Navedi števec (imenovalce) teh ulomkov!

7. a) 2 krat $\frac{1}{4} =$ b) 3 krat $\frac{1}{7} =$ c) 5 krat $\frac{1}{6} =$
 8. a) 4 krat $\frac{2}{3} =$ b) 7 krat $\frac{3}{8} =$ c) 9 krat $\frac{5}{6} =$
 9. a) 7 krat $\frac{9}{10} =$ b) 4 krat $\frac{3}{10} =$ c) 7 krat $\frac{8}{100} =$
 č) 8 krat $\frac{4}{100} =$ d) 3 krat $\frac{2}{1000} =$ e) 7 krat $\frac{13}{1000} =$

10. Ivan naredi nalogo v $\frac{3}{4}$ ure, Julika potrebuje 2krat toliko časa; torej koliko?

11. 1 kg mesa velja $\frac{3}{2}$ K; koliko veljata 2 kg? koliko 5 (7) kg?

12. a) $\frac{3}{5} + \frac{2}{5} + \frac{1}{5} =$ b) $\frac{5}{8} + \frac{3}{8} + \frac{7}{8} =$ c) $\frac{2}{10} + \frac{3}{10} + \frac{7}{10} + \frac{4}{10} =$
 13. a) $\frac{7}{9} - \frac{2}{9} =$ b) $\frac{11}{12} - \frac{3}{12} =$ c) $\frac{12}{100} - \frac{7}{100} =$
 14. a) 5 krat $\frac{2}{3} =$ b) 3 krat $\frac{7}{8} =$ c) 4 krat $\frac{3}{1000}$

15. $\frac{7}{15} - \frac{2}{15} =$ 16. 4 krat $\frac{3}{9} =$ 17. $\frac{5}{6} + \frac{2}{6} + \frac{3}{6} + \frac{7}{6} =$
 18. 9 krat $\frac{2}{11} =$ 19. $\frac{4}{5} + \frac{2}{5} + \frac{8}{5} =$ 20. $\frac{13}{20} - \frac{5}{20} =$

Vrstne vaje (pismeno).

$$\begin{array}{r} 1. \quad 236 \\ + 117 \\ \hline 353 \\ + 117 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 948 \\ - 136 \\ \hline 812 \\ - 136 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 312 \\ + 334 \\ \hline 646 \\ - 498 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

$$4. \quad \begin{array}{r} 47 \times 4 \\ 188 \times 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 36 \times 3 \\ 108 \\ + 48 \\ \hline 156 \times 3 \\ \text{i. t. d.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad 52 \times 6 \\ 312 \\ - 186 \\ \hline 126 \times 6 \\ \text{i. t. d.} \end{array}$$

Računi o ceni.

1. 3 lg. papirja veljajo 30 h; koliko velja a) 1 lg., b) 7 lg.?
 2. Mati kupijo 6 kupic za 48 h; koliko velja a) 1 kupica, b) 4 kupice?
 3. 4 zvezki veljajo 32 h; koliko velja a) 1 zvezek, b) 8 zvezkov?
 4. 7 svinčnikov velja 56 h; koliko velja a) 1 svinčnik, b) 6 svinčnikov?

3. Pregledno ponavljanje.

a. Ustno.

1. $300 + 200 =$	2. $400 + 320 =$	3. $680 + 200 =$
4. $140 + 230 =$	5. $380 + 420 =$	6. $270 + 550 =$
7. $273 + 6 =$	8. $592 + 8 =$	9. $899 + 9 =$
10. $356 + 20 =$	11. $763 + 40 =$	12. $588 + 60 =$
13. $135 + 23 =$	14. $648 + 42 =$	15. $497 + 36 =$
16. $256 + 300 =$	17. $483 + 220 =$	18. $376 + 540 =$
19. $812 + 165 =$	20. $386 + 214 =$	21. $676 + 285 =$

22. Šolske slavnosti se udeleži 132 mož, 68 žená in 92 otrok; koliko ljudi je to?

23. Jajčar proda prvi dan 7 kop jajec, drugi dan 8 kop, tretji dan 6 kop; koliko kop jajec je prodal v vseh 3 dneh?

24. Nekdo posodi svojemu sosedu 365 K, drugemu sosedu 243 K; koliko posodi obema skupaj?

25. Gospodinja ima 3 kose platna. Prvi meri 52 m, drugi 36 m, tretji 44 m; koliko metrov platna ima ta gospodinja?

1. $600 - 200 =$	2. $800 - 320 =$	3. $560 - 300 =$
4. $470 - 230 =$	5. $950 - 350 =$	6. $760 - 270 =$
7. $586 - 4 =$	8. $628 - 8 =$	9. $902 - 7 =$
10. $873 - 30 =$	11. $442 - 40 =$	12. $826 - 70 =$
13. $276 - 42 =$	14. $679 - 75 =$	15. $312 - 26 =$
16. $743 - 400 =$	17. $856 - 350 =$	18. $623 - 240 =$
19. $962 - 341 =$	20. $400 - 236 =$	21. $732 - 356 =$

22. Od 286 hl pšenice je prodanih 173 hl; koliko hektolitrov pšenice še ostane?

23. Sod olja tehta 86 kg, sod sam pa 12 kg; koliko kilogramov olja je v njem?

24. Starček je 85 let star; koliko je bil star pred 37 leti?

25. Gospodinja porabi za gospodinjstvo 994 K, druga 872 K; koliko kron porabi druga manj od prve?

1. 2 krat 40 =	2. 4 krat 50 =	3. 6 krat 80 =
4. 3 krat 220 =	5. 6 krat 135 =	6. 4 krat 187 =
-

7. Karel ima 3 suknje, na vsaki je 10 gumbov; koliko gumbov je na vseh 3 suknjah?

8. Plot ima 9 predelkov, vsak predelek 20 desk; koliko desk se je porabilo za ta plot?

9. Za knjigo se porabi 12 pol papirja; koliko pol za 3 take knjige?

10. Vrtnar proda 3 cvetice v loncih, vsako za 125 (260 h); koliko denarja prejme za vse 3 cvetice?

1. 3 krat $\cdot$ = 27	$\frac{1}{3}$ od 27 =	2. 5 krat $\cdot$ = 50	$\frac{1}{5}$ od 50 =
3. $\cdot$ krat 6 = 18	6 v 18 =	4. $\cdot$ krat 8 = 56	8 v 56 =
-

5. a) Učitelj razdeli med 5 (8) otrok 30 (56) peres na enake dele; koliko peres dobi 1 otrok?

b) Učitelj razdeli 30 (56) peres tako, da dobi 1 otrok 6 (7) peres; koliko otrok je obdaril s peresi?

6. a) Iz 20 pol papirja je narediti 5 enakih zvezkov; koliko pol se porabi za 1 zvezek?

b) Iz 30 pol papirja naredimo zvezke po 5 pol; koliko zvezkov naredimo?

7. a) Dobrotnik razdeli med 7 ubožcev 42 K na enake dele; koliko kron dobi en ubožec?

b) Dobrotnik razdeli 50 K med ubožce tako, da dobi vsak 10 K; koliko ubožcev je obdaril?

8. a) Rodbina porabi v 4 tednih 24 kg krompirja; koliko v 1 tednu?

b) Rodbina porabi v 1 tednu 7 kg krompirja; v koliko tednih 49 kg?

b. P i s m e n o.

1. Ponovi naloge 1., 2., 3. (str. 23)!

2. Tvorì sam take obrazce?

3. Gospodar prejme od gостаča 216 K, od drugega 324 K, od tretjega 198 K polletne najemnine; koliko kron prejme od vseh 3 gostačev?

4. A posodi 230 K in 425 K, ima pa še 348 K; koliko je njegovo celo premoženje?

5. Očetu je plačati pri krojaču za oblečno blago 39 K, za plačilo od dela in za prídátke 26 K; nadalje za površnikovo blago 29 K, za plačilo od dela in za prídátke 20 K; koliko znese račun?

6. Voznik je naložil 198 *kg* kave, 286 *kg* sladkorja in 428 *kg* moke; koliko tehta vozivo? _____

1. Ponovi naloge b) 1., 2., 3. (str. 38)!

2. Tvorì sam take obrazce!

3. A prodá konja za 956 K, ima pa 124 K dobička; za koliko kron je kupil konja?

4. Vas ima 812 prebivalcev, otrok je 198; koliko odraslih je v tej vasi?

5. Gospodar ima 946 K četrletne plače, 148 K plača najemnine; koliko mu ostane za druge potrebsčine?

6. Kmet nakoplje 1000 *hl* krompirja, prodá ga 536 *hl*; koliko hektolitrov krompirja mu ostane za gospodarstvo? _____

1. Ponovi naloge č) 1., 2., 3. (str. 46)!

2. Tvorì sam take obrazce!

3. Na nasadišču je 8 vrst dreves, v vsaki 82; koliko dreves ima nasad?

4. Brzovlak prevozi v 1 uri 72 *km*; koliko kilometrov v 3 (9) urah?

5. 1 *hl* pšenice tehta 76 *kg*; koliko 3 (6) *hl*?

6. Trgovec z vinom prodá povprek 342 *hl* vina na mesec; koliko v 2 mesecih? _____

8. 224	9. 832	10. 153	11. 186×4
316	<u>— 356</u>	153	
<u>432</u>		153	
		<u>153</u>	

12. Nekdo je dolžan peku 78 (126) K, črevljarju 46 (78) K, krojaču 92 (214) K; koliko v vsem?

13. Kmet kupi njivo za 876 (1000) K, zaradi nepovoljne prilike jo pa proda za 692 (883) K; koliko je izgubil?

14. 1 kg sladkorja velja 88 h; koliko 3 (5, 7) kg?

Vrstne vaje.

a. Ustno.

1. 2 krat 24 =	2. 2 krat 36 =	3. 2 krat 112 =
3 krat 24 =	3 krat 36 =	5 krat 112 =
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.
9 krat 24 =	9 krat 36 =	8 krat 112 =

b. Pismo.

1. $96 \times 2 = 192$	2. $123 \times 2 =$	3. $106 \times 2 =$
$96 \times 3 =$	$123 \times 3 =$	$106 \times 3 =$
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.
$96 \times 9 =$	$123 \times 8 =$	$106 \times 9 =$

1. V sirotišču potrebujejo na dan 62 kg kruha; koliko v v 4 dneh?

2. Nekdo dobi vsak mesec 283 K plačila; koliko v 3 mesecih?

3. Mati in 3 otroci narede dediščino. Mati dobi 568 K, vsak otrok 144 K; kolika je dediščina?

4. V sodu je 486 l vina, natočita se 2 sodčka po 96 l; koliko litrov vina ostane v sodu?

V. Razštevanje z osnovnimi števili.

1. Ustno računanje.

Razštevanje z osnovnimi števili.

1. 2 krat 8 =	? krat 8 = 16	8 v 16 =
2. 3 krat 9 =	? krat 9 = 27	9 v 27 =
3. 4 krat 6 =	? krat 6 = 24	6 v 24 =

4. a) Na hiši je 7 oken, vsako ima 6 šip; koliko šip imajo vsa okna?

b) 1 okno ima 6 šip; koliko oken ima 30 šip?

5. a) Za 1 zvezek se porabi 6 pol papirja; koliko za 3 take zvezke?

b) Za 1 zvezek se porabi 5 pol papirja; koliko zvezkov se more narediti iz 30 pol?

6. a) 1 jajce velja 3 h; koliko 7 jajec?

b) 1 jajce velja 5 h; koliko jajec se dobi za 40 h?

7. a) Za 1 srajco se potrebujejo 3 m platna; koliko za 6 takih srajc?

b) Za 1 srajco se porabita 2 m platna; koliko srajc se more narediti iz 18 m platna?

8. a) 1 konj pozoblje na dan 6 l ovsaa; koliko v 8 dneh?

b) 1 konj pozoblje na dan 5 l ovsaa; v koliko dneh 35 l?

9. a) Za 1 par nogavic se potrebuje 10 dkg volne; koliko za 8 parov?

b) Za 1 par nogavic se porabi 10 dkg volne; koliko parov se more narediti iz 60 dkg volne?

1. 3 krat 6 =	3 krat . = 18	$\frac{1}{3}$ od 18 =
2. 5 krat 9 =	5 krat . = 45	$\frac{1}{5}$ od 45 =
3. 7 krat 8 =	7 krat . = 56	$\frac{1}{7}$ od 56 =

4. a) V 1. nadstropju ima hiša 10 oken, vsako okno ima 6 šip; koliko šip imajo vsa okna?

b) 5 oken ima 30 šip; koliko šip ima 1 okno?

5. a) Za 1 zvezek potrebujejo 4 pole papirja; koliko pol za 7 zvezkov?

b) 6 enakih zvezkov ima 42 pol papirja; koliko 1 zvezek?

6. a) 1 jajce velja 4 h; koliko velja 8 jajec?

b) 4 jajca veljajo 20 h; koliko 1 jajce?

7. a) Za 1 srajco potrebujejo 3 m platna; koliko za 9 srajc?

b) Za 6 srajc porabijo 18 m platna; koliko za 1 srajco?

8. a) Konj pozoblje na dan 6 l ovska; koliko v 5 dneh?

b) V 7 dneh pozoblje konj 35 l ovska; koliko v 1 dnevu?

9. a) Za 1 par nogavic se porabi 10 *dkg* volne; koliko za 6 parov?

b) Za 3 pare nogavic se porabi 30 *dkg* volne; koliko za 1 par?

Vrstne vaje.

a. Ustno.

1. 2 krat 10 =	2. 3 krat 16 =	3. 4 krat 13 =
2 krat 20 =	3 krat 26 =	4 krat 23 =
2 krat 30 =	3 krat 36 =	4 krat 33 =
i. t. d.	i. t. d.	i. t. d.
2 krat 90 =	3 krat 96 =	4 krat 93 =

b. Pismo.

1. $43 \times 2 =$	2. $87 \times 3 =$	3. $26 \times 4 =$
$143 \times 2 =$	$187 \times 3 =$	$126 \times 4 =$
$243 \times 2 =$	$287 \times 3 =$	$226 \times 4 =$
$343 \times 2 =$		
$443 \times 2 =$		

4. Mesar je zaklal 4 svinje, prva je tehtala 95 *kg*, druga 102 *kg*, tretja 135 *kg* in četrta 152 *kg*; koliko so tehtale vse 4 svinje skupaj?

5. V sodu je 982 *l* vina, iztoči se 591 *l*; koliko litrov ostane še v sodu?

6. Rodbina plača vsako četrletje 243 K najemnine za stanovanje; koliko za celo leto?

7. Voznik je naložil 5 vreč žita, vse skupaj tehtajo 390 kg, 2 vreči pa tehtata po 79 kg; koliko tehtajo ostale 3 vreče?

Znak za razštevaje. Vrstne vaje.

$$1. a) \frac{1}{3} \text{ od } 15 = \quad b) 3 \vee 15 = \quad c) 15 : 3 =$$

15 : 3 čitaj: 15 je razštevati s 3

$$2. a) \frac{1}{6} \text{ od } 48 = \quad b) 6 \vee 48 = \quad c) 48 : 6 =$$

$$3. a) \frac{1}{8} \text{ od } 72 = \quad b) 8 \vee 72 = \quad c) 72 : 8 =$$

Razštevano število 15 imenujemo razštevaneč (deljenec, dividend), število 3 razštevnik (delitelj, divizor), dobljeno število 5 pa razštevnik (količnik, kvocijent). — Navedi za 2. (3.) nalogo dividend, divizor, kvocijent! _____

$$4. 12 : 4 = \quad 5. 28 : 7 = \quad 6. 42 : 6 =$$

$$7. 2 \times 96 + 8 = \quad 8. 2 \times 126 - 32 = \quad 9. 2 \times 73 + 2 \times 5 =$$

$$3 \times 96 + 8 = \quad 3 \times 126 - 32 = \quad 3 \times 73 + 3 \times 5 =$$

i. t. d.

i. t. d.

i. t. d.

$$9 \times 96 + 8 = \quad 7 \times 126 - 32 = \quad 9 \times 73 + 9 \times 5 =$$

Sestavljene naloge (sklepni računi).

1. Mati razdele več robcev na enake dele med 5 otrok, 3 otroci dobe 24 robcev; a) koliko robcev dobi 1 otrok, b) koliko 5 otrok?

2. Ivan zasluži v 5 dneh 10 K; koliko zasluži a) v 1 dnevu, b) v 3 dneh?

3. 2 zidarja zgradita zid v 9 dneh; v koliko dneh zgradi ta zid a) 1 zidar, b) v koliko dneh ga zgradijo 3 zidarji?

Čitaj te naloge še enkrat, toda tako, da izpustiš 1. vprašanje! _____

4. Mati razdele več jabolk med 7 otrok na enake dele, 5 otrok dobi 15 jabolk; koliko jabolk dobi vseh 7 otrok?

Vprašam se, koliko jabolk dobi 1 otrok, koliko 7 otrok?

5. 4 citrone veljajo 24 h; koliko velja 9 citron?

6. 3 delavci prekopljejo vinograd v 10 dneh; v koliko dneh prekoplje 5 delavcev ta vinograd?

7. 3 osebe izhajajo 8 dni z denarjem; koliko dni izhajajo 4 osebe s tem denarjem?

Merjenje in deljenje z ostankom.

a. Merjenje.

1. $7 : 3 =$ 2. $9 : 2 =$ 3. $23 : 6 =$ 4. $52 : 7 =$
3 v 7 je 2krat, 1 ostane.

b. Deljenje.

1. $9 : 2 =$ 2. $25 : 7 =$ 3. $15 : 4 =$ 4. $69 : 9 =$
 $\frac{1}{2}$ od 9 = 4, 1 je ostanek.

Merjenje istoimenskih števil.

1. $4 m : 2 m =$ 2. $36 l : 4 l =$ 3. $34 K : 7 K =$
4. $27 dkg : 8 dkg =$ 5. $24 E : 3 E =$ 6. $40 D : 8 D =$
7. $28 S : 6 S =$ 8. $62 D : 9 D =$

Navedi v predstojećih nalogah dividend, divizor in kvocijent!

Merjenje raznoimenskih števil.

1. $4 m : 8 dm =$ 2. $6 dl : 6 cl =$ 3. $3 dkg : 5 g =$
4. $4 D : 5 E =$ 5. $7 lg. : 8 pl. =$ 6. $6 l : 7 dl =$
7. $3 S : 8 D =$ 8. $8 D : 9 E =$

Deljenje imenovanih števil.

1. $24 lg. : 4 =$ 2. $48 dl : 6 =$ 3. $32 cm : 8 =$
4. $18 S : 9 =$ 5. $56 D : 7 =$ 6. $25 E : 5 =$
7. $17 bk. : 5 =$ 8. $38 dkg : 8 =$ 9. $65 cl : 7 =$
10. $28 S : 6 =$ 11. $45 D : 7 =$ 12. $52 E : 9 =$

Navedi v predstojećih nalogah dividend, divizor in kvocijent!

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{r}
 1. \quad 216 \\
 + 286 \\
 \hline
 502 \\
 - 135 \\
 \hline
 367 \\
 + 286 \\
 \hline
 \text{i. t. d.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2. \quad 36 \times 5 \\
 \hline
 180 \\
 + 96 \\
 \hline
 276 \\
 - 152 \\
 \hline
 124 \times 5 \\
 \hline
 \text{i. t. d.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3. \quad 414 + 7 \times 8 \\
 \hline
 56 \\
 470 + 7 \times 8 \\
 \hline
 56 \\
 526 + 7 \times 8 \\
 \hline
 \text{i. t. d.}
 \end{array}$$

Merjenje in deljenje imenovanih števil.

a.

$$\begin{array}{lll}
 1. \quad 48 \text{ bk.} : 6 \text{ bk.} = & 2. \quad 54 \text{ lg.} : 9 = & 3. \quad 35 \text{ m} : 8 \text{ m} = \\
 4. \quad 44 \text{ l} : 5 = & 5. \quad 7 \text{ lg.} : 8 \text{ pl.} = & 6. \quad 4 \text{ dl} : 6 \text{ cl} = \\
 7. \quad 36 \text{ S} : 6 \text{ S} = & 8. \quad 27 \text{ D} : 3 = & 9. \quad 39 \text{ D} : 6 \text{ D} = \\
 10. \quad 45 \text{ E} : 7 = & 11. \quad 3 \text{ S} : 2 \text{ D} = & 12. \quad 5 \text{ D} : 9 \text{ E} =
 \end{array}$$

b.

$$\begin{array}{ll}
 1. \quad a) \quad 8 \text{ m} : 2 \text{ m} = & b) \quad 8 \text{ m} : 2 = \\
 2. \quad a) \quad 21 \text{ l} : 3 \text{ l} = & b) \quad 21 \text{ l} : 3 = \\
 3. \quad a) \quad 36 \text{ K} : 9 \text{ K} = & b) \quad 36 \text{ K} : 9 = \\
 4. \quad a) \quad 16 \text{ S} : 4 \text{ S} = & b) \quad 16 \text{ S} : 4 =
 \end{array}$$

Primerjaj kvocijenta v vsaki teh nalog za a) in b)!

Računi o ceni.

1. a) 1 peresnik velja 8 h; koliko peresnikov se dobi za 48 h?
- b) 3 peresniki veljajo 27 h; koliko velja 1 peresnik?
2. a) 1 kg kave velja 3 K; koliko kilogramov kave se dobi za 15 K?
- b) 7 kg kave velja 28 K; koliko velja 1 kg?

$$\begin{array}{r}
 a) \quad 1 \text{ peresnik} \quad \dots \quad 8 \text{ h} \\
 \quad ? \text{ peresnikov} \quad \dots \quad 48 \text{ h} \\
 \hline
 48 \text{ h} : 8 \text{ h} = 6 \text{ krat}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 b) \quad 3 \text{ peresniki} \quad \dots \quad 27 \text{ h} \\
 \quad 1 \text{ peresnik} \quad \dots \quad ? \text{ h} \\
 \hline
 27 \text{ h} : 3 = 9 \text{ h}
 \end{array}$$

3. a) 1 *m* traku velja 10 h; koliko metrov traku se kupi za 80 h?

b) 6 *m* traku velja 54 h; koliko velja 1 *m* traku?

4. a) 1 sveča velja 9 h; koliko sveč se dobi za 45 h?

b) 8 sveč velja 64 h; koliko velja 1 sveča?

5. 4 *hl* ječmena veljajo 40 K; koliko velja 1 *hl* ječmena?

6. 1 ducat mila velja 6 K; koliko ducatov se dobi za 42 K?

Časovni računi.

1. Koliko je ura 16 ur 30' po polnoči?

2. Koliko dnevnega časa je minilo ob 8. uri 10' zvečer?

3. Koliko časa je med 5. uro 30' zjutraj in 2. uro 56' popoldne?

4. Koliko je ura 5 ur 20' po 2. uri zjutraj?

5. Koliko je bila ura 8 ur po 10. uri zvečer?

6. Koliko tedenskih dni je minilo v četrtek?

7. Minilo je 5 tedenskih dni; v kolikem tedenskem dnevu smo, kako se mu pravi?

8. Koliko dni, ur in minut tedna je minilo v petek ob 5. uri 20' zjutraj?

9. Koliko letnih mesecev je minilo meseca junija?

10. Minilo je 7 letnih mesecev; v kolikem mesecu smo, kako se mu pravi?

11. Minilo je 16 mesečnih dni; v kolikem mesečnem dnevu smo?

12. Koliko mesečnih dni je minilo, ako smo v 24?

13. Koliko dni navadnega leta je minilo od začetka leta do 18. marca?

14. Minilo je 15 (36, 69) dni navadnega leta; v kolikem dnevu in v katerem mesecu smo?

15. Brzovlak gre iz Trsta ob 6. uri 35', dospe pa v Ljubljano ob 9. uri 53'; koliko časa potrebuje ta vlak, da dospe iz Trsta v Ljubljano?

1. 2 krat 40 =	2. 5 krat 70 =	3. 6 krat 80 =	4. 5 krat 90 =
5. 4 krat 70 =	6. 2 krat 23 =	7. 4 krat 41 =	8. 7 krat 53 =
	9. 8 krat 63 =	10. 6 krat 82 =	

Obresti.

1. Za travnik se plača 96 K zakupa; koliko zakupa je plačati za 3, 5, 9 takih travnikov?

2. Nekdo je dolžan 1000 K, plača pa vsako leto 98 K; koliko kron je še dolžan po preteku 8 let?

3. Nekdo dobi 80 K letnih obresti; koliko v 2, 3 letih?

4. Kapital daje 72 K letnih obresti; koliko obresti nese dvojni, trojni, četverni, peterni, osmerni kapital?

Deljenje desetičnih celotnih števil (S, D); znesek je desetišno število.

a.

1. $\frac{1}{3}$ od 60 pl. =	2. $\frac{1}{2}$ od 40 dl =	3. $\frac{1}{5}$ od 150 g =
4. $\frac{1}{6}$ od 180 lg. =	5. $\frac{1}{4}$ od 120 cm =	6. $\frac{1}{7}$ od 420 cl =
7. $\frac{1}{8}$ od 240 dl =	8. $\frac{1}{3}$ od 90 h =	9. $\frac{1}{9}$ od 270 desetv. =

$$\frac{1}{3} \text{ od } 60 \text{ pl.} = \frac{1}{3} \text{ od } 6 \text{ lg.} = 2 \text{ lg.} = 20 \text{ pl.} \quad \frac{1}{5} \text{ od } 60 \text{ pl.} = 20 \text{ pl.}$$

b.

1. $\frac{1}{2}$ od 80 E =	2. $\frac{1}{3}$ od 60 E =	3. $\frac{1}{4}$ od 240 E =
	4. $\frac{1}{4}$ od 320 E =	

c.

1. $\frac{1}{3}$ od 60 =	2. $\frac{1}{2}$ od 80 =	3. $\frac{1}{7}$ od 420 =	4. $\frac{1}{9}$ od 720 =
$\frac{1}{3}$ od 60 = $\frac{1}{3}$ od 6 D = 2 D = 20 $\frac{1}{3}$ od 60 = 20			

č.

1. a) $\frac{1}{4}$ od 80 cl	b) $\frac{1}{4}$ od 80 E	c) $\frac{1}{4}$ od 80
	2. b) $\frac{1}{6}$ od 360 E	c) $\frac{1}{6}$ od 360
		3. c) $\frac{1}{8}$ od 560

d.

1. $\frac{1}{2}$ od 60 =	2. $\frac{1}{3}$ od 150 =	3. $\frac{1}{4}$ od 280 =	4. $\frac{1}{5}$ od 350 =
5. $\frac{1}{5}$ od 540 =	6. $\frac{1}{7}$ od 420 =	7. $\frac{1}{8}$ od 720 =	8. $\frac{1}{9}$ od 630 =

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 213 \\ - 128 \\ \hline 85 \\ + 436 \\ \hline 521 \\ - 128 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 68 \times 2 + 247 \\ 68 \times 3 + 247 \\ \text{i. t. d.} \\ 68 \times 9 + 247 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 114 \times 2 \\ \hline 228 \\ - 128 \\ \hline 100 \times 3 \\ \hline 300 \\ - 128 \\ \hline 172 \times 4 \\ \text{i. t. d.} \end{array}$$

1. Od 256 *m* platna se je prodalo enkrat 86 *m*, drugokrat 72 *m*; koliko metrov ga še ostane? (Na dva načina.)

2. Anton je prištedil za potovanje 118 K. Potuje 10 dni, izda pa vsak dan 9 K; koliko denarja mu še ostane?

3. Za srajco se potrebujejo 3 *m* platna po 96 h, plačilo za delo znese 130 h; koliko stane srajca?

4. Med 4 dečke in 3 deklice se razdeli 56 h na enake dele; koliko dobi vsak otrok?

5. Učitelj razdeli med 9 otrok peresa na enake dele, 7 otrok dobi 14 peres; koliko peres dobi vseh 9 otrok?

6. 8 zvezkov velja 64 h; koliko velja 5 zvezkov?

7. V 6 dneh izvrši 5 delavcev delo; koliko delavcev izvrši to delo v 10 dneh?

8. Z določenim denarjem izhajajo 3 osebe 8 dni; koliko oseb izhaja s tem denarjem 6 dni?

9. V drevesnici stoji 354 jablan, 286 hrušk in 168 črešenj; koliko sadnih drevesc stoji v drevesnici?

10. Vas ima 772 prebivalcev, druga 928; koliko prebivalcev ima prva vas manj?

11. Uradnik dobi 192 K mesečne plače; koliko dobi v 5 mesecih?

12. 4 zvezki veljajo 32 h; koliko 1 zvezek?

13. Med ubožce razdele 54 h tako, da dobi 1 ubožec 6 h; koliko ubožcev se je obdarilo?

Merjenje desetičnih celotnih števil (S , D); znesek je desetišno število.

$$1. \quad 2 \vee 80 = \qquad 2. \quad 3 \vee 90 = \qquad 3. \quad 4 \vee 280 =$$

$$4. \quad 5 \vee 450 = \qquad 5. \quad 6 \vee 240 = \qquad 6. \quad 7 \vee 140 =$$

$$7. \quad 8 \vee 720 = \qquad 8. \quad 9 \vee 630 = \qquad 9. \quad 4 \vee 360 =$$

$$2 \vee 8 \text{ je } 4 \text{ krat} \qquad 2 \vee 80 = 40 \text{ krat}$$

1. Gospodar prejme na leto od ene stranke 420 K najemnine, od druge 286 K, od tretje 272 K, za poprave izda 148 K; koliko znaša čisti dohodek?

2. Kmet da v zakup več njiv. Zakup znese vsako leto 298 K; koliko v 3 letih?

3. Karel naredi iz 280 orehov kupčke po 7 orehov; koliko kupčkov je naredil?

4. Francek naredi iz 480 črešenj 6 kupčkov; koliko črešenj je v 1 kupčku?

5. V sadovnjaku je zasajenih po 90 dreves v 5 vrstah; koliko dreves bi prišlo na 1 vrsto, ako bi se tvorilo 9 vrst?

Deljenje in merjenje mešanih celotnih števil; znesek je mešano celotno število.

a.

$$1. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 2 \text{ bk. } 4 \text{ lg.} = \quad 2. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 4 \text{ lg. } 6 \text{ pl.} = \quad 3. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 6 \text{ dl } 4 \text{ cl} =$$

$$4. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 3 \text{ dkg } 3 \text{ g} = \quad 5. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 6 \text{ dl } 3 \text{ cl} = \quad 6. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 3 \text{ dm } 9 \text{ cm} =$$

$$7. \quad \frac{1}{4} \text{ od } 4 \text{ D } 8 \text{ E} = \quad 8. \quad \frac{1}{4} \text{ od } 8 \text{ D } 8 \text{ E} = \quad 9. \quad \frac{1}{5} \text{ od } 5 \text{ D } 5 \text{ E} =$$

b.

$$1. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 22 = \quad 2. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 24 = \quad 3. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 42 = \quad 4. \quad \frac{1}{2} \text{ od } 66 =$$

$$5. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 33 = \quad 6. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 36 = \quad 7. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 63 = \quad 8. \quad \frac{1}{3} \text{ od } 96 =$$

c.

1. $3 \vee 69 =$ 2. $2 \vee 46 =$ 3. $4 \vee 84 =$ 4. $2 \vee 22 =$
 5. $2 \vee 24 =$ 6. $2 \vee 42 =$ 7. $3 \vee 33 =$ 8. $3 \vee 96 =$
 $3 \vee 60 = 20$ $3 \vee 9 = 3$ $3 \vee 69 = 23$

č.

1. $\frac{1}{2}$ od 40 = 2. $2 \vee 60 =$ 3. $\frac{1}{3}$ od 69 = 4. $3 \vee 63 =$
 5. $\frac{1}{2}$ od 140 = 6. $2 \vee 180 =$ 7. $\frac{1}{3}$ od 153 = 8. $3 \vee 216 =$

Vrstne vaje.

1. $\frac{1}{2}$ od 20 (40, 60, 80, ... 180) 2. $\frac{1}{3}$ od 30 (60, 90, 120, ... 270)
 3. $\frac{1}{4}$ od 40 (80, 120, ... 360) i. t. d. 4. $\frac{1}{10}$ od 100 (200, 300, ... 1000)

5. $30 = 20 +$. $50 = 40 +$. $70 = 60 +$.
 i. t. d. do $190 = 180 +$.

6. $40 = 30 +$. $50 = 30 +$. $70 = 60 +$.
 i. t. d. do $290 = 270 +$.

7. $50 = 40 +$. $60 = 40 +$. $70 = 40 +$.
 $90 = 80 +$. $100 = 80 +$. $110 = 80 +$.
 i. t. d. do $390 = 360 +$. i. t. d.

8. $100 = 90 +$. $110 = 90 +$. $120 = 90 +$. i. t. d.
 $190 = 180 +$. $200 = 180 +$. i. t. d.

9. $2 \vee 20$ (40, 60, i. t. d. do 180) 10. $3 \vee 30$ (60, 90, i. t. d. do 270) i. t. d.
 11. $10 \vee 100$ (200, 300 i. t. d. do 1000)

12. $34 = 20 +$. $57 = 40 +$. $78 = 60 +$.

13. $75 = 60 +$. $98 = 90 +$. $134 = 120 +$.

14. $68 = 40 +$. $96 = 80 +$. $178 = 160 +$.

Razštevavanje mešanih celotnih števil.

a. Ponavljanje.

1. $68 : 2 =$ 2. $83 : 2 =$ 3. $87 : 2 =$ 4. $126 : 2 =$
 5. $96 : 3 =$ 6. $126 : 3 =$ 7. $186 : 3 =$ 8. $154 : 3 =$

b. Razstavljanje desetic.

1. $\overset{2}{34} : 2 =$	2. $56 : 2 =$	3. $\overset{12}{130} : 2 =$	4. $175 : 2 =$
5. $75 : 3 =$	6. $144 : 3 =$	7. $223 : 3 =$	8. $285 : 3 =$
9. $92 : 4 =$	10. $176 : 6 =$	11. $243 : 9 =$	12. $265 : 5 =$
13. $329 : 7 =$	14. $754 : 8 =$	15. $432 : 6 =$	16. $832 : 9 =$

Pretvorne naloge.

a.

1. 60 desetic = ? K	2. 40 h = ? desetic
3. 90 <i>dm</i> = ? <i>m</i>	4. 30 <i>cm</i> = ? <i>dm</i>
5. 70 <i>mm</i> = ? <i>cm</i>	6. 83 <i>dl</i> = ? <i>l</i> ? <i>dl</i>
7. 45 <i>cl</i> = ? <i>dl</i> ? <i>cl</i>	8. 26 bk. = ? rs. ? bk.
9. 76 lg. = ? bk. ? lg.	10. 42 pl. = ? lg. ? pl.
11. 400 <i>cm</i> = ? <i>m</i>	12. 700 <i>cl</i> = ? <i>l</i>
13. 800 <i>l</i> = ? <i>hl</i>	14. 900 <i>dkg</i> = ? <i>kg</i>
15. 300 <i>kg</i> = ? <i>q</i>	16. 70 <i>E</i> = ? <i>D</i>
17. 800 <i>E</i> = ? <i>S</i>	18. 64 <i>E</i> = ? <i>D</i> ? <i>E</i>
19. 720 <i>E</i> = ? <i>S</i> ? <i>D</i>	20. 693 <i>E</i> = ? <i>S</i> ? <i>D</i> ? <i>E</i>

b.

1. 3 (4, 7) K = ? h	2. 4 (6, 9) duc. = ? kos.
3. 5 (7, 9) kop = ? ks.	4. 3 (5, 8) let = ? mes.
5. 3 (5, 7) let = ? ted.	6. 7 mes. = ? dni
7. 6 (8, 9) dni = ? ur	8. 5 (9) ur = ? min.
9. 6 (8) min. = ? sek.	

1. $28 : 7 =$	2. $59 : 9 =$	3. $60 : 2 =$
4. $96 : 3 =$	5. $87 : 3 =$	6. $176 : 8 =$
7. $243 : 5 =$		

8. V sadovnjaku stoji 96 dreves v 6 enakih vrstah; koliko dreves stoji v 1 vrsti?

9. Prijatelj otrok razdeli 75 cvetic med otroke tako, da jih dobi 1 otrok 5; koliko otrok je obdaril?

10. Med 9 ubožcev razdele 234 h na enake dele; koliko vinarjev dobi 1 ubožec?

11. Stric izdado od 450 K vsak dan 6 K; koliko dni izhajajo s tem denarjem?

Ulomki.

1. Ako se razdeli hleb kruha med 5 ubožcev na enake dele, koliko dobi a) 1 ubožec, b) koliko 3 ubožci?

2. Kako nastane ulomek $\frac{2}{5}$ ($\frac{2}{3}$, $\frac{5}{7}$, $\frac{8}{9}$)?

3. $2\text{ dm} = ?\text{ m}$ $7\text{ dl} = ?\text{ l}$ $8\text{ kg} = ?\text{ kg}$ $24\text{ h} = ?\text{ K}$
 $235\text{ m} = ?\text{ km}$ $412\text{ kg} = ?\text{ t}$

4. Kako nastane ulomek $\frac{2}{10}$ ($\frac{7}{10}$, $\frac{8}{100}$, $\frac{24}{100}$, $\frac{325}{1000}$, $\frac{412}{1000}$)?

5. Čitaj ulomke: $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{7}$, $\frac{13}{15}$, $\frac{8}{10}$, $\frac{37}{100}$, $\frac{116}{1000}$!

6. Navedi števec (imenovalce) predstojećih ulomkov!

7. Napiši s števili: 3 petine, 9 dvanajstin, 17 dvajsetin, 4 desetine, 97 stotin, 83 tisočin!

8. Razkaži na daljicah: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4} \dots \frac{1}{10}$!

9. Razkaži na daljicah: a) $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{5}$, $\frac{5}{6}$, $\frac{7}{8}$ b) $\frac{5}{2}$, $\frac{7}{4}$, $\frac{13}{6}$, $\frac{15}{8}$!

Računanje z ulomki.

a.

1. $\frac{1}{2}$ od $\frac{6}{7} =$ 2. $\frac{1}{3}$ od $\frac{9}{11} =$ 3. $\frac{1}{5}$ od $\frac{20}{12} =$
 4. $\frac{2}{3}$ v $\frac{4}{3} =$ 5. $\frac{5}{6}$ v $\frac{15}{6} =$ 6. $\frac{2}{9}$ v $\frac{8}{9} =$

b.

1. $\frac{1}{3}$ od $\frac{6}{10} =$ 2. $\frac{1}{8}$ od $\frac{40}{100} =$ 3. $\frac{1}{7}$ od $\frac{56}{1000} =$
 4. $\frac{3}{10}$ v $\frac{9}{10} =$ 5. $\frac{9}{100}$ v $\frac{45}{100} =$ 6. $\frac{8}{1000}$ v $\frac{48}{100} =$

c.

1. $\frac{5}{11} + \frac{3}{11} + \frac{2}{11} =$ 2. $\frac{17}{8} - \frac{15}{8} =$ 3. 5 krat $\frac{7}{9} =$
 4. $\frac{1}{6}$ od $\frac{30}{19} =$ 5. $\frac{5}{7}$ v $\frac{40}{7} =$

1. Koliko kilogramov jabolk se more kupiti za $\frac{6}{5}$ K, ako velja kilogram $\frac{1}{5}$ K?

2. Koliko časa se izhaja s $\frac{5}{2}$ l moke, ako se porabi vsak dan $\frac{7}{2}$ l?

3. Ivan je $\frac{1}{4}$ let kočijaž. 9. del tega časa je bil v domovini; koliko časa je bil kočijaž v domovini?

4. 1 kg govejega mesa velja $\frac{1}{10}$ K; koliko veljajo 3 kg?

5. Kmet pridela $1\frac{2}{5}$ hl ječmena, rži $2\frac{4}{5}$ hl; a) koliko od obojega skupaj, b) koliko rži več?

2. Pismeno razštevanje.

Razštevanje večimenskih števil.

a. Ustno.

1. $\frac{1}{2}$ od 4 lg. 6 pl. = 2. $\frac{1}{3}$ od 5 m 4 dm = 3. $\frac{1}{6}$ od 7 l 2 dl =

b. Pismeno.

1. 4 lg. 6 pl. : 2 = 2 lg. 3 pl.

4 lg.

6 pl.

6 pl.

=

$\frac{1}{2}$ od 4 lg. sta 2 lg., 2 krat 2 lg. so

4 lg., 4 lg. od 4 lg. ne ostane nič;

6 pol doli i. t. d.

2. 5 m 2 dm : 3 = 1 m 7 dm

3 m

22 dm

21 dm

1 dm ostanek

$\frac{1}{3}$ od 5 m je 1 m, 3 krat 1 m so 3 m,

3 m od 5 m ostaneta 2 m ali 20 dm

in 2 dm je 22 dm; $\frac{1}{3}$ od 22 dm i. t. d.

3. 6 l 7 dl 2 cl : 4 =

5. 7 K 4 dstv. 9 h : 7 =

7. 8 S 6 D 5 E : 5 =

4. 9 l 1 dl 2 cl : 6 =

6. 7 D 2 E : 3 =

8. 9 S 2 D 7 E : 8 =

Razštevvanje celotnih števil.

a.

1. $56 : 2 = 28$

$\frac{1}{2}$ od 5 *D* sta 2 *D*, 2 krat 2 *D* so 4 *D* i. t. d.

$$\begin{array}{r} 4 \\ \hline 16 \\ 16 \\ \hline = \end{array}$$

2. $764 : 4 =$ 3. $875 : 5 =$ 4. $762 : 6 =$ 5. $581 : 7 =$

Navedi v predstojećih nalogah dividend, divizor in kvocijent!

b.

1. $573 : 3 = 191$

$\frac{1}{3}$ od 5 je 1, 3 krat 1 je 3, 3 od 5 ostane 2, 7 doli i. t. d.

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 27 \\ 27 \\ \hline = 3 \\ 3 \\ \hline = \end{array}$$

2. $96 : 4 =$ 3. $345 : 5 =$ 4. $729 : 9 =$ 5. $822 : 6 =$

c.

1. $554 : 3 = 184$

3 v 5 je 1krat, 1 krat 3 je 3, 3 od 5 ostane 2, 5 doli; 3 v 25 je 8krat, 8 krat 3 je 24 i. t. d.

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 25 \\ 24 \\ \hline = 14 \\ 12 \\ \hline 2 \text{ ostanek} \end{array}$$

2. $945 : 5 =$ 3. $832 : 7 =$ 4. $632 : 4 =$ 5. $768 : 9 =$

č.

1. a) $8 \text{ l } 1 \text{ dl } 3 \text{ cl} : 3$

b) $8 \text{ S } 1 \text{ D } 3 \text{ E} : 3$

c) $813 : 3$ ($\frac{1}{3}$ od, 3 v)

2. b) $9 \text{ S } 4 \text{ D } 5 \text{ E} : 5$

c) $945 : 5$ ($\frac{1}{5}$ od, 5 v)

3. c) $826 : 7$ (7 v)

1. 835 mož se nastani v 5 vaseh, v vsaki vasi enako število; koliko mož dobi vsaka vas?

2. Koliko zvezkov po 6 pol se more narediti iz 732 pol papirja?

3. 4 trgovci razdele 428 K dobička na enake dele; koliko dobi vsak trgovec?

4. Med koliko otrok se more razdeliti 932 svinčnikov, ako dobi vsak otrok 2 svinčnika?

5. Za 9 ducatov stolov je bilo plačati 864 K; koliko velja 1 ducat?

6. 1 svetiljka velja 9 K; koliko svetilk se dobi za 945 K?

Preizkušnja za počtevanje in razštevanje.

a.

$$1. \quad \begin{array}{r} 132 \times 7 \\ \hline 924 \end{array}$$

Preizkušnja: $924 : 7 = 132$

$$\begin{array}{r} 7 \\ \hline 22 \\ 21 \\ \hline =14 \\ 14 \\ \hline = \end{array}$$

2. Izvrši nastopna počtevanja in naredi preizkušnjo!

a) $498 \times 2 =$ b) $276 \times 3 =$ c) $96 \times 8 =$

b.

1. $876 : 2 = 438$

Preizkušnja: $\begin{array}{r} 438 \times 2 \\ \hline 876 \end{array}$

$$\begin{array}{r} 8 \\ \hline =7 \\ 6 \\ \hline 16 \\ 16 \\ \hline = \end{array}$$

2. Izvrši nastopna razštevanja in naredi preizkušnjo!

a) $873 : 9 =$ b) $876 : 6 =$ c) $744 : 8 =$

3. $735 : 4 = 183$

Preizkušnja: $\frac{183 \times 4}{}$

$\frac{3}{}$

$\frac{732}{}$

$\frac{33}{}$

$\frac{+3}{}$

$\frac{32}{}$

$\frac{735}{}$

$\frac{15}{}$

$\frac{12}{}$

3 ostanek

4. Izvrši in naredi preizkušnjo !

a) $553 : 2 =$

b) $863 : 4 =$

c) $872 : 9 =$

1. $\frac{412}{}$

2. $\frac{831}{}$

3. $\frac{1000}{}$

4. $\frac{132 \times 7}{}$

5. $828 : 6 =$

$\frac{178}{}$

$\frac{— 354}{}$

$\frac{— 736}{}$

$\frac{96}{}$

$\frac{188}{}$

6. Gospodar prejme letne najemnine od prve stranke 298 K, od druge 324 K, od tretje 378 K; koliko najemnine prejme od vseh 3 strank?

7. Rodbinski oče ima 756 K četrletne plače in porabi 578 K; koliko kron mu ostane?

8. 1 kg kave velja 328 h; koliko veljajo 3 kg?

9. Oče zapusti 5 otrokom 875 K; koliko kron dobi 1 otrok?

10. 1 m sukna velja 9 K; koliko metrov sukna se dobi za 351 K?

11. 5 trgovcev dobi 3 zaboje blaga, vsak zaboj tehta 125 kg; koliko kilogramov blaga dobi vsak?

Sklep od množine prek enote na drugo množino.

1. Na vrtu stoji 72 sadnih dreves v 8 vrstah; a) koliko v 1 vrsti, b) koliko v 2 (3, 6) vrstah?

2. Na vežbališču stoji 48 vojakov v 6 vrstah; koliko jih stoji v 4 vrstah?

v 6 vrstah (1. množina) ... 48 vojakov

1 vrsta (enota)

v 4 vrstah (2. množina) ... ? vojakov

V 6 vrstah stoji 48 vojakov, v 1 vrsti $\frac{1}{6}$ od 48 vojakov, t. j. 8 vojakov, v 4 vrstah 4 krat 8 vojakov, t. j. 32 vojakov.

3. Mati dado 5 ubožcem 30 h; koliko dobe 3 ubožci?

4. 4 enako težki krhti sladkorja tehtajo 32 kg; koliko tehta 9 krhtov?

5. 5 oseb izhaja z živili 12 dni; koliko dni izhajajo s temi živili 3 osebe?

6. Neko vsoto denarja razdele med 6 ubožcev tako, da dobi 1 ubožec 5 K; koliko ubožcev se more obdariti s to vsoto, ako dobi 1 ubožec 3 K?

$$\begin{array}{r} 7. \quad 56 \\ 128 \\ \hline 243 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8. \quad 643 \\ - 225 \\ \hline \end{array}$$

$$9. \quad 137 \times 6$$

$$10. \quad 952 : 4 =$$

Shvatba ulomkov.

1. Razdeli se pomaranča med 5 otrok na enake dele; koliko dobi a) 1 otrok, b) 2 (3, 4) otroka?

2. Razkaži na daljicah a) $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, b) $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{9}$!

3. a) 3 pl. = ? lg. b) 7 cm = ? m c) 8 g = ? kg

4. Razkaži na daljicah a) $\frac{1}{2}$, $\frac{5}{2}$, b) $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{3}$, c) $\frac{3}{4}$, $\frac{14}{4}$!

Ulomke, ki so manj vredni kot ena celota, imenujemo prave, vse druge pa nepravne.

5. Navedi a) prave, b) nepravne ulomke!

6. Čitaj nastopne ulomke: $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{2}{7}$, $\frac{4}{10}$, $\frac{13}{100}$, $\frac{316}{1000}$!

7. Kaj pove v ulomku $\frac{5}{7}$ število 7 pod črto in kaj število 5 nad črto?

8. Zakaj se imenuje 3 imenovalec, 2 števec ulomka $\frac{2}{3}$?

9. 1 celota = $\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{3}$, $\frac{2}{4}$, ... $\frac{2}{9}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{2}{100}$, $\frac{2}{1000}$).

Pretvorba a) celotnih, b) mešanih števil na nepravne ulomke.

a.

$$\begin{array}{llll} 1. \quad 3 = \frac{2}{2} & 1 = \frac{2}{2} & 3 = 3 \text{ krat } \frac{2}{2} & 3 = \frac{6}{2} \\ 2. \quad 4 = \frac{2}{2} & 3. \quad 2 = \frac{2}{4} & 4. \quad 3 = \frac{2}{5} & 5. \quad 7 = \frac{2}{10} & 6. \quad 6 = \frac{2}{100} \end{array}$$

b.

1. $3\frac{1}{2} = \frac{?}{2}$ 3 celote so 3 krat $\frac{2}{2}$ ali $\frac{6}{2}$ in $\frac{1}{2}$ je $\frac{7}{2}$ $3\frac{1}{2} = \frac{7}{2}$
 2. $4\frac{2}{3} = \frac{?}{3}$ 3. $2\frac{3}{4} = \frac{?}{4}$ 4. $6\frac{2}{3} = \frac{?}{3}$ 5. $6\frac{5}{8} = \frac{?}{8}$
 6. $7\frac{2}{10} = \frac{?}{10}$ 7. $4\frac{17}{100} = \frac{?}{100}$

1. $\begin{array}{r} 236 \\ 324 \\ \hline 416 \end{array}$ 2. $\begin{array}{r} 930 \\ - 468 \\ \hline \end{array}$ 3. $\underline{89 \times 9}$ 4. $956 : 8 =$

Pretvorba nepravilnih ulomkov na a) celotna, b) mešana števila.

a.

1. $\frac{6}{2} = ?$ $\frac{2}{2} = 1$ celota $\frac{2}{2} \vee \frac{6}{2} = 3$ $\frac{6}{2} = 3$
 2. $\frac{12}{3} = ?$ 3. $\frac{8}{4} = ?$ 4. $\frac{30}{5} = ?$ 5. $\frac{56}{8} = ?$ 6. $\frac{20}{10} = ?$

b.

1. $\frac{7}{2} = ?$ $\frac{2}{2} = 1$ celota $\frac{2}{2} \vee \frac{7}{2}$ je 3krat, $\frac{1}{2}$ ostane $\frac{7}{2} = 3\frac{1}{2}$
 2. $\frac{14}{3} = ?$ 3. $\frac{11}{4} = ?$ 4. $\frac{29}{5} = ?$ 5. $\frac{40}{6} = ?$ 6. $\frac{75}{10} = ?$

1. $\frac{5}{7} + \frac{3}{7} + \frac{10}{7} = 2\frac{4}{7}$ 2. $\frac{3}{8} + \frac{2}{8} + \frac{7}{8} =$ 3. $3\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} =$
 4. $4\frac{2}{5} + 1\frac{3}{5} + 6\frac{4}{5} =$ 5. $\frac{5}{9} - \frac{2}{9} =$ 6. $8\frac{7}{10} - 3\frac{5}{10} =$
 7. 3 krat $\frac{4}{5} = \frac{12}{5} = 2\frac{2}{5}$ 8. 5 krat $\frac{5}{6} =$ 9. $\frac{1}{7}$ od $\frac{28}{10} =$
 10. $\frac{9}{100} \vee \frac{72}{100} =$

VI. Ponavljanje znane učne snovi.

Ponavljjanje shvatbe števil do 1000.

a.

1. Štej po 100 do 1000!
 2. Štej po 10 od 180 do 230! od 290 do 340! od 370 do 410!
 od 490 do 550! od 560 do 620! od 680 do 720! od 790 do 840!
 od 870 do 1000!
 3. Štej od 198 do 212! od 293 do 306! od 391 do 409!
 od 497 do 514! od 589 do 621! od 678 do 704! od 795 do 820!
 od 896 do 925! od 988 do 1000!

b.

1. Katero stotično število je *a)* za 300 (700, 900), *b)* pred 500 (800, 1000), *c)* med 200 in 400 (500 in 700, 800 in 1000)?

2. Katero število, obstoječe iz *S* in *D*, je *a)* za 270 (580, 790, 840, 960), *b)* pred 160 (300, 640, 990), *c)* med 150 in 130 (270 in 290, 460 in 480, 700 in 680, 1000 in 980)?

3. Katero število je *a)* za 15 (99, 480, 579, 820, 976), *b)* pred 67 (200, 581, 890, 1000)?

c.

1. $3\ m = ?\ cm$ 2. $6\ l = ?\ dl$ 3. $5\ S = ?\ E$

4. $7\ D = ?\ E$ 5. $5\ m\ 2\ dm = ?\ cm$ 6. $9\ l\ 7\ dl = ?\ dl$

7. $8\ S\ 2\ D = ?\ E$ 8. $6\ D\ 5\ E = ?\ E$

9. $2\ m\ 3\ dm\ 7\ cm = ?\ cm$ 10. $8\ l\ 4\ dl\ 1\ cl = ?\ cl$

11. $3\ S\ 9\ D\ 2\ E = ?\ E$ 12. $6\ S\ 4\ D\ 3\ E = ?\ E$

13. $400\ pl. = ?\ bk.$ 14. $70\ cm = ?\ dm$ 15. $300\ E = ?\ S$

16. $90\ E = ?\ D$ 17. $620\ pl. = ?\ bk.\ ?\ lg.$ 18. $67\ cl = ?\ dl\ ?\ cl$

19. $760\ E = ?\ S\ ?\ D$ 20. $83\ E = ?\ D\ ?\ E$

21. $253\ pl. = ?\ bk.\ ?\ lg.\ ?\ pl.$ 22. $286\ cl = ?\ l\ ?\ dl\ ?\ cl$

23. $452\ E = ?\ S\ ?\ D\ ?\ E$ 24. $999\ E = ?\ S\ ?\ D\ ?\ E$

25. Pretvori na *a)* enoimenska, *b)* večimenska števila:

a) $500 = 5\ S$, $70 = 7\ D$, $800 = ?$, $30 = ?$, $900 = ?$, $80 = ?$

b) $360 = 3\ S\ 6\ D$, $53 = 5\ D\ 3\ E$, $630 = ?$, $92 = ?$, $850 = ?$

$701 = ?$, $236 = 2\ S\ 3\ D\ 6\ E$, $387 = ?$, $743 = ?$, $856 = ?$

$912 = ?$

$999 = ?$

26. Napiši v razpredelnico števila: 6, 28, 300, 60, 432, 605, 840!

Ponavljanje ustnega računanja.

1. $8 + 9 =$	7. $400 + 300 =$	12. $582 + 360 =$
2. $56 + 7 =$	8. $200 + 620 =$	13. $608 + 274 =$
3. $60 + 80 =$	9. $750 + 200 =$	14. $475 + 309 =$
4. $70 + 95 =$	10. $180 + 340 =$	15. $592 + 83 =$
5. $93 + 50 =$	11. $320 + 476 =$	16. $672 + 198 =$
6. $56 + 83 =$		

17. Sestra kupi za 42 h ohrovt, za 83 h repe in za 24 h fižola; koliko je morala plačati za vse?

18. Trгоvec kupi 356 *m* in 228 *m* blaga; koliko metrov v vsem?

19. Ko se je iztočilo iz soda najprej 40 *l*, potem 60 *l* vina, ostalo ga je še v njem 340 *l*; koliko litrov vina je bilo od začetka v njem?

20. Na vozu so 3 osebe, prva tehta 93 *kg*, druga 87 *kg* in tretja 69 *kg*; koliko teže je na vozu?

1. $15 - 8 =$	7. $900 - 600 =$	12. $650 - 420 =$
2. $81 - 6 =$	8. $800 - 340 =$	13. $809 - 263 =$
3. $120 - 40 =$	9. $820 - 200 =$	14. $732 - 106 =$
4. $80 - 34 =$	10. $650 - 380 =$	15. $342 - 85 =$
5. $72 - 30 =$	11. $930 - 253 =$	16. $532 - 156 =$
6. $92 - 28 =$		

17. V drevesnici je 92 drevesc, 43 jih presade v sadovnjak; koliko drevesc ostane v drevesnici?

18. Kmet proda kravo za 238 K, plača se mu 146 K; koliko kron ima še dobiti?

19. Kos platna je 52 *m* dolg, odreže se ga 28 *m*; koliko metrov ga še ostane?

20. Kmet nažanje 96 *hl* rži in 57 *hl* pšenice; koliko hektolitrov rži nažanje več kot pšenice?

21. Trgovec prejme prvi dan 86 K, drugi dan 72 K in tretji dan 112 K; koliko prejme v vseh 3 dneh?

22. Trgovec kupi blago za 436 K, proda ga pa za 512 K; koliko kron ima dobička?

23. Krčmar iztoči iz soda, v katerem je 243 l vina, prvi dan 56 l, drugi dan 83 l; koliko litrov vina ostane še v sodu?

24. A vzame v zakup travnike in polja za 700 K, na travnikih nakosi sena za 400 K, na poljih pa nažanje žita za 480 K; za koliko je prejem večji od zakupa?

1. 9 krat 8 =	2. 4 krat 70 =	3. 6 krat 53 =
4. 3 krat 200 =	5. 4 krat 180 =	6. 2 krat 474 =

1. 6 (9) K = ? h	2. 5 (8) duc. = ? ks.
3. 3 (5) kop = ? ks.	4. 6 (7) let = ? mes.
5. 8 (6) let = ? ted.	6. 4 (7) mes. = ? dni
7. 3 (5) dni = ? ur	8. 5 (8) ur = ? min.
9. 2 (6) min. = ? sek.	

1. $28 + 32 =$	2. $92 - 38 =$	3. 6 krat 8 =
4. $356 + 420 =$	5. $928 - 246 =$	6. 7 krat 30 =
7. $238 + 354 =$	8. $762 - 384 =$	9. 5 krat 129 =
10. $123 + 2 \text{ krat } 36 =$	11. $86 - 7 \text{ krat } 6 =$	
12. $7 \text{ krat } 8 + 6 \text{ krat } 9 =$		

56 54

1. Koliko sveč je v 6 zavojih po 8 kosov?

2. Koliko pol papirja se potrebuje za 7 knjig, ako se porabi za 1 knjigo 20 pol?

3. 1 hl pšenice velja 18 K; koliko velja 8 hl?

4. A ima 78 K, kupi pa 6 m sukna po 8 K; koliko kron mu še ostane?

5. Izmed 3 bratov dobi vsak 179 K, sestra pa 228 K; koliko kron dobe vsi?

1. $8 \vee 56 =$ 2. $\frac{1}{5}$ od 45 = 3. $6 \vee 420 =$ 4. $\frac{1}{8}$ od 400 =
 5. $4 \vee 84 =$ 6. $\frac{1}{7}$ od 490 = 7. $5 \vee 95 =$ 8. $\frac{1}{6}$ od 96 =

1. Koliko zvezkov po 6 pol se more narediti iz 42 pol papirja?
 2. Svetiljka velja 8 K; koliko takih svetiljk se dobi za 32 K?
 3. 4 konji dobe vsak dan 20 l ovsas; koliko 1 konj?
 4. 8 jajec velja 24 h; koliko 1 jajce?

1. $312 + 427 =$ 2. $659 - 213 =$ 3. 8 krat 79 =
 4. $\frac{1}{2}$ od 86 = 5. $9 \vee 756 =$ 6. $8 \vee 623 =$

7. Trgovec je kupil za 726 K blaga in hoče pridobiti 134 K; za koliko ga mora prodati? 40

8. Trgovec kupi blaga za 928 K, proda ga pa za 836 K; koliko ima izgube?

9. 1 zvezek velja 10 h; koliko velja 9 zvezkov?

10. 8 konj dobi vsak dan 40 l ovsas; koliko 1 konj?

11. 420 K razdele med več oseb tako, da dobi 1 oseba 6 K; med koliko oseb se je razdelil denar?

12. Dijak hodi med počitnicami 3 dni, vsak dan 9 km, potem 8 dni vsak dan 8 km; koliko kilometrov je hodil v vsem?

Ponavljjanje pismenega računanja.

27
64

1. Ponovi naloge 1., 2., 3. (str. 23)!
 2. Tvorí sam take obrazce!
 3. Suknar proda 386 m črnega in 457 m modrega sukna; koliko metrov sukna proda?
 4. Kramar prejme meseca oktobra 274 K, novembra 236 K in decembra 394 K; koliko kron prejme v celem četrletju?
 5. Voznik je naložil 4 velike kamenite plošče, prva tehta 228 kg, druga 314 kg, tretja 204 kg in četrta 198 kg; koliko tehta ves naklad?

1. Ponovi naloge *b)* 1., 2., 3. (str. 38)!
2. Tvorì sam take obrazce!
3. *A* kupi vola, za katerega se je zahtevalo 413 K, za 382 K; koliko kron je odtrgal?
4. Trgovec ima v zalogi 356 *hl* žita, proda ga 168 *hl*; koliko hektolitrov žita še ostane?

5. 268	6. 846
73	— 395
326	

7. Mizar kupi 328 desk, 286 jih ima že v zalogi; koliko desk ima zdaj?
8. Posestnik proda od 328 ovac 136; koliko ovac še obdrži?
9. Kmet proda travnik, za katerega je dal 637 K, za 812 K; koliko ima dobička?
10. *A* pridela 234 *q* repe in 468 *q* krompirja, od obojega proda 536 *q*; koliko centov mu še ostane?

1. Ponovi nalogo *č)* 1., 2., 3. (str. 46)!
2. Tvorì sam take obrazce!
3. V sirotišču porabijo na dan 127 *kg* kruha; koliko na teden?
4. Kmet zaseje na njivi 132 *l* ovsa; koliko na 3 (7) takih njivah?

5. V sadovnjaku hočejo vsaditi 8 vrst sadnih dreves, v vsako vrsto 62, imajo jih pa le 296; koliko dreves manjka?

6. 1 *hl* pšenice tehta 82 *kg*, 1 *hl* ječmena 90 *kg*; koliko tehtajo 8 *hl* pšenice in 3 *hl* ječmena skupaj?

7. $43 \times 10 =$ 8. $56 \times 10 =$ 9. $89 \times 10 =$

1. Ponovi naloge *č)* 1., 2., 3. (str. 68)!
2. Tvorì sam take obrazce!
3. Brat dobi v 3 mesecih 720 K plače; koliko v 1 mesecu?
4. Za 6 svinj dobi svinjski trgovec 738 K; koliko velja 1 svinja poprek?

5. Razdelili so 936 K tako med ubožce, da dobi vsak 8 K; koliko ubožcev so obdarili?

6. 360 sveč zavijejo tako, da pride v vsak zavoј 6 sveč; koliko zavoјev je bilo to?

7. Izvrši nastopne naloge in naredi preizkušnjo:

$$\begin{array}{lll} a) 243 \times 4 = & b) 93 \times 8 = & c) 152 \times 5 = \\ \check{c}) 525 : 7 = & d) 983 : 3 = & e) 739 : 6 = \end{array}$$

8. 1 svilopreјka da okoli 230 m svilnate niti; koliko metrov svilnate niti dаdo 3 (2, 4) svilopreјke?

9. Na vozu je prostora za 8 q sena; koliko voženј je treba, da se odpravi 664 (456, 112) q sena?

10. Kmet nabere 675 hl krompirja, $\frac{1}{3}$ ga porabi za gospodarstvo; koliko hektolitrov krompirja more prodati?

11. A proda 2 svinji po 81 K; koliko jagnjet mora kupiti za ta denar, ako velja 1 jagnje 9 K?

Časovni računi.

1. Navedi tedenske dneve! Navedi 3. (5., 2., 7.) dan!

2. Minilo je 4 tedenskih dni; v kolikem tedenskem dnevu smo; kako se imenuje?

3. Koliko dni, ur in minut tedna je minilo v sredo ob 11. uri 30 minut dopoldne?

4. Navedi mesece! Imenuј 2. (5., 8., 11.) mesec!

5. Koliko mesecev je minilo v maju?

6. Minilo je 8 mesecev; v kolikem mesecu smo, kako se imenuje?

7. Minilo je 20 mesečnih dni; v kolikem mesečnem dnevu smo?

8. Koliko mesečnih dni je minilo, ker smo v 16. dnevu?

9. Koliko mesecev in dni je minilo 12. marca (21. avgusta)
a) v navadnem, b) v prestopnem letu?

10. Minilo je v navadnem (prestopnem) letu 28 (62, 97) dni; v katerem mesecu in v kolikem njegovem dnevu smo?

Shvatba ulomkov.

1. Razdeli se 3 (5, 9) jabolk med 2 otroka na enake dele; koliko dobi 1 otrok?

2. Razdeli se 7 hlebov med 3 ubožce na enake dele; koliko dobi 1 ubožec?

3. 11 pol papirja razdele med 4 učence na enake dele; koliko dobi 1 učenec?

4. 5 pl. = ? lg. 5. 6 cl = ? l 6. 12 g = ? kg

7. Razkaži na daljicah: a) $\frac{1}{2}$, $\frac{7}{2}$, b) $\frac{1}{3}$, $\frac{12}{3}$, c) $\frac{1}{4}$, $\frac{8}{4}$, $\frac{15}{4}$!

8. Kateri izmed ulomkov $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{2}$, $\frac{5}{7}$, $\frac{11}{8}$ so pravi, kateri nepravi ulomki?

9. Čitaj nastopne ulomke: $\frac{4}{5}$, $\frac{5}{6}$, $\frac{4}{8}$, $\frac{7}{10}$, $\frac{15}{100}$, $\frac{436}{1000}$!

10. Kaj pove v ulomku $\frac{4}{5}$ število 5 pod črto in število 4 nad črto?

11. Zakaj se imenuje v ulomku $\frac{3}{8}$ število 8 imenovalec in zakaj 3 števec?

12. 1 celota = $\frac{?}{4}$ ($\frac{?}{8}$, $\frac{?}{10}$, $\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$).

13. a) $4 = \frac{?}{3}$ 5 = $\frac{?}{7}$ 9 = $\frac{?}{5}$ 10 = $\frac{?}{100}$

b) $3\frac{1}{2} = \frac{?}{2}$ $4\frac{3}{4} = \frac{?}{4}$ $7\frac{5}{9} = \frac{?}{9}$ $5\frac{7}{8} = \frac{?}{8}$

14. Koliko celih je: a) $\frac{4}{2}$, $\frac{6}{3}$, $\frac{24}{8}$, $\frac{45}{9}$, b) $\frac{5}{2}$, $\frac{11}{4}$, $\frac{40}{6}$, $\frac{88}{10}$?

Vsi 4 računski načini s celotnimi števili in ulomki.

Ustno računanje.

1. $500 + 300 =$ 2. $200 + 548 =$ 3. $426 + 200 =$

4. $78 + 82 =$ 5. $360 + 530 =$ 6. $258 + 397 =$

7. $3 + 2\frac{1}{2} =$ 8. $4\frac{1}{5} + 5 =$ 9. $2\frac{3}{8} + 5\frac{5}{8} =$

10. $900 - 400 =$ 11. $700 - 238 =$ 12. $658 - 300 =$

13. $93 - 52 =$ 14. $870 - 230 =$ 15. $532 - 356 =$

16. $8\frac{5}{7} - 2 =$ 17. $5\frac{3}{4} - \frac{1}{4} =$ 18. $11\frac{5}{9} - 4\frac{2}{9} =$

$$19. 6 \text{ krat } 9 = \quad 20. 7 \text{ krat } 13 = \quad 21. 6 \text{ krat } 162 = \quad 22. 3 \text{ krat } \frac{2}{5} =$$

$$23. 2 \text{ krat } 4\frac{1}{3} = \quad 24. 7 \text{ krat } 5\frac{3}{4} =$$

$$25. 9 \vee 72 = \quad 26. \frac{1}{3} \text{ od } 120 = \quad 27. 4 \vee 168 = \quad 28. \frac{1}{5} \text{ od } 335 =$$

$$29. 2 \vee 2\frac{2}{5} = \quad 30. \frac{1}{4} \text{ od } 1\frac{3}{5} =$$

Pismeno računanje.

$$\begin{array}{r} 1. \quad 75 \\ 123 \\ \hline 256 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 3\frac{2}{5} \overline{) 2} \\ \underline{1\frac{3}{5}} \quad 3 \\ \underline{5\frac{4}{5}} \quad 4 \\ 10\frac{1}{5} \overline{) \frac{9}{5}} = 1\frac{4}{5} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 14\frac{1}{7} \overline{) 7} \\ \underline{3\frac{5}{7}} \\ 6\frac{2}{7} \\ \underline{8\frac{6}{7}} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4. \quad 652 \\ - 367 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 8\frac{3}{4} \overline{) 4} \\ \underline{2\frac{1}{4}} \quad 1 \\ \underline{6\frac{2}{4}} \quad \frac{2}{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad 12 \overline{) 8} \\ \underline{5\frac{3}{8}} \end{array}$$

$$7. \underline{148 \times 6} \quad 8. 785 : 5 = \quad 9. 337 : 8 = \quad 10. 3 \times \frac{2}{5} =$$

$$11. \frac{3}{8} \vee \frac{6}{8} = \quad 12. \frac{1}{5} \text{ od } \frac{10}{12} =$$

Številni obseg do 1 milijona.

A. Celotna števila.

Shvatba števil.

Razširjava številne vrste do 10.000.

a.

1. Štej po 1.000 do 10.000!

2. Katero tisočično število je *a)* za 5.000, 2.000, 8.000, *b)* pred 7.000, 4.000, 10.000, *c)* med 1.000 in 3.000, 4.000 in 6.000, 7.000 in 9.000, 8.000 in 10.000!

$$10 E = ? D$$

$$10 D = ? S$$

$$10 S = ? T$$

3. Napiši v razpredelnico: 3 T, 5 T, 8 T, 4 T!

		<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	
		3	0	0	0	3.000

4. Napiši na desni razpredelnice števila 1. naloge!

5. Napiši zaporedoma vsa tisočična števila!

6. Čitaj nastopna števila: 8.000, 2.000, 7.000, 10.000!

7.	4 km = ? m	8.	7 kg = ? g	9.	6 rs = ? pl.
10.	9 t = ? kg	11.	8 T = ? E	12.	5 T = ? E
13.	9 T = ? E	14.	3 T = ? E	15.	3.000 pl. = ? rs.
16.	6.000 mm = ? m	17.	4.000 m = ? km	18.	2.000 E = ? T
		19.	7.000 E = ? T		

b.

1. Štej od 1.998 do 2.012, od 2.689 do 2.703, od 4.892 do 4.916, od 5.653 do 5.662, od 6.087 do 6.109, od 7.976 do 8.003, od 8.999 do 9.032, od 9.960 do 10.000!

2. Štej *a)* od 180 po 100 do 2.080 naprej, *b)* od 98 po 200 (300) do 3.098 naprej!

3. Štej *a)* od 87 po 10 do 187, *b)* od 1.092 po 20 (30) naprej do 1.292 (1.272).

4. Napiši v razpredelnico 4 *T* 2 *S*, 7 *T* 6 *S*, 5 *T* 3 *S* 8 *D*, 9 *T* 1 *S* 7 *D*, 2 *T* 5 *S* 6 *D* 3 *E*, 6 *T* 8 *S* 1 *D* 4 *E*, 5 *T* 4 *D*, 1 *T* 6 *D* 2 *E*, 3 *T* 2 *E*!

5. Napiši števila 1. naloge na desni razpredelnice!

6. Čitaj števila: 4.356, 2.076, 8.408, 6.070, 9.004!

7. Napiši števila: 2 tisoč 7 sto 32, 4 tisoč 5 sto 60, 1 tisoč 80, 7 tisoč 6 sto 4, 8 tisoč 2!

Razširjava številnega obsega do 100.000.

10 *E* = ? *D*, 10 *D* = ? *S* 10 *S* = ? *T* 10 *T* = ? *Dt*

	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	
	3	0	0	0	0	30.000

1. Štej po 10.000 do 100.000!

2. Katero desetstisočično število je *a)* za 40.000, 20.000, 70.000, 90.000, *b)* pred 30.000, 60.000, 80.000, 100.000, *c)* med 30.000 in 50.000, 10.000 in 30.000, 50.000 in 70.000, kateri (katera) med 60.000 in 90.000, 40.000 in 100.000?

3. Napiši v razpredelnico: 3 *Dt*, 6 *Dt*, 8 *Dt*, 9 *Dt*!

4. Napiši števila predstoječe naloge na desni razpredelnice!

5. Čitaj števila: 70.000, 10.000, 60.000, 100.000, 80.000, 40.000!

6. Napiši zaporedoma vsa desetstisočična števila!

7. Čitaj števila: 90.000, 40.000, 10.000, 70.000, 100.000, 20.000, 50.000!

8. 4 bl. = ? pl. 9. 7 μm = ? *m* 10. 2 *Dt* = ? *E*

11. 9 *Dt* = ? *E* 12. 30.000 pl. = ? bl. 13. 80.000 *m* = ? μm

14. 60.000 *E* = ? *Dt* 15. 40.000 *E* = ? *Dt*

b.

1. Napiši v razpredelnico: 2 Dt 5 T, 7 Dt 4 T 2 S,
5 Dt 1 T 3 S 6 D, 1 Dt 8 T 6 S 4 D-2 E, 9 Dt 4 S 3 D 7 E,
4 Dt 6 T 8 D 9 E, 2 Dt 6 D 1 E, 5 Dt 2 S 6 E, 3 Dt 4 E!

2. Napiši števila predstoječe naloge na desni razpredelnice!

3. Čitaj števila: 81.512, 40.756, 32.006, 70.026, 63.040,
25.700, 10.003!

4. 4 Dt 2 T = ? E 5. 6 Dt 3 T 8 S = ? E
6. 2 Dt 7 T 3 S 2 D = ? E 7. 1 Dt 3 T 8 S 1 D 3 E = ? E
8. 5 Dt 3 S 2 D 4 E = ? E 9. 9 Dt 3 S 6 D 1 E = ? E
10. 4 Dt 3 D 9 E = ? E 11. 7 Dt 8 E = ? E

12. Pretvori na večimenska števila:

a) 53.000 b) 46.600 c) 27.460 č) 13.456
53.000 = 5 Dt 3 T

d) 65.027 e) 80.023 f) 80.070 g) 80.009

13. Štej od 20.798 do 20.806! od 43.998 do 44.012! od 86.993
do 87.014! od 93.988 do 94.006.

Razširjava številne vrste do 1 milijona.

1. Štej po 100.000 do 1 milijona!
2. Napiši v razpredelnico: 5 St, 2 St, 8 St, 1 St, 9 St!
3. Napiši števila predstoječe naloge na desni razpredelnice!
4. Čitaj števila: 300.000, 600.000, 700.000!

10 E = ? D 10 D = ? S 10 S = ? T
10 T = ? Dt 10 Dt = ? St 10 St = 1 milijon

a.

		St	Dt	T	S	D	E	
		5	0	0	0	0	0	500.000

5. Katero stotisočično število je a) za 500.000, 200.000, 700.000, 900.000, b) pred 400.000, 1.000.000, 300.000, c) med 200.000 in 400.000, 800.000 in 1.000.000, kateri med 600.000 in 900.000, 200.000 in 500.000?

6. Napiši zaporedoma vsa stotisočična števila!

7. 3 St = ? E 8. 7 St = ? E 9. 9 St = ? E

10. 200.000 E = ? St 11. 800.000 E = ? St

12. 600.000 E = ? St

b.

1. Napiši v razpredelnico: 4 St 2 Dt, 1 St 4 Dt 6 T, 7 St 3 Dt 8 T 1 S, 3 St 6 Dt 1 T 3 S 5 D, 2 St 9 Dt 7 T 4 S 3 D 6 E, 5 St 6 T 3 S 4 E, 8 St 6 D 9 E, 6 St 2 T 7 D, 3 St 4 S!

2. Napiši števila predstoječe naloge na desni strani razpredelnice!

3. Čitaj števila: 612.325, 408.302, 720.680, 400.273, 700.026, 402.300, 700.003! — Napiši jih v razpredelnico!

4. 7 St 3 Dt = ? E 5. 4 St 2 Dt 6 T = ? E

6. 2 St 8 Dt 6 T 4 S = ? E

7. 1 St 6 Dt 7 T 8 S 2 D = ? E

8. 9 St 1 Dt 7 T 3 S 4 D 6 E = ? E

9. 3 St 2 T 6 D 3 E = ? E

10. 3 St 4 Dt 6 S 2 E = ? E

11. 8 St 3 S 6 D = ? E 12. 1 St 1 D = ? E

13. Pretvori na večimenska števila:

a) 620.000 = b) 354.000 = c) 736.800 =

č) 134.260 = d) 916.432 = e) 800.762 =

f) 402.680 = g) 700.082 = h) 260.003 =

14. Štej od 99.998 do 100 012, od 399.986 do 400.005, od 799.990 do 800.003, od 899.997 do 900.015, od 999.914 do 1 milijona!

4 računski načini z ozirom na znane stopnje.

1. 216	2. 4213	3. 32.638	4. 412.756
324	<u>3528</u>	15.276	286.324
<u>198</u>		<u>81.732</u>	43.516
			<u>9.648</u>

1. 724	2. 4.798	3. 25.438	4. 628.491
<u>— 258</u>	<u>— 1.256</u>	<u>— 11.756</u>	<u>— 413.576</u>
	5. 969.600	6. 1.000.000	
	<u>— 324.648</u>	<u>— 852.536</u>	

1. 248 × 4 =	2. 3.728 × 2 =	3. 34.756 × 8 =
4. 126.432 × 3 =	5. 17.864 × 9 =	6. 26.043 × 7 =
7. 428 × 10 =	8. 4.667 × 10 =	9. 13.558 × 10 =

1. 831 : 3 =	2. 4.325 : 5 =	3. 26.726 : 7 =	4. 327.472 : 8 =
--------------	----------------	-----------------	------------------

1. Mizar kupi 246 desk, 154 jih ima v zalogi; koliko desk ima zdaj?

2. A kupi vola za 453 K, proda ga pa za 635 K; koliko ima dobička?

3. Stric dobi od izposojenega denarja na leto 293 K obresti; koliko v 3 letih?

4. 1 kg sirovega masla velja 8 dvajsetvinarjev; koliko kilogramov se dobi za 424 dvajsetvinarjev?

5. Zakupnik plača v treh letih 726 K zakupa za polje in travnike; koliko v 1 letu?

6. Nekdo izposodi 250 K, 324 K in 192 K; po preteku 1 leta dobi 262 K, 340 K in 201 K; koliko dobi obresti a) od prvega kapitala, b) od drugega, c) od tretjega, č) od vseh treh kapitalov skupaj?

7. Nekdo prištedi na mesec 34 K in pridene koncem 8. meseca še 256 K, ki jih je podedoval; koliko kron ima koncem 8. meseca?

8. Trгоvec se je udeležil kupčije z 987 K, pri kateri je izgubil $\frac{1}{7}$ uloženega denarja; koliko je dobil nazaj?

Sklepni računi.

1. V telovadnici postavi učitelj v 1 vrsto 24 učencev; koliko v 3 vrste (5 vrst)?

2. 8 delavcev zasluži skupaj 448 K; koliko 1 delavec?

3. 4 delavci dovrše delo v 12 dneh; v koliko dneh dovrši to delo 1 delavec?

4. 1 oseba izhaja z živili 20 dni; koliko dni bi izhajalo 5 oseb z istimi živili?

5. 1 kamen zmelje v 6 urah 750 *kg* moke; koliko a) v 1 uri, b) v 4 urah?

6. Za 3 *hl* piva je plačati 90 K; koliko za 7 *hl*?

7. 7 koscev pokosi travnik v 15 dneh; v koliko dneh bi pokosilo ta travnik 5 koscev?

8. 8 *m* sukna velja 56 K; koliko kron velja 7 *m*?

Pretvorne naloge.

1. Koliko kosov je 4 (7) duc.?

2. Koliko mesecev je 5 (8) let?

3. Koliko dni imata 2 navadni leti?

4. ? ted. = 3 (5) let 5. ? dni = 7 mes. 6. ? ur = 5 (9) dni

7. ? min. = 2 (6) ur 8. ? sek. = 4 (7) min.

9. ? pl. = 3 (7) lg. 10. ? *dm* = 6 (8) *m* 11. ? *cl* = 2 (9) *dl*

12. ? *g* = 4 (6) *dkg*

13. ? par. = 6 (12, 18) ks. 14. ? ted. = 21 (35, 63) dni

15. ? lg. = 20 pl. 16. ? *m* = 60 *dm*

17. ? *dl* = 90 *cl* 18. ? *dkg* = 70 *g*

$$19. \frac{1}{4} \text{ od } 6 \text{ par.} = ? \text{ ks.}$$

$$20. \frac{1}{8} \text{ od } 2 \text{ duc.} = ? \text{ ks.}$$

$$21. \frac{1}{6} \text{ od } 3 \text{ let} = ? \text{ mes.}$$

$$22. \frac{1}{7} \text{ od } 5 \text{ ted.} = ? \text{ dni}$$

$$23. \frac{1}{4} \text{ od } 2 \text{ lg.} = ? \text{ pl.}$$

$$24. \frac{1}{5} \text{ od } 3 \text{ m} = ? \text{ dm}$$

$$25. \frac{2}{3} \text{ dneva} = ? \text{ ur}$$

$$26. \frac{5}{6} \text{ dneva} = ? \text{ ur}$$

$$27. \frac{3}{8} \text{ dneva} = ? \text{ ur}$$

$$28. \frac{3}{4} \text{ ure} = ? \text{ min.}$$

$$29. \frac{4}{5} \text{ min.} = ? \text{ sek.}$$

$$30. \frac{2}{6} \text{ leta} = ? \text{ mes.}$$

$$31. \frac{2}{4} \text{ leta} = ? \text{ ted.}$$

$$32. \frac{3}{5} \text{ mes.} = ? \text{ dni}$$

$$33. \frac{4}{6} \text{ duc.} = ? \text{ ks.}$$

$$34. \frac{2}{3} \text{ kop} = ? \text{ ks.}$$

$$35. \frac{2}{6} \text{ kop} = ? \text{ ks.}$$

$$36. \frac{2}{5} \text{ m} = ? \text{ dm}$$

$$\frac{1}{8} \text{ dni} = 8 \text{ ur, } \frac{2}{8} \text{ dni} = 16 \text{ ur.}$$

37. Ivan je imel 20 parov golobov, razposlal pa je 8 golobov; koliko golobov ima še?

38. V $\frac{3}{4}$ leta prištedi uradnik 117 K; koliko v 1 letu?

39. Nekdo izda v $\frac{5}{6}$ meseca 115 K; koliko v 1 mesecu?

40. Koliko dni izhajajo mati z 2 *hl* krompirja, če porabijo na dan 4 (5) *l*?

Decimalna pisava večimenskih števil.

Namesto 4 *m* 3 *dm* moremo tudi pisati 4 *m* 3, kjer si ime *dm* le mislimo, ali tudi 4 3 *m*. Da pa bi ne čitali 43 *m*, pišemo med 4 in 3 piko.

Pisati torej moremo: 4 *m* 3 *dm* tudi 4·3 *m*. To pisavo imenujemo decimalno.

1. Piši decimalno: 5 lg. 7 pl., 8 *m* 34 *cm*, 6 *km* 845 *m*,
 6 bk. 2 lg. 3 pl., 8 bk. 0 lg. 2 pl., 7 *l* 6 *cl* (7 *l* 0 *dl* 6 *cl*),
 4 K 76 h, 4 *m* 2 *dm* 1 *cm* 7 *mm*!

$$5 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} = 5\cdot7 \text{ lg.} \quad 7 \text{ l } 6 \text{ cl} = 7\cdot06 \text{ l}$$

2. Čitaj kot dvoimensko število: 5·2 lg., 3·8 *m*, 7·1 *dl*,
 0·2 lg. (0 lg. 2 pl.), 6·72 K, 7·63 bk., 8·06 *hl*, 5·36 *m*,
 2·687 rs., 4·162 *km*, 5·023 rs., 0·056 t!

$$5\cdot2 \text{ lg.} = 5 \text{ lg. } 2 \text{ pl.}$$

3. Čitaj kot triimensko število: 6·25 bk., 2·74 *m*, 5·26 *l*,
 6·54 rs!

$$6\cdot25 \text{ bk.} = 6 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 5 \text{ pl.}$$

I. Seštevanje.

1. Ustno seštevanje.

1. 7.000 + 9.000 =	2. 88.000 + 6.000 =
3. 70.000 + 46.000 =	4. 5.650 + 80 =
5. 88.800 + 600 =	6. 970 + 460 =
7. 5.300 + 8.900 =	8. 895 + 87 =
9. 4.560 + 950 =	10. 568 + 479 =
11. 2.630 + 3.850 =	12. 1.860 + 6.450 =

Vrstne vaje.

1. Prištevaj vrstoma *a)* isto osnovno število, *b)* isto desetišno število, *c)* isto stotično število k dobljenemu znesku začnši pri kateremkoli številu do katerekoli meje, n. pr. 532 in 5 je 537 in 5 je 542 i. t. d. do 582! 615 in 20 je 635, 635 in 20 ... do 775! i. t. d.

2. Prištevaj vrstoma isto dvoštevlično število k dobljenemu znesku do katerekoli meje začnši pri kateremkoli številu, n. pr. 754 in 23 je 777 in 23 je 800 i. t. d. do 961!

Decimalna pisava.

1. Piši decimalno: 6 bk. 2 lg. 7 pl., 4 m 3 dm 8 cm, 6 kg 12 dkg, 19 hl 23 l 4 dl!

2. Čitaj kot večimenska števila: 6·2 lg., 3·26 m, 15·08 K!

1. Kmet kupi kravo za 180 K, konja za 420 K in svinjo za 90 K; koliko izda?

2. Trgovec proda sukno, svilo in platno, pri prvem blagu ima 600 K dobička, pri drugem 1000 K, pri tretjem 186 K; koliko naredi dobička pri vseh treh vrstah blaga?

3. Nekdo izposodi 3 glavnice, prva mu prinese 450 K, druga 260 K, tretja 268 K obresti; koliko kron obresti mu prinesejo vse 3 glavnice?

4. Izračunaj četrletno izdajo gospodinje, ako izda meseca januarja 76 K, februarja 83 K in marca 64 K !

5. Hlapec dobi 192 K letne mezde, med letom se mu je izplačalo 68 K; koliko kron ima še dobiti koncem leta?

6. Uradnik prištedi na mesec 32 K; koliko v 6 mesecih?

7. Nekdo izda v 8 tednih 96 K; koliko v 1 tednu?

8. Koliko sodov po 8 *hl* se more napolniti s 96 *hl* vina?

1. Nekdo je dolžan 86 K, plača pa vsak mesec 9 K; ako je že plačal 8 obrokov, koliko je še dolžan?

2. Nekdo prištedi vsak mesec 30 K, koncem 9. meseca podeduje 200 K ter jih priloži prištedenemu denarju; koliko kron ima koncem 9. meseca?

3. V sadovnjaku hočejo usaditi 8 vrst sadnih drevesc, v vsako vrsto 32, imajo pa le 196 drevesc; koliko jih manjka?

Pretvorne naloge.

1. $2\text{ dm} = ?\text{ m}$

2. $3\text{ cm} = ?\text{ m}$

3. $6\text{ dl} = ?\text{ l}$

4. $24\text{ cl} = ?\text{ l}$

5. $18\text{ h} = ?\text{ K}$

6. $47\text{ dkg} = ?\text{ kg}$

7. $15\text{ kg} = ?\text{ q}$

8. $43\text{ kg} = ?\text{ t}$

$2\text{ dm} = \frac{2}{10}\text{ m}$

Sklepni računi.

1. Za 1 srajco se porabi 3 *m* platna; koliko za 6 srajc?

2. V rodbini porabijo v 7 dneh 14 *l* mleka; koliko v 1 dnevu?

3. 2 delavca dovršita delo v 3 dneh; v koliko dneh dovrši to delo 1 delavec?

4. Iz preje naredi tkalec 8 *m* blaga, širokega 1 *m*; koliko 2 *m* širokega blaga?

5. V 8 vrstah stoji 120 dreves; koliko v 5 vrstah?

6. 3 stotnije vojakov so preskrbljene za 24 tednov z živili; koliko časa bi izhajali 2 stotniji?

Desetine, stotine, tisočine.

1. Raztolmači ulomke $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$!

$\frac{1}{10}$ nastane, ako razdelimo 1 celoto na 10 enakih delov in vzamemo 1 tak del.

2. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?

3. 1 celota = $\frac{?}{10}$ ($\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$)

4. Koliko predstavlja 1 dm od 1 m, 1 cm od 1 m, 1 m od 1 km?

5. Raztolmači ulomke: $\frac{7}{10}$, $\frac{12}{100}$, $\frac{324}{1000}$!

6. 3 dm = ? m 15 cm = ? m 38 m = ? km

7. 3 m 5 dm = ? m 2 l 6 dl = ? l 8 lg. 6 pl. = ? lg.

3 m 5 dm = $3\frac{5}{10}$ m

8. 6 bk. 13 pl. = ? bk. 4 hl 62 l = ? hl 7 kg 6 dkg = ? kg

6 bk. = $6\frac{13}{100}$ bk.

9. 5 km 812 m = ? km 8 t 26 kg = ? t 32 kg 36 g = ? kg

5 km 812 m = $5\frac{812}{1000}$ km

10. 1 dm = ? m, 1 pl. = ? lg., 1 dl = ? l, 1 h = ? K,

1 cm = ? m, 1 l = ? hl, 1 dkg = ? kg, 1 kg = ? q,

1 kg = ? t, 1 g = ? kg.

11. a) 3 dm = $\frac{?}{10}$ m, 6 pl. = $\frac{?}{10}$ lg., 8 dl = $\frac{?}{10}$ l

b) 2 h = $\frac{?}{100}$ K, 26 cm = $\frac{?}{100}$ m, 40 cl = $\frac{?}{100}$ l

4 dkg = $\frac{?}{100}$ kg, 36 kg = $\frac{?}{100}$ q,

c) 18 g = $\frac{?}{1000}$ kg, 315 kg = $\frac{?}{1000}$ t.

12. Pretvori števila: 16 lg. 4 pl., 8 hl 32 l, 18 dkg 9 g,
5 m 653 mm na enoimenska!

16 lg. 4 pl. = $16\frac{4}{10}$ lg.

13. Seštej:

$$\begin{array}{r|l} 10 & \\ a) & 16\frac{7}{10} \text{ lg.} \quad 7 \\ & 12\frac{8}{10} \text{ lg.} \quad 8 \\ & 9\frac{4}{10} \text{ lg.} \quad 4 \\ \hline & 38\frac{9}{10} \text{ lg.} \quad \frac{19}{10} = 1\frac{9}{10} \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 100 & \\ b) & 8\frac{23}{100} \\ & 5\frac{16}{100} \\ & 12\frac{21}{100} \\ \hline & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 1000 & \\ c) & 5\frac{653}{1000} \\ & 18\frac{87}{1000} \\ \hline & \end{array}$$

2. Pismeno seštevanje celotnih števil.

1. 4.516	2. 48.065	3. 356.728
3.428	9.856	459
7.655	57.432	56.758
<u>432</u>	<u>26.480</u>	<u>184.329</u>

4. Trgovec izda za sladkor 856 K, za kavo 950 K, za riž 726 K, za voznino 85 K; koliko v vsem?

5. Trgovec prejme za moko 532 K, za petrolej 196 K, za sir 144 K, za kavo 1228 K, za sladkor 768 K; koliko za vse blago?

6. V skladišču je 9556 *hl* rži, 4628 *hl* ovsa, 3482 *hl* ječmena in 5432 *hl* pšenice. Pripeljejo pa še 378 *hl* rži, 138 *hl* ovsa, 86 *hl* ječmena in 218 *hl* pšenice; koliko žita je zdaj v skladišču?

7. Piši decimalno:

14 bk. 1 lg. 6 pl., 7 m 8 dm 2 cm, 4 hl 3 l 5 dl 6 cl,
7 kg 12 dkg 8 g!

8. Pretvori na enoimenska števila:

7 bk. 23 pl., 12 m 675 m, 8 t 7 q!

1. 356	2. 832	3. $138 \times 7 =$	4. $932 : 4 =$
248	<u>— 357</u>		
<u>197</u>			

5. Vas ima 224 prebivalcev, druga 2 krat toliko; koliko prebivalcev imata obe vasi skupaj?

6. Kolikokrat moreš izdati 136 K od 958 K, da ti ostane 414 K?

7. Kapital prinese v 6 letih 834 K obresti; koliko v 1 letu?

8. Iz 965 *m* sukna naredijo vojaške plašče po 5 *m*; koliko plaščev naredijo?

Pripravljalne vaje na poštevanje z desetišnimi števili.

1. 4 krat 5

$$\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 5 = 10 \quad \left. \vphantom{\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 10 = 20$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 5 \\ 5 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 5 = 10$$

20

3 krat 2

2. 6 krat 7 =

3 krat 3

3. 9 krat 8 =

2 krat 5

4. 10 krat 4 =

5. Izračuni na isti način a) 8 krat 9, b) 6 krat 3, c) 4 krat 8!

Vrstne vaje.

12.532

6.832

19.364

6.832

i. t. d. do 53.524

19.556

124.386

143.942

124.386

i. t. d. do 517.100

1. Bataljon ima 4 stotnije, vsaka stotnija 175 mož, častnikov in podčastnikov; koliko vojakov imata 2 bataljona?

2. Voznik je naložil 3 sode spirita po 136 kg in 2 bali platna po 256 kg; kako težek je bil naklad?

3. V drevesnici je 364 cepljenih in 572 necepljenih drevesc; koliko dreves je še cepiti, da je polovica vseh cepljena?

4. 4 krat 13

$$\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 13 = 26 \quad \left. \vphantom{\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 26 = 52$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{r} 13 \\ 13 \end{array}} \right\} 2 \text{ krat } 13 = 26$$

52

5. Izračunaj na isti način

a) 6 krat 19, b) 8 krat 23, c) 10 krat 63!

6. Kako bi mogli na tak način izračunati

a) 20 krat 7, b) 30 krat 8?

II. Odštevanje.

1. Ustno odštevanje.

1. 7.000 — 3.000 =	2. 22.000 — 8.000 =
3. 80.000 — 35.000 =	4. 4.320 — 60 =
5. 45.900 — 600 =	6. 1.290 — 370 =
7. 13.200 — 7.600 =	8. 1.136 — 95 =
9. 4.920 — 566 =	

Vrstne vaje.

1. Odštevaj vrstoma *a)* isto osnovno, *b)* isto desetišno, *c)* isto stotično število od dobljenega zneska začenši pri kateremkoli številu do katerekoli meje, *č)* isto dvo- ali trištevlično število od dobljenega zneska začenši pri kateremkoli številu do katerekoli meje! Na primer 851 manj 6 je 845, manj 6 je 839 i. t. d. do 791!

Decimalna pisava večimenskih števil.

1. Piši decimalno: 15 bk. 2 lg. 6 pl., 8 m 3 dm 2 cm 5 mm, 6 km 36 m, 12 km 24 m, 39 km 8 m, 5 K 36 h, 3 K 6 h, 45 kg 12 dkg 3 g, 17 kg 8 dkg 2 g!

2. Citaj kot večimensko število: 6·04 hl, 7·38 K, 5·324 t, 46·025 kg!

1. Potlakovanje poti je veljalo 6000 K. Pri tem so zaslužili delavci 2520 K; koliko je bilo plačati za kamne?

2. Tovarnar se zaveže, da izgotovi 3880 m blaga, izvršenih je šele 2530 m; koliko metrov je še narediti?

3. Nekdo izposodi kapital, čez 1 leto dobi 3822 K z obrestmi vred. Ako iznesejo obresti 180 K; kolik je izposojeni kapital?

4. Nekdo ima pri vsaki steklenici vina 10 h dobička; koliko steklenic je prodal, ako iznese dobiček 80 h?

5. Kos sukna meri 43 m, drugi 58 m; koliko oba skupaj?

6. A kupi njivo za 356 K, gozd za 538 K; koliko je bil gozd dražji od njive?

7. Oče razdeli med 3 ubožce 84 h; koliko vinarjev da vsakemu ubožcu?

8. 1 ducat stolov velja 96 K; koliko 9 ducatov?

1. Trгоvec dobi dve pošiljlatvi kave, prva znese 612 kg, druga 164 kg manj; koliko kilogramov tehtata obe pošiljlatvi?

2. Črevljar naredi 8 parov škornjev po 24 K in 6 parov šolnov po 10 K; koliko mu je plačati?

3. 3 dijaki imajo za počitnično pot 130 K, vsak porabi 38 K; koliko jim ostane?

Pretvorne naloge.

1. 4 pl. = ? lg. 2. 2 lg. 7 pl. = ? lg. 3. 3 bk. 5 lg. 7 pl. = ? bk.

3 bk. $\frac{5}{10}$ bk. $\frac{7}{100}$ bk.

4. 6 m 8 dm 7 cm = ? m 5. 8 kg 24 dkg = ? kg

6. 7 t 78 kg = ? kg 7. 4 q 12 kg = ? q

Sklepni računi.

1. 1 kg leče velja 48 h; koliko velja 6 kg?

2. 3 m traku veljajo 18 K; koliko velja 1 m?

3. 8 kosov tkanine velja 32 K; koliko veljajo 3 kosi?

4. Kup kamenja se prepelje z 1 vozom v 42 dneh na določeni kraj; v koliko dneh se more to izvršiti s 7 vozovi?

5. Iz preje more tkati tkalec 24 m 2 m širokega blaga; koliko metrov, če je blago 1 m široko?

6. Z zalogo zobi more izhajati 5 konj 18 dni; koliko časa izhajajo s to zobjo 3 konji?

7. Ponovi naloge 1 do 9, str. 92!

2. Pismeno odštevanje celotnih števil.

1. način.

1.	8.752	2.	45.328	3.	678.203	4.	1,000.000
	— 3.427		— 26.573		— 432.570		— 745.688

5. V panju je 12.756 čebel, 4.528 čebel odroji; koliko čebel je še v panju?

6. Vinotržec ima 4.648 steklenic vina, proda jih 2.789; koliko steklenic mu še ostane?

7. Nekdo zapusti 28.642 K premoženja, dolžan pa je 8650 K; koliko zneso čisto premoženje?

8. Piši decimalno:

28 m 7 dm 2 cm, 35 km 42 m, 3 m 7 mm, 15 t 6 q 23 kg,
8 t 14 kg 6 dkg!

9. Pretvori na enoimenska števila z imenom najvišje vrste:

6 l 7 dl, 43 m 18 cm, 25 kg 612 g!
 $6\text{ l } 7\text{ dl} = 6\frac{7}{10}\text{ l}$

1. 68.532	2. 72.408	3. 86×9	4. $924 : 7 =$
4.956	— 24.317		
<u>73.248</u>			

5. Ostalo je 5 m čipk, za nje se je plačalo 875 h; koliko velja 1 m?

6. Ostalo je sukna za 736 K, meter je veljal 4 K; koliko metrov je v tem ostanku?

7. Nekdo plača za hišo, za vrt, za travnik in za mlin 29.436 K, vrt je vreden 5.840 K, travnik 1.412 K in mlin 3.428 K; koliko kron so cenili hišo?

8. 3 bratje so podedovali 1000 K; dali so pa ubogemu sorodniku 160 K; koliko ostane vsakemu bratu, ako dobi vsak enako?

9. Ponovi 4., 5., 6. nalogo, str. 94!

Vrstne vaje.

1. 856.432
— 14.256
842.176
— 14.256

i. t. d. do 742.384

2. 923.456
— 99.218
824.238
— 99.218

i. t. d. do 228.930

1. Karel ima 48 K, Franjo 7 K več, Pavel 8 K manj kot Franjo; koliko imajo vsi skupaj?

2. Nekdo kupi 3 kupice po 16 h in 6 kupic po 14 h, za kar zahteva prodajalec 2 K; za koliko se je zmotil prodajalec?

3. B dobi za 496 K blaga, vozniina znesse 24 K. Plačal je s 6 kronskimi stotaki; koliko dobi nazaj?

$$4. 6 \text{ dm} = \frac{?}{10} \text{ m} \quad 25 \text{ cl} = \frac{?}{100} \text{ l} \quad 316 \text{ kg} = \frac{?}{1000} \text{ t}$$

5. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?

$$6. 1 \text{ celota} = \frac{?}{10} \left(\frac{?}{100}, \frac{?}{1000} \right)?$$

$$7. \frac{1}{10} = \frac{?}{100}, \quad \frac{1}{100} = \frac{?}{1000}?$$

Desetine, stotine, tisočine hočemo kratko napisati z znaki *d*, *s*, *t*.

8. Pretvori števila: a) 8 m 6 dm, 3 m 8 dm, b) 7 hl 64 l, 2 hl 23 l, c) 45 t 824 kg, 14 t 618 kg na enoimenska in odštevaj!

$$\begin{array}{r} 8 \frac{6}{10} \text{ m} \\ - 3 \frac{8}{10} \\ \hline 4 \frac{8}{10} \end{array} \text{ i. t. d.}$$

9. Kako moremo še pisati namesto $\frac{3}{10}$, $\frac{7}{100}$, $\frac{9}{1000}$?

$$\frac{3}{10} = 3 \text{ d}$$

10. Kako moremo še pisati namesto 5 d, 4 s, 8 t?

$$5 \text{ d} = \frac{5}{10}$$

11. 4 d = 4 krat 1 d, 3 d =, 5 s =, 9 t =

12. $\frac{7}{10} = 7 \text{ krat } \frac{1}{10}$, $\frac{3}{10} =$, $\frac{4}{100} =$, $\frac{6}{1000} =$

Pismeno odštevanje celotnih števil.

2. način.

$$\begin{array}{llll} \text{a) } 6 - 4 = 2 & 4 \begin{array}{|c} \hline + \\ \hline \end{array} = 6 & \text{b) } 5 - 4 = & 8 - 3 = & 9 - 1 = \\ 9 - 5 = 4 & 5 \begin{array}{|c} \hline + \\ \hline \end{array} = 9 & 6 - 5 = & 18 - 13 = & 19 - 12 = \\ 13 - 7 = 6 & 7 \begin{array}{|c} \hline + \\ \hline \end{array} = 13 & & & \\ 17 - 9 = 8 & 9 \begin{array}{|c} \hline + \\ \hline \end{array} = 17 & & & \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{c) } \begin{array}{r} 10 \\ 56 \\ - 28 \\ \hline 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 10 \\ 72 \\ - 34 \\ \hline 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 10 \\ 418 \\ - 232 \\ \hline 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 10 \\ 5328 \\ - 1817 \\ \hline 1 \end{array} \end{array}$$

Odštevaj najprej na 1., potem pa na 2. način!

$$1. \quad \begin{array}{r} 875 \\ - 324 \\ \hline 551 \end{array}$$

$$2. \text{ način. } \begin{array}{l} 4 \text{ in } 1 \text{ je } 5 \\ 2 \text{ in } 5 \text{ je } 7 \\ 3 \text{ in } 5 \text{ je } 8 \end{array}$$

$$2. \quad \begin{array}{r} 7.653 \\ - 2.418 \\ \hline 5.235 \end{array}$$

$$2. \text{ način. } 8 + \cdot = 3 \text{ ne gre, } \begin{array}{l} 8 \text{ in } 5 \text{ je } 13, \text{ ostane } 1, \\ 1 \text{ in } 1 \text{ je } 2 \text{ in } 3 \text{ je } 5, \\ 4 \text{ in } 2 \text{ je } 6, \quad 2 \text{ in } 5 \text{ je } 7. \end{array}$$

$$3. \quad \begin{array}{r} 7.633 \\ - 2.421 \\ \hline \end{array}$$

$$4. \quad \begin{array}{r} 78.604 \\ - 45.316 \\ \hline \end{array}$$

Odštevaj samo na 2. način!

$$5. \quad \begin{array}{r} 28.685 \\ - 4.241 \\ \hline \end{array}$$

$$6. \quad \begin{array}{r} 24.648 \\ - 9.557 \\ \hline \end{array}$$

$$7. \quad \begin{array}{r} 83.724 \\ - 25.358 \\ \hline \end{array}$$

8. Od 6.854 K ostane očetu 3.558 K; koliko je izdal?

9. Izmed 2 železnic je ena 45.628 m, druga 18.645 m dolga; koliko daljša je prva od druge?

10. Trговец z žitom ima 4.280 hl rži, proda pa 2.356 hl; koliko mu še ostane?

11. Piši decimalno: 8 l 6 dl, 25 kg 24 dkg, 16 km 6 m!

12. Čitaj kot večimensko število: 41 · 265 rs., 0 · 435 m, 12 · 6351 q!

Mera in mnogokratnik.

$$2 \text{ v } 6 = 3$$

2 je v 6 brez ostanka; 2 je mera števila 6.

6 je 3 krat 2, 6 je mnogokratnik števila 2.

1. Povej število, katero ima mero 2 (3, 4, 5, ... 10)!

2. Zakaj je število 4 mera števila 40? 6 mera števila 24?

3. Povej dvakratno število števila 9, šestkratno števila 8!

4. Povej mnogokratnik števila 5 (7, 9)!

5. Ali je a) število 63 mnogokratnik števila 9, b) 32 mnogokratnik števila 6, c) 40 mnogokratnik števila 8, č) 27 mnogokratnik števila 4?

1. 3 citrone veljajo 18 h; koliko velja 6 citron?
2. 4 kupice veljajo 80 h; koliko velja 8 kupic?
3. 2 *m* sukna veljata 16 K; koliko velja 8 *m*?

Vrstne vaje.

$$\begin{array}{r}
 1. \quad 82.345 \\
 + \quad 5.273 \\
 \hline
 87.618 \\
 - \quad 21.706 \\
 \hline
 65.912 \\
 + \quad 5.273 \\
 \hline
 \text{i. t. d.}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2. \quad 432.656 \\
 + \quad 128.561 \\
 \hline
 561.217 \\
 - \quad 266.113 \\
 \hline
 295.104 \\
 + \quad 128.561 \\
 \hline
 \text{i. t. d.}
 \end{array}$$

Pretvorne naloge.

a.

1. $\frac{2}{3}$ od 1 duc. = ? ks.
2. $\frac{5}{6}$ od 2 duc. = ? ks.
3. $\frac{3}{4}$ od 2 dni = ? ur
4. $\frac{4}{7}$ od 3 ted. = ? dni
5. $\frac{4}{6}$ od 3 ur = ? min.
6. $\frac{3}{4}$ od 6 let = ? mes.

b.

1. $2 \text{ dm} = \frac{?}{10} \text{ m}$
2. $6 \text{ dl} = \frac{?}{10} \text{ l}$
3. $9 \text{ g} = \frac{?}{10} \text{ dkg}$
4. $24 \text{ l} = \frac{?}{100} \text{ hl}$
5. $53 \text{ pl.} = \frac{?}{100} \text{ bk.}$
6. $13 \text{ dkg} = \frac{?}{100} \text{ kg}$
7. $432 \text{ m} = \frac{?}{1000} \text{ km}$
8. $56 \text{ pl.} = \frac{?}{1000} \text{ rs.}$
9. $216 \text{ kg} = \frac{?}{1000} \text{ t}$

1. Kako nastanejo: desetine, stotine, tisočine?
2. $1 \text{ celota} = \frac{?}{10} \left(\frac{?}{100}, \frac{?}{1000} \right)$
3. $\frac{1}{10} = \frac{?}{100} \quad \frac{1}{100} = \frac{?}{1000}$
4. Ako zaznačimo desetine z znakom *d*, stotine *s* in tisočine *t*, kako moremo še pisati namesto $\frac{2}{10}$, $\frac{8}{100}$, $\frac{6}{1000}$?

$$\frac{2}{10} = 2 \text{ d}$$

5. Kako moremo še pisati namesto 3 *d*, 7 *s*, 4 *t*?

$$3 \text{ d} = \frac{3}{10}$$

6. $7 \text{ d} = ? \text{ krat } 1 \text{ d}$ $2 \text{ s} = ? \text{ krat } 1 \text{ s}$ $5 \text{ t} = ? \text{ krat } 1 \text{ t}$

7. $\frac{9}{10} = ? \text{ krat } \frac{1}{10}$ $\frac{3}{100} = ? \text{ krat } \frac{1}{100}$ $\frac{6}{1000} = ? \text{ krat } \frac{1}{1000}$

Časovni računi.

1. Koliko je na uri 7 ur *a)* po treh zjutraj, *b)* po enajstih dopoldne?

2. Koliko ur je med 8. uro zvečer in med 4. uro zjutraj drugega dne?

3. Koliko časa je med *a)* ponedeljkom dopoldne 10. uro 50 min. in petkom zvečer 7. uro 16 min., *b)* torkom 9. uro 20 min. zvečer in četrtkom 7. uro 30 min. zjutraj?

4. Določi čas od *a)* srede zvečer 10. uro 12' za 1 dan 10 ur 45 min. naprej, *b)* nedelje dopoldne 11. uro 15' za 3 dni 35' dalje!

5. Vlak se odpelje iz Trsta ob 11. uri 30' ponoči in dospe v 19 urah 30' na Dunaj; kdaj dospe na Dunaj?

6. Koliko mesecev in dni je minilo *a)* 13. avgusta, *b)* 15. januarja *c)* 18. oktobra od začetka leta?

7. Kateri datum pišemo, ako je minilo *a)* 9 mes. 17 dni, *b)* 2 mes. 14 dni leta?

8. Koliko dni je minilo *a)* od 6. decembra do 21. dec., *b)* od 12. julija do 12. novembra, *c)* od 17. maja do 30. septembra?

9. Koliko časa traja še tekoče leto *a)* od 15. januarja, *b)* od 4. marca, *c)* od 12. avgusta?

$\begin{array}{r} 1. \quad 73.528 \\ \quad 6.409 \\ \hline 148.972 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2. \quad 836.712 \\ \quad - 315.938 \\ \hline \end{array}$	$3. \quad 95 \times 9 =$	$4. \quad 972 : 4 =$
---	--	--------------------------	----------------------

5. Koliko dobička ima *A* od njive, ki mu je rodila za 436 K ovsa, ako znese zakup in stroški 324 K?

6. V tovarni izdelajo 1. leto 12.850 *m* katuna, 2. leto 10.654 *m*; koliko v obeh letih?

7. Pri razdelitvi premoženja dobi vsak izmed 4 dedičev 186 K; koliko je bila vsa dediščina?

8. *A* plača v 4 letih 532 K obresti; koliko v 1 letu?

9. Popotnik izda na dan 9 K; v koliko dneh izda 729 K?

10. Stavba cerkve velja 85.520 K. Nabrali so 37.584 K, občina pa plača 32.974 K; koliko še manjka?

11. *A* in *B* kupita blaga za 972 K in pridobita 194 K; koliko dobi vsak nazaj, ker sta vložila vsak enako?

III. Poštevanje.

Ustno množenje z osnovnimi števili.

1. 5 krat 7 =	2. 2 krat 40 =	3. 2 krat 300 =
8 krat 9 =	6 krat 80 =	4 krat 700 =
6 krat 4 =	5 krat 90 =	3 krat 800 =
4. 9 krat 32 =	5. 2 krat 126 =	
4 krat 96 =	3 krat 278 =	
8 krat 83 =	5 krat 346 =	

6. Zdaj pa navedite in računajte sami take primere!

7. Koliko pomaranč je v 9 košaricah, ako je v vsaki 46 pomaranč?

8. Kapital nese na leto 314 K obresti; koliko v 3 letih?

Množenje z desetičnimi (stotičnimi) števili.

1. 20 krat 4 =	2 krat 4 je 8, 10krat 8 je 80; 20 krat 4 = 80	
2. 50 krat 7 =	3. 30 krat 9 =	4. 80 krat 6 =
5. 30 krat 60 =	3 krat 60 i. t. d.	
6. 20 krat 60 =	7. 40 krat 30 =	8. 60 krat 80 =
9. 40 krat 32 =	4 krat 32 i. t. d.	
10. 20 krat 31 =	11. 30 krat 45 =	12. 70 krat 23 =
13. 100 krat 5 =	14. 100 krat 7 =	15. 100 krat 9 =
16. ^{3 krat 100} 300 krat 2 =	17. 200 krat 40 =	18. 800 krat 12 =
3 krat 2 je 6,	100 krat 6 je 600;	300 krat 2 je 600

1. 6 krat 9 =	2. 7 krat 90 =	3. 4 krat 800 =
4. 3 krat 82 =	5. 6 krat 243 =	6. 40 krat 8 =
7. 70 krat 60 =	8. 60 krat 24 =	9. 300 krat 4 =
10. 200 krat 60 =	11. 400 krat 23 =	12. 200 krat 300 =
(9.) 3 krat 4 = 12	100 krat 12 = 1200	300 krat 4 = 1200

13. 3 trgovci se udeležijo kupčije, vsak ima 243 K dobička; koliko zneso vsi dobiček?

14. Kamen zmelje v 1 uri 95 kg moke; koliko v 20 urah?

15. V sodu je 238 l vina; koliko litrov vina je v 3 takih sodih?

16. $6\text{ dm} = ?\text{ m}$

17. $5\text{ l} = ?\text{ hl}$

18. $43\text{ g} = ?\text{ kg}$

19. 4 lg. 3 pl. = ? lg.

20. $6\text{ m } 32\text{ cm} = ?\text{ m}$

21. $28\text{ t } 432\text{ kg} = ?\text{ t}$

22. $8\text{ m } 3\text{ dm } 2\text{ cm} = ?\text{ m}$

$8\text{ m } \frac{3}{10}\text{ m } \frac{2}{100}\text{ m}$ ali $8\frac{32}{1000}\text{ m}$

23. $14\text{ l } 6\text{ dl } 7\text{ cl} = ?\text{ l}$

24. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?

25. 1 celota = $\frac{?}{10}$ ($\frac{?}{100}$, $\frac{?}{1000}$).

26. Seštevaj:

$$\begin{array}{r} 10 \\ 12\frac{3}{10} \\ 18\frac{6}{10} \\ 43\frac{5}{10} \\ \hline \end{array}$$

27. Odštevaj:

$$\begin{array}{r} 100 \\ 54\frac{9}{100} \\ 9\frac{2}{100} \\ \hline \end{array}$$

28. 5 krat $\frac{7}{100} =$

29. $\frac{3}{100} \vee \frac{12}{100} =$

30. $\frac{1}{4}$ od $\frac{24}{1000}$

Množenje z mešanimi celotnimi števili.

$\frac{10}{3} + 3$

$\frac{20}{3} + 3$

1. 13 krat 27 =

2. 23 krat 16 =

3. 34 krat 48 =

4. 14 krat 18 =

5. 21 krat 17 =

6. 29 krat 32 =

Zdaj pa povej, kako bi izračunal nastopne primere!

7. 76 krat 82

8. 65 krat 124

9. 324 krat 415

70 krat 82, 6 krat 82, vsota teh zmnožkov.

Sklep od mere na mnogokratnik.

1. Navedi a) mnogokratnik števila 7 (9), b) mero števila 18 (35)!

2. 3 citrone veljajo 18 h; koliko velja 6 citron?

6 citron je 2 krat 3 citrone, 6 citron velja 2 krat 18 h, t. j. 36 h.

3. 4 kupice veljajo 80 h; koliko velja 8 kupic?
4. 2 *m* sukna veljata 16 K; koliko velja 8 *m*?
5. 9 *hl* pšenice velja 108 K; koliko velja 36 (54) *hl*?
6. V telovadnici postavi učitelj učence po vrstah, in sicer v 5 vrst 20; koliko učencev je v 15 (20) vrstah?
7. 5 oseb izhaja z živili 36 dni; koliko dni izhaja s temi živili 15 (30) oseb?
8. Iz preje more tkalec natkati 48 *m* platna, širokega 8 *dm*; koliko metrov, če je široko 16 *dm*?

Sklep od mnogokratnika na mero.

1. Na vrtu stoji v 6 vrstah 48 sadnih dreves; koliko v 3 vrstah? 3 vrste so $\frac{1}{2}$ od 6 vrst, v 3 vrstah stoji $\frac{1}{2}$ od 48 dreves, t. j. 24 dreves.
2. Oče da 10 beračem 30 h; koliko 2 beračema?
3. 8 delavcev izvrši delo v 24 urah; v koliko urah izvršita 2 delavca to delo?
4. V kleti je več enakih sodov napolnjenih z vinom. V 12 sodih je 36 *hl*; koliko v 4 sodih?
5. Iz 15 *kg* moke se speče 20 *kg* kruha; koliko iz 3 *kg* moke?
6. S 4 plugi se izorje njiva v 5 dneh; v koliko dneh z 2 plugoma?

Spojitev obeh zadnjih vrst sklepnega računa.

Navedi *a*) mero števila 8 (20), *b*) mnogokratnik števila 6 (9)!

1. 3 *m* platna veljajo 6 K; koliko velja 6 *m*?
2. 12 *hl* ajde velja 108 K; koliko veljajo 3 *hl*?
3. 6 *kg* fižola velja 144 h; koliko veljata 2 *kg*?
4. 8 *m* platna za predpasnike velja 8 K; koliko 2 *m*?
5. 10 pomaranč velja 100 h; koliko 2 pomaranči?
6. 7 *l* vinskega cveta velja 14 K; koliko 21 *l*?
7. 10 *m* sukna velja 80 K; koliko 30 *m*?
8. 15 *kg* sirovega masla velja 24 K; koliko 5 *kg*?

Pripravljalne vaje na pismeno počtevanje.

1. a) $\begin{array}{r} 20 \text{ krat } 98 \\ \hline 2 \text{ krat } 98 = 196 \\ 10 \text{ krat } 196 = 1.960 \\ \hline 20 \text{ krat } 98 = 1.960 \end{array}$ 2. a) $\begin{array}{r} 12 \text{ krat } 83 \\ \hline 10 \text{ krat } 83 = 830 \\ 2 \text{ krat } 83 = 166 \\ \hline 12 \text{ krat } 83 = 996 \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 30 \text{ krat } 142 \\ \hline 3 \text{ krat } 142 = \dots \\ 10 \text{ krat } \dots = \dots \\ \hline 30 \text{ krat } 142 = \dots \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 23 \text{ krat } 56 \\ \hline 20 \text{ krat } 56 = \dots \\ 3 \text{ krat } 56 = \dots \\ \hline 23 \text{ krat } 56 = \dots \end{array}$

3. Zdaj pa napiši samo, kako bi izračunal nastopne naloge, ako bi ne izvršil posameznih računov!

a) 80 krat 456, b) 300 krat 962, c) 93 krat 482, č) 342 krat 768

$$\begin{array}{r} 80 \text{ krat } 456 \\ \hline 8 \text{ krat } 456 \dots \\ 10 \text{ krat } \dots = \dots \end{array}$$

Pismeno počtevanje z desetičnimi števili.

a. Daljša oblika.

Ustno.	Pismeno.
1. $\begin{array}{r} 20 \text{ krat } 18 \\ \hline 2 \text{ krat } 18 = 36 \\ 10 \text{ krat } 36 = 360 \\ \hline 20 \text{ krat } 18 = 360 \end{array}$	$\begin{array}{r} 18 \times 20 \\ \hline 18 \times 2 = 36 \\ 36 \times 10 = 360 \\ \hline 18 \times 20 = 360 \end{array}$

2. Kako bi izračunali ustno nastopne primere:

a) 28×30 b) 32×40 c) 14×60

$$\begin{array}{r} 30 \text{ krat } 28 \\ \hline \text{i. t. d.} \end{array}$$

Zdaj pa računaj pismeno!

$$\begin{array}{r} 28 \times 30 \\ \hline 28 \times 3 = 84 \\ 84 \times 10 = 840 \\ \hline 28 \times 30 = 840 \end{array}$$

3. Izvrši še nastopne naloge pismeno:

a) $\underline{48 \times 60}$ b) $\underline{186 \times 40}$ c) $\underline{394 \times 70}$

b) Krajša oblika.

1. $\frac{248 \times 20}{248 \times 2 = 496}$

$496 \times 10 = 4.960$

krajše: $\frac{248 \times 20}{4.960}$

2. $\frac{86 \times 90}{}$

3. $\frac{597 \times 40}{}$

4. $\frac{6.493 \times 30}{}$

5. $\frac{18.246 \times 30}{}$

Pripravljalne vaje za počevanje z mešanimi celotnimi števili.

1. a) $\frac{13 \text{ krat } 42}{10 \text{ krat } 42 = 420}$

$3 \text{ krat } 42 = 126$

$13 \text{ krat } 42 = 546$

b) $\frac{24 \text{ krat } 108}{20 \text{ krat } 108 = \dots}$

$4 \text{ krat } 108 = \dots$

$24 \text{ krat } 108 = \dots$

2. Kako bi izračunali: a) 36 krat 96, b) 72 krat 456?

1. Vrtnar proda 30 sadnih dreves, vsako za 2 K; koliko prejme za to?

2. 8 krožnikov se dobi za 96 h; koliko velja 1 krožnik?

3. 3 ovce veljajo 24 K; koliko velja 5 ovac?

4. 3 m blaga veljajo 120 h; koliko velja 6 m?

5. 4 l kaše veljajo 64 h; koliko veljata 2 l?

Ustno.
1. a) 20 krat 34

Pismeno. b) daljša obl.
b) 34×20
2. b) 256×40

c) krajša obl.
c) 34×20
c) 256×40
3. c) 3.792×70

1. $\frac{4.736}{950}$

2. $\frac{78.632}{- 32.548}$

3. $\frac{4.216 \times 3}{}$

4. $\frac{7.348 \times 40}{}$

12.462

43.538

5. $5.756 : 4 =$

6. Krčmar ima v sodu 256 l, v drugem 412 l in v tretjem 326 l. Če pa proda 518 l, koliko litrov ima še?

7. Ako je prodal krčmar od 120 hl piva 40 hl po 18 K in ostanek po 16 K; kolik je njegov prejem?

8. Poljedelec je pridelal 1000 hl žita; $\frac{1}{4}$ žetve je bila pšenica, $\frac{1}{5}$ oves, ostanek rž; koliko rži je pridelal?

Poštevanje z mešanimi celotnimi števili (*D*, *E*).

a. Najdaljša oblika.

Ustno.	Pismeno.
1. <u>23 krat 18</u>	<u>18×23</u>
20 krat 18 = 360	$18 \times 20 = 360$
3 krat 18 = 54	<u>$18 \times 3 = 54$</u>
23 krat 18 = 414	$18 \times 23 = 414$

2. Kako bi nastopne primere izračunali ustno?

$$\begin{array}{lll}
 a) 93 \times 64 & b) 346 \times 78 & c) 2.348 \times 83 \\
 & \underline{64 \text{ krat } 93} & \\
 & \text{i. t. d.} &
 \end{array}$$

Zdaj pa računaj pismeno!

$$\begin{array}{r}
 93 \times 64 \\
 \hline
 93 \times 60 = 5580 \\
 93 \times 4 = 372 \\
 \hline
 93 \times 64 = 5952
 \end{array}$$

3. Izvrši še nastopne račune pismeno:

$$a) 572 \times 24 \qquad b) 6248 \times 33 \qquad c) 2463 \times 97$$

1. Piši decimalno: 36 l 4 dl, 48 kg 12 dkg, 17 km 46 m!

2. Čitaj: 4·26 bk., 13·542 t, 0·728 m!

b. Krajša oblika.

$$\begin{array}{ll}
 1. a) \underline{82 \text{ krat } 216 =} & b) \underline{216 \times 82} \text{ (daljša obl.)} \\
 80 \text{ krat } 216 = \dots & 216 \times 80 = 17.280 \\
 2 \text{ krat } 216 = \dots & \underline{216 \times 2 = 432} \\
 & 216 \times 82 = 17.712
 \end{array}$$

$$2. b) 476 \times 97 \text{ (daljša obl.)}$$

3. 238 je vzeti najprej 20krat, potem 6krat, ali 238 je poštovati najprej z 20, potem s 6!

$$\begin{array}{ll}
 a) \underline{238 \times 26} & b) \underline{238 \times 26} \text{ (krajša obl.)} \\
 238 \times 20 = 4.760 & 238 \times 2 = 476 \\
 238 \times 6 = 1.428 & \underline{238 \times 6 = 1.428} \\
 238 \times 26 = 6.188 & 238 \times 26 = 6.188
 \end{array}$$

4. Izvrši nastopne primere v krajši obliki:

a) $832 \times 76 =$ b) $5.263 \times 39 =$ c) $44.862 \times 23 =$

Ponovi vaje 16. do 30., str. 103!

c. Najkrajša oblika.

1. a) $\begin{array}{r} 12 \text{ krat } 34 \\ 10 \text{ krat } 34 = 340 \\ 2 \text{ krat } 34 = 68 \\ \hline 12 \text{ krat } 34 = 408 \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 34 \times 12 \text{ (daljša obl.)} \\ 34 \times 10 = 340 \\ 34 \times 2 = 68 \\ \hline 34 \times 12 = 408 \end{array}$	c) $\begin{array}{r} 34 \times 12 \text{ (krajša obl.)} \\ 34 \times 1 = 34 \\ 34 \times 2 = 68 \\ \hline 34 \times 12 = 408 \end{array}$
--	---	---

2. b) 463×27 c) 463×27

3. c) 568×93

4. a) $\begin{array}{r} 96 \times 72 \\ 96 \times 7 = 672 \\ 96 \times 2 = 192 \\ \hline 96 \times 72 = 6.912 \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 96 \times 72 \\ 672 \text{ (najkrajša obl.)} \\ 192 \\ \hline 6.912 \end{array}$
--	---

5. Izvrši nastopne primere v najkrajši obliki:

a) 316×32 b) 4.106×93 c) 12.756×44

6. 1 kos platna ima 33 m; koliko metrov ima 26 takih kosov?

7. Trgovec jo dobil 46 bal blaga, vsaka bala tehta 92 kg. Črez nekoliko časa mu še ostane 942 kg; koliko kilogramov ga je prodal?

8. a) $\begin{array}{r} 32 \text{ krat } 43 \\ 30 \text{ krat } 43 = 1.290 \\ 2 \text{ krat } 43 = 86 \\ \hline 32 \text{ krat } 43 = 1.376 \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 43 \times 32 \text{ (najd. obl.)} \\ 43 \times 30 = 1.290 \\ 43 \times 2 = 86 \\ \hline 43 \times 32 = 1.376 \end{array}$	c) $\begin{array}{r} 43 \times 32 \text{ (kr. obl.)} \\ 43 \times 3 = 129 \\ 43 \times 2 = 86 \\ \hline 43 \times 32 = 1.376 \end{array}$	č) $\begin{array}{r} 43 \times 32 \text{ (nkr. obl.)} \\ 129 \\ 86 \\ \hline 1.376 \end{array}$
--	--	---	---

9. b) $\begin{array}{r} 347 \times 27 \\ 347 \times 20 = 6.940 \\ 347 \times 7 = 2.429 \\ \hline 347 \times 27 = 9.369 \end{array}$ c) $\begin{array}{r} 347 \times 27 \\ 347 \times 20 = 6.940 \\ 347 \times 7 = 2.429 \\ \hline 347 \times 27 = 9.369 \end{array}$ č) $\begin{array}{r} 347 \times 27 \\ 6.940 \\ 2.429 \\ \hline 9.369 \end{array}$

10. c) $\begin{array}{r} 1.439 \times 48 \\ 1.439 \times 40 = 57.560 \\ 1.439 \times 8 = 11.512 \\ \hline 1.439 \times 48 = 69.072 \end{array}$ č) $\begin{array}{r} 1.439 \times 48 \\ 57.560 \\ 11.512 \\ \hline 69.072 \end{array}$

11. č) $\begin{array}{r} 3.536 \times 67 \\ 3.536 \times 60 = 212.160 \\ 3.536 \times 7 = 24.752 \\ \hline 3.536 \times 67 = 236.912 \end{array}$

1. $\begin{array}{r} 78.356 \\ 5.298 \\ 11.546 \\ \hline \end{array}$	2. a) $\begin{array}{r} 4.356 \\ 4.356 \\ 4.356 \\ \hline 4.356 \end{array}$	b) $\begin{array}{r} 4.356 \times 4 \\ 4.356 \times 3 = 13.068 \\ 4.356 \times 1 = 4.356 \\ \hline 4.356 \times 4 = 17.424 \end{array}$	3. $\begin{array}{r} 23.536 \times 7 \\ 23.536 \times 6 = 141.216 \\ 23.536 \times 1 = 23.536 \\ \hline 23.536 \times 7 = 164.752 \end{array}$
---	--	---	--

4. $\begin{array}{r} 53.532 \\ - 12.816 \end{array}$ 5. $\underline{3.291 \times 30}$ 6. $\underline{7.378 \times 42}$ 7. $935 : 5 =$

s prištevanjem.

8. Trgovec prejme v 3 dneh 346 K, 238 K, 457 K, izda pa 215 K, 198 K, 294 K; koliko je več prejel kot izdal?

9. Poljedelec ima 6 konj, 18 krav in 20 svinj; koliko so vse te živali vredne, če je povprek cena 1 konja 846 K, 1 krave 236 K in 1 svinje 96 K?

10. Za stavbo mostu imata prispevati 2 srenji 942 K, vsaka onoliko; srenja *A* plača na račun 236 K, srenja *B* 198 K; koliko ima vsaka srenja še doplačati?

Sklepni računi (pismeno).

1. V 1 zaboju je 544 kg blaga; koliko kilogramov blaga je v 14 takih zabojih?

2. 2 t blaga veljata 996 K; koliko velja 1 tona?

3. 3 delavci morejo dovršiti delo v 203 dneh; v koliko dneh dovrši to delo 7 delavcev?

4. 4 konji izhajajo s pičo 245 dni; koliko dni izhaja s to pičo 20 konj?

5. 18 hl vina velja 1008 K; koliko velja 6 hl?

1. 7.648×8 2. 492×10 3. 863×70 4. 3.412×83

5. V pravokotniku, obstoječem iz 6 prog, znese osnovna proga 28 dm^2 ; iz koliko dm^2 je ves pravokotnik?

6. Njiva ima obliko pravokotnika, s polaganjem m^2 dobimo 14 prog in osnovna proga znesi 18 m^2 ; iz koliko m^2 je njiva?

Poštevanje s 100.

$$100 = 10 D$$

$$1. \quad \begin{array}{r} 472 \times 100 \\ \hline 47,200 \end{array}$$

10 krat $472 = 4.720$, na desni ničlo zraven;
kratko: na desni števila 472 dve ničli.

$$2. \quad 746 \times 100$$

3. 6.263×100

4. 9.128×100

1. Piši decimalno: 32 *dkg* 8 *g*, 56 *bk.* 6 *pl.*, 43 *km* 9 *m*!
2. Čitaj: 14·6 *l*, 23·09 *g*, 6·336 *t*!
3. 4 *dl* = $\frac{?}{10}$ *l*, 36 *cm* = $\frac{?}{100}$ *m*, 524 *kg* = $\frac{?}{1000}$ *t*.
4. Kako nastanejo desetine, stotine, tisočine?
5. Kako dobimo a) $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$, b) $\frac{5}{10}$, $\frac{23}{100}$, $\frac{418}{1000}$?
6. Kako bi mogli še pisati ulomke predstoječe naloge?

1 *d* i. t. d.

7. Čitaj in piši drugače: 7 *d*, 43 *s*, 712 *t*!

$$8. \frac{1}{10} = \frac{?}{100} \quad \frac{1}{100} = \frac{?}{1000}$$

9. Izračunaj:

$$a) \begin{array}{r} 312 \frac{8}{100} \\ 546 \frac{4}{100} \\ 928 \frac{11}{100} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{l} 100 \\ \\ \\ \hline \end{array}$$

$$b) \begin{array}{r} 4.268 \frac{13}{1000} \\ - 1.556 \frac{5}{1000} \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{l} 1000 \\ \\ \\ \hline \end{array}$$

$$c) 3 \text{ krat } \frac{4}{1000} = \quad \check{c}) \frac{5}{10} \text{ v } \frac{20}{10} = \quad d) \frac{1}{7} \text{ od } \frac{63}{100} =$$

10. Kako bi izračunali na pamet:

$$a) 300 \text{ krat } 46 \quad b) 700 \text{ krat } 392 \quad c) 900 \text{ krat } 2.728 ?$$

$$a) \begin{array}{r} 300 \text{ krat } 46 \\ \hline \end{array}$$

3 krat 46

100krat dobljeni produkt.

11. Navedi znane ploskovne mere!

Poštevanje s stotičnimi števili.

$$1. a) \begin{array}{r} 200 \text{ krat } 76 \\ 2 \text{ krat } 76 = \dots \\ 100\text{krat dobljeni produkt.} \end{array} \quad b) \begin{array}{r} 76 \times 200 \text{ (daljša obl.)} \\ 76 \times 2 = 152 \\ 152 \times 100 = 15\,200 \end{array} \quad c) \begin{array}{r} 76 \times 200 \text{ (kr. obl.)} \\ 15.200 \end{array}$$

2. Izvrši nastopne naloge v krajši obliki:

$$a) 583 \times 300 = \quad b) 612 \times 700 = \quad c) 923 \times 900 =$$

Poštevanje s 1000.

$$1000 = 10 S$$

$$1. \begin{array}{r} 216 \times 1.000 \\ 216.000 \end{array} \quad 216 \times 10 = 2.160, \text{ zdaj pa na desni še 2 ničli;} \\ \text{kratko: na desni števila 216 3 ničle.}$$

$$2. \begin{array}{r} 347 \times 1.000 \\ \hline \end{array} \quad 3. \begin{array}{r} 478 \times 1.000 \\ \hline \end{array} \quad 4. \begin{array}{r} 631 \times 1.000 \\ \hline \end{array}$$

Poštevanje s tisočičnimi števili.

1. a) $\frac{200 \text{ krat } 36}{2 \text{ krat } 36 = 72}$ $100 \text{ krat } 72 = 7.200$	b) $\frac{36 \times 200 \text{ (daljša obl.)}}{36 \times 2 = 72}$ $72 \times 100 = 7.200$	c) $\frac{36 \times 200 \text{ (krajša obl.)}}{7.200}$
--	--	--

2. b) 243×400 (daljša obl.) c) 243×400 (krajša obl.)

3. c) 879×700

Napiši najprej ničli!

4. a) $\frac{8000 \text{ krat } 76}{8 \text{ krat } 76 = \dots}$ $1000 \text{ krat dobljeni produkt}$	b) $\frac{76 \times 8.000 \text{ (daljša obl.)}}{76 \times 8 = 608}$ $608 \times 1.000 = 608.000$	c) $\frac{76 \times 8.000 \text{ (kr. obl.)}}{608.000}$
--	--	---

5. Izvrši nastopne naloge v kratki obliki!

a) $72 \times 9.000 =$ b) $146 \times 3.000 =$ c) $238 \times 2.000 =$

1. $836 \times 10 =$ 2. $354 \times 100 =$ 3. $592 \times 1.000 =$

4. $2.346 \times 80 =$ 5. $873 \times 500 =$ 6. $196 \times 4.000 =$

Kako bi izračunili:

1. $\frac{232 \text{ krat } 76}{200 \text{ krat } 76 = \dots}$

$30 \text{ krat } 76 = \dots$

$2 \text{ krat } 76 = \dots$

$232 \text{ krat } 76 = \text{vsota}$

2. $\frac{324 \text{ krat } 218}{?}$

Poštevanje s trimestnimi števili.

1. a) $\frac{28 \text{ krat } 54}{20 \text{ krat } 54 = 1.080}$ $8 \text{ krat } 54 = 432$ $28 \text{ krat } 54 = 1.512$	b) $\frac{54 \times 28 \text{ (daljša obl.)}}{54 \times 20 = 1.080}$ $54 \times 8 = 432$ $54 \times 28 = 1.512$	c) $\frac{54 \times 28 \text{ (kr. obl.)}}{54 \times 2 = 108}$ $54 \times 8 = 432$ $54 \times 28 = 1.512$	č) $\frac{54 \times 28 \text{ (najkr. obl.)}}{108}$ 432 1.512
--	---	---	---

2. b) 327×62

c) 327×62

č) 327×62

3. c) 6.148×39

č) 6.148×39

4. č) 862×97

5. a) 236 krat 342	b) 342×236 (daljša obl.)	c) 342×236 (kr. obl.)	č) 342×236 (n. kr. obl.)
200 krat 342 = ...	$342 \times 200 = 68.400$	$342 \times 2 = 684$	684
30 krat 342 = ...	$342 \times 30 = 10.260$	$342 \times 3 = 1026$	1026
6 krat 342 = ...	$342 \times 6 = 2.052$	$342 \times 6 = 2.052$	2.052
236 krat 342 = vsota	80.712	80.712	80.712

6. Izvrši v najkrajši obliki:

a) $96 \times 843 =$ b) $832 \times 357 =$ c) $481 \times 743 =$

1. $3.756 \times 6 =$ 2. $45.428 \times 10 =$ 3. $4.936 \times 100 =$

4. $872 \times 1.000 =$ 5. $4.867 \times 60 =$ 6. $2.328 \times 300 =$

7. $472 \times 2.000 =$ 8. $4.318 \times 73 =$ 9. $257 \times 463 =$

10. Za kurjavo parnega kotla se potrebuje na dan 896 kg premoga; koliko v 276 dneh?

11. Trговец je kupil 56 m sukna za 392 K; koliko ima dobička, ako proda meter po 8 K?

1. 2 pl. = $\frac{?}{10}$ lg. 2. 75 l = $\frac{?}{100}$ hl 3. 312 m = $\frac{?}{1000}$ km

4. 3 m 5 dm 7 cm = 3 m $\frac{?}{10}$ m $\frac{?}{100}$ m.

5. 6 m 7 dm 2 cm 3 mm = 6 m $\frac{?}{10}$ m $\frac{?}{100}$ m $\frac{?}{1000}$ m.

1. $4.236 \times 7 =$ 2. $8.436 \times 10 =$ 3. $463 \times 100 =$

4. $372 \times 1.000 =$ 5. $486 \times 60 =$ 6. $278 \times 900 =$

7. $73 \times 8.000 =$ 8. $27.834 \times 29 =$ 9. $216 \times 375 =$

10. $728 \times 309 =$

IV. Razštevaje.

1. Ustno računanje.

Merjenje in deljenje z osnovnimi števili.

1. a) 3 v 15 = $\frac{1}{3}$ od 15 = b) 6 v 48 = $\frac{1}{6}$ od 48 =

c) 9 v 36 = $\frac{1}{9}$ od 36 =

2. a) $\frac{1}{3}$ od 60 = 3 v 60 = b) $\frac{1}{4}$ od 120 = 4 v 120 =

c) $\frac{1}{8}$ od 560 = 8 v 560 =

3. $\frac{1}{5}$ od 400 = 4. 4 v 84 = 5. $\frac{1}{3}$ od 696 = 6. 2 v 824 =

7. $\frac{1}{3}$ od $\frac{600 + 150}{750}$ = 8. 6 v 846 = 9. 7 v 455 = 10. $\frac{1}{5}$ od 835 =

11. 2 v 934 = 12. 5 v 745 = 13. 2 v 852 =

Razštevavanje z desetičnimi števili (1. stopnja).

1. a) $60\text{ cm} : 20\text{ cm}$ b) $60\text{ E} : 20\text{ E}$ c) $60 : 20$

2. b) $120\text{ E} : 30\text{ E}$ c) $120 : 30$

$60\text{ cm} : 20\text{ cm}$ ali $6\text{ dm} : 2\text{ dm} = 3$ 3. c) $180 : 90$

4. $30 \vee 180 =$ 5. $60 \vee 420 =$ 6. $80 \vee 720 =$

7. $300 \vee 600 =$ 8. $5.000 \vee 15.000 =$ 9. $8.000 \vee 40.000 =$

10. $20 \vee 83 =$ 11. $40 \vee 127 =$ 12. $7.000 \vee 21.024 =$

$30 \vee 180$ ali $3 \vee 18 = 6$

1. $8.764 \times 4 =$ 2. $476 \times 293 =$

Razštevavanje z desetičnimi števili (2. stopnja).

1. a) $900\text{ cl} : 30\text{ cl}$ b) $900\text{ E} : 30\text{ E}$ c) $900 : 30$

2. b) $1.600\text{ E} : 80\text{ E}$ c) $1.600 : 80$

$900\text{ cl} : 30\text{ cl}$ ali $90\text{ dl} : 3\text{ dl}$ i. t. d. 3. c) $3.000 : 60$

4. $50 \vee 1.000 =$ 5. $80 \vee 3.200 =$ 6. $60 \vee 4.200 =$

7. $30 \vee 605 =$ 8. $70 \vee 4.913 =$ 9. $90 \vee 3.607 =$

$50 \vee 1000$ ali $5 \vee 100 = 20$

Pretvorne naloge.

1. 7 duc. = ? ks. 2. 24 kop = ? ks. 3. 8 let = ? mes.

4. 15 let = ? dni 5. 6 mes. = ? dni 6. 20 ur = ? min.

7. 2 leti = ? ur 8. 9 mes. = ? min. 9. 15 ur = ? sek.

1. $6.278 \times 10 =$ 2. $4.532 \times 100 =$ 3. $926 \times 1.000 =$

Razštevavanje z desetičnimi števili (3. stopnja).

1. $\overbrace{30 \vee 960}^{900 + 60} =$ 2. $50 \vee 1.550 =$ 3. $70 \vee 1.470 =$

4. $30 \vee 1.592 =$ 5. $50 \vee 2.059 =$ 6. $60 \vee 3.698 =$

1. $8\text{ dl} = ?\text{ cl}$ 2. $16\text{ hl} = ?\text{ l}$ 3. $24\text{ kg} = ?\text{ g}$
 4. $2\text{ dm} = \frac{?}{10}\text{ m}$ 5. $13\text{ cl} = \frac{?}{100}\text{ l}$ 6. $816\text{ m} = \frac{?}{1000}\text{ km}$

5. Kako nastanejo ulomki: $\frac{4}{10}$, $\frac{23}{100}$, $\frac{712}{1000}$?

6. Napiši predstoječe ulomke kot imenovana števila!

4 d i. t. d.

7. Izpremeni imenovana števila 9 d , 76 S , 472 t v ulomke!

$\frac{?}{10}$ i. t. d.

8. $9\text{ d} = ?\text{ krat } 1\text{ d}$ $43\text{ s} = ?\text{ krat } 1\text{ s}$ $345\text{ t} = ?\text{ krat } 1\text{ t}$
 9. $\frac{7}{10} = ?\text{ krat } \frac{1}{10}$ $\frac{82}{100} = ?\text{ krat } \frac{1}{100}$ $\frac{916}{1000} = ?\text{ krat } 1\text{ t}$

1. $5.683 \times 23 =$

2. $8.216 \times 100 =$

Razštevanje z desetičnimi števili (4. stopnja).

$\frac{600 + 240}{10}$

1. $30\text{ v } 840 =$ 2. $50\text{ v } 950 =$ 3. $40\text{ v } 960 =$
 4. $20\text{ v } 540 =$ 5. $30\text{ v } 750 =$ 6. $40\text{ v } 640 =$
 7. $50\text{ v } 856 =$ 8. $60\text{ v } 724 =$ 9. $90\text{ v } 3.249 =$

1. Piši decimalno: 8 lg , 2 pl. , 4 m , 5 dm , 3 cm , 18 l , 6 dl , 4 cl , 9 m , 6 dm , 5 cm , 8 mm !

2. Čitaj števila: 6.38 m , 24.83 l , 42.872 m kot večimenska, in sicer tako, da dobi vsaka številka od točke proti desni svoje ime!

3. $8\text{ dl} = \frac{?}{10}\text{ l}$, $75\text{ cm} = \frac{?}{100}\text{ m}$, $682\text{ mm} = \frac{?}{1000}\text{ m}$

4. $2\text{ bk. } 7\text{ lg. } 1\text{ pl.} = 2\text{ bk. } \frac{?}{10}\text{ bk. } \frac{?}{100}\text{ bk.}$

5. $6\text{ m } 5\text{ dm } 3\text{ cm } 8\text{ mm} = 6\text{ m } \frac{?}{10}\text{ m } \frac{?}{100}\text{ m } \frac{?}{1000}\text{ m}$

6. $18\text{ kg } 36\text{ dkg } 7\text{ g} = 18\text{ kg } \frac{?}{100}\text{ kg } \frac{?}{1000}\text{ kg}$

7. Kako nastanejo ulomki: $\frac{9}{10}$, $\frac{11}{100}$, $\frac{51}{100}$?

8. Napiši predstoječe ulomke kot imenovana števila!

9 d i. t. d.

9. Napiši nastopna imenovana števila kot ulomke:

a) 5 d , 91 s , 418 t b) 4 E , 3 d , 12 E , 7 d , 28 E , 1 d , 635 t !
 28 E , $\frac{?}{10}\text{ E}$, $\frac{?}{100}\text{ E}$, $\frac{?}{1000}\text{ E}$

1. $6\text{ krat } 97 =$

2. $20\text{ krat } 34 =$

3. $23\text{ krat } 46 =$

1. $72 : 8 =$	2. $90 : 3 =$	3. $1.200 : 4 =$
4. $82 : 2 =$	5. $92 : 4 =$	6. $120 : 30 =$
7. $800 : 20 =$	8. $840 : 40 =$	9. $750 : 50 =$
10. $842 : 30 =$	11. $645 : 40 =$	12. $1.812 : 900 =$

1. 1 pomaranča velja 8 h; koliko velja 9 pomaranč?
2. 3 kg govedine veljajo 480 h; koliko velja 1 kg?
3. 5 kg sirovega masla velja 10 K; koliko velja 7 kg?
4. 5 mož izvrši delo v 30 dneh; v koliko dneh bi izvršilo to delo 15 mož?
5. 300 K kapitala nese v 10 letih gotove obresti; kateri kapital prinese iste obresti v 5 letih?
6. $\frac{1}{2}$ l črešnjevca velja 96 h; koliko velja 1 l?
7. $\frac{3}{4}$ l slivovca velja 240 h; koliko velja a) $\frac{1}{4}$ l, b) 1 l?
8. $\frac{3}{8}$ l jagodovca velja 84 h; koliko velja a) $\frac{1}{8}$ l, b) 1 l?

9. $423 \times 1.000 =$ 10. $348 \times 572 =$

2. Pismeno razštevvanje.

Razštevvanje z osnovnimi števili.

1. a) $5\text{ m } 2\text{ dm } 3\text{ cm } 5\text{ mm} : 3$ b) $5\text{ T } 2\text{ S } 3\text{ D } 5\text{ E} : 3$ c) $5.235 : 3$ ($\frac{1}{3}$ od, 3 v)
2. b) $8\text{ S } 7\text{ D } 6\text{ E} : 6$ c) $876 : 6$ ($\frac{1}{3}$ od, 3 v)
3. c) $23.475 : 5$ (5 v)
4. $6.753 : 5 =$ 5. $88.746 : 6 =$ 6. $356.829 : 9 =$

7. Oče zapusti 18.400 K, katere je razdeliti med 4 otroke na enake dele; koliko dobi vsak otrok?

8. 3 trgovci kupijo 2.520 kg sladkorja, vsak onoliko; koliko dobi 1 trgovec?

1. 40 krat $72 =$ 2. $12.738 \times 8 =$ 3. $4.368 \times 100 =$
4. $162 \times 4.000 =$ 5. $768 \times 432 =$ 6. $275 \times 302 =$

1. Pretvori v nastopni nalogi decimetre na metre in razštevaj!

$$640 \text{ dm} : 40 \text{ dm} = 64 \text{ m} : 4 \text{ m} = 16$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \hline 24 \\ 24 \\ \hline = \end{array}$$

2. Pretvori pole na lege in razštevaj!

$$7.350 \text{ pl.} : 50 \text{ pl.} =$$

3. Pretvori E na D in razštevaj!

$$8.430 \text{ E} : 30 \text{ E} =$$

Poprečni račun.

1. A izda prvi dan 5 K, drugi dan 7 K. Ako bi izdal vsak dan onoliko, koliko bi izdal v 1 dnevu?

2. Kmet proda v 3 letih 32 q , 43 q , 39 q sena. Ako bi prodal vsako leto onoliko, koliko bi prišlo na 1 leto?

3. Vinograd rodi v 4 letih zaporedoma 83 hl , 75 hl , 91 hl , 103 hl vina. Koliko pride na 1 leto, ako bi rodil vsako leto onoliko?

4. Izračunaj poprečno število za a) 5 K in 7 K; b) 32 q , 43 q , 39 q ; c) za 83 hl , 75 hl , 91 hl , 103 hl !

5. Izračunaj poprečna števila za: a) 5, 7, 3; b) 413, 257; c) 3.516, 2.821, 1.438, 2.541!

Razštevovanje z desetičnimi števili.

1. $7.52\underline{0} : 2\underline{0} = 376$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline 15 \\ 14 \\ \hline 12 \\ 12 \\ \hline = \end{array}$$

2. $5.27\underline{6} : 3\underline{0} = 175 (26)$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 22 \\ 21 \\ \hline 17 \\ 15 \\ \hline \end{array}$$

26 ostanek.

1. a) $720 \text{ dm} : 40 \text{ dm}$

b) $720 \text{ E} : 40 \text{ E}$

c) $720 : 40$

2. b) $4.572 \text{ E} : 30 \text{ E}$

c) $4.572 : 30$

3. c) $23.452 : 50$

3. $540 : 20 =$ 4. $20.460 : 30 =$ 5. $295.120 : 70 =$
 6. $4.236 : 30 =$ 7. $57.318 : 60 =$ 8. $43.416 : 80 =$
-
1. $4.238 \times 7 =$ 2. $364 \times 1.000 =$ 3. $5.216 \times 30 =$
 4. $236 \times 318 =$

Razštevaje z 10.

1. a) Razštevaj kakor z desetičnim številom!

$$68\underline{0} : 1\underline{0} = 68$$

b) Krajše: $68\underline{0} : 1\underline{0} = 68$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline = 8 \\ 8 \\ = \end{array}$$

2. a) $3.51\underline{2} : 1\underline{0} = 351 (2)$

b) $3.51\underline{2} : 1\underline{0} = 351 (2)$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline = 5 \\ 5 \\ \hline = 1 \\ 1 \\ \hline = 2 \end{array}$$

ostanek.

3. $8.230 : 10 =$

4. $27.340 : 10 =$

5. $6.428 : 10 =$

1. Kmet proda 8 q sena za 32 K, q po različni ceni; kako drago proda q poprek?

2. Kmet proda 5 q sena za 18 K, 3 q pa za 6 K; kako drago proda q poprek?

$$\begin{array}{r} a) \quad 5 \text{ q} \dots 18 \text{ K} \\ 3 \text{ q} \dots 6 \text{ K} \\ \hline 8 \text{ q} \dots 24 \text{ K} \end{array}$$

b) $24 \text{ K} : 8 = 3 \text{ K}$

3. Izračunaj poprečno število od 5.238, 4.148, 3.572, 864, 8.088!

1. Pretvori v nastopnem primeru pole na bukve in računaj!

$$5.400 \text{ pl.} : 300 \text{ pl.} = 54 \text{ bk.} : 3 \text{ bk.} = 18$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 24 \\ \hline 24 \\ \hline = \end{array}$$

2. Pretvori *dkg* na *kg* in računaj!

$$64.800 \text{ dkg} : 400 \text{ dkg} =$$

3. Pretvori *E* na *S* in razštevaj!

$$a) 13.400 \text{ E} : 200 \text{ E} =$$

$$b) 76.500 \text{ E} : 900 \text{ E} =$$

Ponovi uporabne naloge 1. do 8., str. 115!

Razštevaje s stotičnimi števili.

$$1. a) 38.400 \text{ kg} : 300 \text{ kg}$$

$$b) 38.400 \text{ E} : 300 \text{ E}$$

$$c) 38.400 : 300$$

$$2. b) 46.532 \text{ E} : 800 \text{ E}$$

$$c) 46.532 : 800$$

$$3. c) 864.583 : 600$$

$$4. 77.400 : 600 = 129$$

$$5. 34.728 : 700 = 49 (428)$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline 17 \\ \hline 12 \\ \hline = 54 \\ 54 \\ \hline = \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 28 \\ \hline = 67 \\ 63 \\ \hline 428 \text{ ostanek.} \end{array}$$

$$6. 73.500 : 300 =$$

$$7. 872.460 : 400 =$$

$$8. 893.456 : 700 =$$

$$1. 6.432 : 4 =$$

$$2. 54.780 : 60 =$$

$$3. 8.430 : 10 =$$

$$4. 55.723 : 90 =$$

$$5. 284.400 : 600 =$$

$$6. 132.476 : 800 =$$

7. Na polju, ki obsega 800 a, se pridela 28.800 l krompirja ; koliko poprek na 1 a?

8. Koliko petdesetakov se potrebuje, da se izplača 4.350 K?

Razštevaje s 100.

1. a) 7.400 *kg* : 200 *kg* b) 7.400 *E* : 200 *E* c) 7.400 : 200
 2. b) 67.418 *E* : 600 *E* c) 67.418 : 600
 3. c) 98.436 : 800

4. Razštevaj kakor s stotičnim številom!

a) $37.5\underline{00} : 1\underline{00} = 375$ b) Krajše: $37.5\underline{00} : 1\underline{00} = 375$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline = 7 \\ 7 \\ \hline = 5 \\ 5 \\ \hline = \end{array}$$

5. a) $82.3\underline{16} : 1\underline{00} = 823$ b) $82.3\underline{16} : 1\underline{00} = 823 (16)$

$$\begin{array}{r} 8 \\ \hline = 2 \\ 2 \\ \hline = 3 \\ 3 \\ \hline = 16 \text{ ostanek.} \end{array}$$

6. $17.400 : 100 =$ 7. $64.780 : 100 =$ 8. $348.536 : 100 =$

1. $16.428 : 9 =$ 2. $44.280 : 60 =$ 3. $67.538 : 700 =$

4. $8.720 : 10 =$ 5. $15.400 : 100 =$ 6. $624.318 : 100 =$

Razštevaje s tisočičnimi števili.

1. Pretvori v nastopnem primeru *m* na *km* in razštevaj!

$$376.000 \text{ m} : 4.000 \text{ m} = 376 \text{ km} : 4 \text{ km} = 94$$

$$\begin{array}{r} 36 \\ \hline = 16 \\ 16 \\ \hline = \end{array}$$

2. Pretvori število *kg* na *t* in razštevaj!

$$756.000 \text{ kg} : 9.000 \text{ kg} =$$

3. Pretvori E na T in razštevaj!

$$732.000 E : 6.000 E =$$

4. a) $964.000 m : 4.000 m$

b) $964.000 E : 4.000 E$

c) $964.000 : 4.000$

5. b) $832.276 E : 9.000 E$

c) $832.276 : 9.000$

6. c) $872.216 : 8.000$

7. $54.000 : 3.000 = 18$

8. $932.556 : 9.000 = 103 (5.556)$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 24 \\ 24 \\ \hline = \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ \hline = 32 \\ 27 \\ \hline 5.556 \text{ ostanek.} \end{array}$$

9. $471.000 : 3.000 =$

10. $764.523 : 4.000 =$

11. $877.432 : 7.000 =$

Razštevaje s 1000.

1. a) Razštevaj kakor s tisočičnim številom!

$34.000 : 1.000 = 34$

b) Krajše: $34.000 : 1.000 = 34$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline = 4 \\ 4 \\ \hline = \end{array}$$

2. a) $324.216 : 1.000 = 324 (216)$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline = 2 \\ 2 \\ \hline = 4 \\ 4 \\ \hline = 216 \text{ ostanek.} \end{array}$$

b) $324.216 : 1.000 = 324 (216)$

3. $856.000 : 1.000 =$

4. $238.200 : 1.000 =$

5. $743.428 : 1.000$

1. $7.314 : 3 =$ 2. $12.560 : 60 =$ 3. $842.312 : 900 =$
 4. $634.580 : 8.000 =$ 5. $27.430 : 10 =$ 6. $78.224 : 100 =$
 7. $728.463 : 1.000 =$

Razštevaje z večmestnim številom (1. stopnja).

1. $86 : 43 = 2$ ($8\underline{0} : 4\underline{0}$) 2. $2.892 : 723 = 4$ ($2.8\underline{00} : 7\underline{00}$)
- $$\begin{array}{r} 86 \\ \hline = \end{array}$$
- $$\begin{array}{r} 2.892 \\ \hline = \end{array}$$

43 je v 86 približno tolikokrat kakor 40 v 80 ali 4 v 8.

3. $944 : 236 =$ 4. $5.824 : 832 =$ 5. $68.777 : 7.642 =$
 6. $4.813 : 732 =$ 7. $12.548 : 5.087 =$ 8. $438.628 : 82.378 =$
 9. $762 : 127 = 76$ 10. $77.568 : 9.853 =$

889

762

==

Ime dividenda, kvocijenta in ostanaka.

1. $7 \text{ m} : 3 = 2 \text{ m}$ 2. $23 \text{ D} : 5 = 4 \text{ D}$ 3. $48 \text{ S} : 7 = 6 \text{ S}$
- $$\begin{array}{r} 6 \text{ m} \\ \hline 1 \text{ m} \text{ ostanek.} \end{array}$$
- $$\begin{array}{r} 20 \text{ D} \\ \hline 3 \text{ D} \text{ ostanek.} \end{array}$$
- $$\begin{array}{r} 42 \text{ S} \\ \hline 6 \text{ S} \text{ ostanek.} \end{array}$$

Kvocijent in ostanek imata isto ime kakor dividend.

V nastopnih primerih izvrši razštevaje kakor z merjenjem!

4. $47 \text{ kg} : 9 =$ 5. $78 \text{ T} : 8 =$ 6. $6.228 \text{ E} : 2.345 =$
 7. $432 \text{ D} : 378 =$ 8. $14.048 \text{ E} : 3.512$

Razštevaje z osnovnim številom, delni dividendi.

1. $8.475 : 5 = 1.695$

5

34

30

= 47

45

= 25

25

=

$\left. \begin{array}{l} 8 \text{ T je 1.} \\ 34 \text{ S je 2.} \\ 47 \text{ D je 3.} \\ 25 \text{ E je 4.} \end{array} \right\} \text{ delni dividend.}$

2. Izvrši:

a) $4.122 : 3 =$ b) $13.545 : 5 =$ c) $843.532 : 4 =$
in navedi delne dividende vsakega računa!

Razštevaje z večmestnim številom (2. stopnja).

1. $9.\underline{9}36 : 24 = 414$

$$\begin{array}{r} 96 \\ \hline \end{array}$$

$$= 33$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \hline \end{array}$$

$$= 96$$

$$\begin{array}{r} 96 \\ \hline \end{array}$$

$$=$$

24 ni v 9, je pa v 99,
99 8 je prvi delni dividend.

2. $496.\underline{9}61 : 943 = 527$

$$\begin{array}{r} 4715 \\ \hline \end{array}$$

$$= 2546$$

$$\begin{array}{r} 1886 \\ \hline \end{array}$$

$$= 6601$$

$$\begin{array}{r} 6601 \\ \hline \end{array}$$

$$=$$

943 ni v 4, ni v 49, ni v 496, je pa
v 4.969, 4.969 8 je prvi delni dividend.

Določi v nastopnih primerih prvi delni dividend:

3. $372 : 12 =$ 4. $1.058 : 4 =$ 5. $2.652 : 34 =$

6. $4.564 : 326 =$ 7. $404.928 : 5.328 =$ 8. $728.432 : 8.942 =$

9. $7.488 : 32 =$ 10. $25.002 : 54 =$ 11. $87.856 : 324 =$

Zdaj pa izvrši ta razštevavanja!

12. $6.156 : 19 =$

13. $348.279 : 2.998 =$

14. $122.256 : 283 =$

15. $556.718 : 1.762 =$

16. $147.112 : 3.976 =$

17. $144.342 : 486 =$

18. Tovarnar plača koncem meseca 1.792 K mezde, vsak delavec dobi 56 K; koliko delavcev je?

19. Nekdo razredči 135 l kisa po 40 h s 15 l vode; koliko je potem 1 l vreden?

20. Nekdo proda 4 hl vina po 60 K, 2 hl po 48 K in 8 hl po 56 K; koliko velja 1 l poprek?

Shvatba decimalnih ulomkov.

1. Piši decimalno:

8 l 7 dl, 5 bk. 3 lg. 7 pl., 28 m 5 dm 2 cm 9 mm!

2. Čitaj števili: 34.52 l, 78.352 m kot večimenski števili, in sicer tako, da ima vsaka številka na desni od pike svoje ime!

3. $6 \text{ lg.} = \frac{?}{10} \text{ bk.}$, $38 \text{ dkg} = \frac{?}{100} \text{ kg}$, $482 \text{ m} = \frac{?}{1000} \text{ km}$
 4. $5 \text{ bk. } 4 \text{ lg. } 3 \text{ pl.} = 5 \text{ bk. } \frac{?}{10} \text{ bk. } \frac{?}{100} \text{ bk.}$
 5. $3 \text{ m } 2 \text{ dm } 7 \text{ cm } 8 \text{ mm} = 3 \text{ m } \frac{?}{10} \text{ m } \frac{?}{100} \text{ m } \frac{?}{1000} \text{ m}$
 6. $15 \text{ g } 26 \text{ kg} = 15 \frac{?}{100} \text{ g}$
 7. $8 \text{ kg } 12 \text{ dkg } 9 \text{ g} = 8 \text{ kg } \frac{?}{100} \text{ kg } \frac{?}{1000} \text{ kg}$
 8. Kako nastanejo ulomki: $\frac{4}{10}$, $\frac{43}{100}$, $\frac{412}{1000}$?
 9. Napiši ulomke 8. naloge kot imenovana števila! 4 d i. t. d.
 10. Napiši nastopna imenovana števila kot ulomke:
 a) $3 \text{ d, } 52 \text{ s, } 317 \text{ t}$ b) $7 \text{ E } 6 \text{ d, } 48 \text{ E } 3 \text{ d } 8 \text{ s, } 513 \text{ E } 2 \text{ d } 4 \text{ s } 6 \text{ t!}$
 $513 \text{ E } \frac{?}{10} \text{ E } \frac{4}{100} \text{ E } \frac{6}{1000} \text{ E}$

V. Pregledno ponavljanje vseh 4 računskih načinov.

1. Izračunaj ustno:

a) $86 + 57 =$

b) $432 + 347 =$

2. a) $8 \text{ m } 7 \text{ dm } 2 \text{ cm } 4 \text{ mm}$
 $3 \text{ m } 5 \text{ dm } 6 \text{ cm } 9 \text{ mm}$
 $1 \text{ m } 4 \text{ dm } 9 \text{ cm } 8 \text{ mm}$

b) $8 \text{ T } 7 \text{ S } 2 \text{ D } 4 \text{ E}$ c) 8.724
 $3 \text{ T } 5 \text{ S } 6 \text{ D } 9 \text{ E}$ 3.569
 $1 \text{ T } 4 \text{ S } 9 \text{ D } 8 \text{ E}$ 1.498

3. b) $8 \text{ T } 2 \text{ S } 7 \text{ D } 6 \text{ E}$ c) 8.276
 $3 \text{ T } 5 \text{ S } 4 \text{ D } 9 \text{ E}$ 3.549
 $6 \text{ T } 3 \text{ S } 8 \text{ D } 5 \text{ E}$ 6.385

4. c) 12.538
 43.658
 9.766
 862.358

5. Mizar ima v zalogi 376 desk, kupi jih pa še 148; koliko desk ima potem?

6. Trgovec dobi 2.436 kg sladkorja in 1.872 kg kave; koliko kilogramov dobi v vsem?

7. Pek kupi 124 hl moke, pozneje še 216 hl; koliko skupaj?

8. Nekdo izposodi 3 glavnice, in sicer 4.216 K, 7.428 K in 6.438 K; koliko v vsem?

1. $40.044 : 47 =$

2. $673.528 : 216 =$

1. Izračunaj ustno: a) $136 - 87 =$ b) $472 - 228 =$

2. a) 5 rs. 3 bk. 8 lg. 2 pl.
 — 3 rs. 5 bk. 2 lg. 7 pl.

b) 5 T 3 S 8 D 2 E
 — 3 T 5 S 2 D 7 E

c) 5.382
 — 3.527

3. b) 9 T 0 S 4 D 3 E
 — 3 T 7 S 6 D 1 E

c) 9.043
 — 3.761

4. c) 357.218
 — 156.538

Naloge tega obrazca so izvršiti a) z odštevanjem, b) s prištevanjem.

5. Trговец ima v zalogi 428 *hl* ječmena, proda ga pa 243 *hl*; koliko hektolitrov mu ga še ostane?

6. Precenili so, da je treba za nasip jeza 640 voz zemlje, porabili so je pa 690 voz; koliko več?

7. V skladišču je 9.482 *hl* ovsa, proda se ga 3.712 *hl*; koliko hektolitrov ga še ostane?

8. V trdnjavi je izmed 47.660 prebivalcev 8.452 vojakov; koliko je drugega prebivalstva?

9. Dobrotnik je zapustil 160.000 K, 52.768 K ubožnici svoje občine, vse drugo pa šolam svojega bivališča; koliko dobe šole?

1. $94.424 : 29 =$

2. $406.375 : 3.215 =$

1. Izračunaj ustno: a) 7 krat 600 = b) 3 krat 286 =

c) 20 krat 36 = č) 17 krat 20 =

2. a) 7.218

b) 7.218×3

7.218

7.218

3. b) 2.456×8 (izpremeni v seštevanje.)

4. a) 30 krat 57

3 krat 57 = 171

10 krat 171 = 1.710

30 krat 57 = ..

b) 57×30

$57 \times 3 = 171$

$171 \times 10 = 1\,710$

$57 \times 30 = ..$

Kratko :

c) 57×30

1.710

5. b) 312×400

c) 312×400

6. c) 132×6.000

7. a) $\frac{29 \text{ krat } 37}{20 \text{ krat } 37 = \dots}$	b) $\frac{37 \times 29}{37 \times 20 = \dots}$	c) $\frac{37 \times 29}{37 \times 2 = \dots}$	č) $\frac{\text{Kratko:}}{37 \times 29}$
$\frac{9 \text{ krat } 37}{29 \text{ krat } 37 = \dots}$	$\frac{37 \times 9}{37 \times 29 = \dots}$	$\frac{37 \times 9}{37 \times 29 = \dots}$	

$$8. b) 453 \times 216 \qquad c) \frac{453 \times 216}{453 \times 216} \qquad č) \frac{453 \times 216}{453 \times 216}$$

$$9. c) \frac{2\,183 \times 342}{2\,183 \times 342} \qquad č) \frac{2\,183 \times 342}{2\,183 \times 342}$$

$$10. č) 956 \times 783$$

11. Koliko tehtajo 3 bale kože, če tehta vsaka bala 120 kg?

12. Octar razpošlje 160 sodov po 280 l octa; koliko litrov v vsem?

13. Za kurjavo parnega kotla je treba vsak dan 756 kg premoga; koliko premoga se porabi v 98 dneh?

$$1. \text{ Izračunaj ustno: } a) \frac{87 : 3}{87 : 3} = \quad b) \frac{1.800 : 600}{1.800 : 600} =$$

2. Ponovi obrazec za razštevande z osnovnimi števili (str. 115)!

3. Tvorl sam take obrazce!

4. Ponovi obrazec za razštevande z desetičnimi števili (str. 116)!

5. Tvorl sam take obrazce!

6. Ponovi obrazec za razštevande s stotičnimi števili (str. 118)!

7. Tvorl sam take obrazce!

8. Ponovi obrazec za razštevande s tisočičnimi števili (str. 120)!

9. Tvorl sam take obrazce!

$$10. \frac{840 : 10}{840 : 10} = \qquad 11. \frac{7.600 : 100}{7.600 : 100} = \qquad 12. \frac{34.536 : 1.000}{34.536 : 1.000} =$$

$$13. \frac{6.432 : 3.216}{6.432 : 3.216} = \qquad (6.000 : 3.000)$$

$$14. \frac{527.396 : 83.362}{527.396 : 83.362} = \qquad (520.000 : 80.000)$$

$$15. \frac{912 : 24}{912 : 24} = \qquad 16. \frac{25.016 : 53}{25.016 : 53} = \qquad 17. \frac{87.438 : 354}{87.438 : 354} =$$

18. Za plot se potrebuje 140 desk, za vsak oddelek 20; koliko oddelkov ima plot?

19. V 3 onolikh kupih je 825 opek; koliko opek je v 1 kupu?

20. Vinograd ima 7.620 trt. Ako je v vsaki vrsti 30 trt, koliko vrst je?

21. Med 20 ubožcev razdele 940 polen; koliko polen dobi vsak ubožec?

22. Za uvoz 1.500 snopov je bilo treba 50 voz; koliko snopov so dali na 1 voz?

23. 11.232 K so tako razdelili med več oseb, da dobi vsaka 72 K; koliko oseb je bilo to?

24. Za novo stavbo so naročili 30.000 opek. Za hišo se je porabilo 16.538, za stranski poslopji 3.429 in 7.513 opek; koliko opek ostane?

25. Nekdo je podaril sirotišču 2.000 K, obljubil pa je od konca drugega leta za vsako leto 275 K; koliko je podaril dobrotnik v 10 letih?

26. 3 osebe razdele med seboj 5.724 K. A dobi $\frac{1}{4}$, B $\frac{1}{3}$, C ostanek; koliko dobi vsak.

B. Decimalni ulomki.

Shvatba decimalnih ulomkov (1. način).

1. Piši decimalno:

a) 8 m 6 dm, 24 l 38 cl, 48 km 375 m, 23 bk. 8 pl, 312 km 6 m

b) 8 bk. 5 lg. 2 pl. c) 46 m 3 dm 5 cm 2 mm!

2. Čitaj števila: 6·34 bk., 52·349 m kot večimenska števila, in sicer tako, da dobi vsaka številka na desni točke lastno ime!

3. $4\text{ g} = \frac{?}{10}\text{ dkg}$, $17\text{ cm} = \frac{?}{100}\text{ m}$, $618\text{ m} = \frac{?}{1000}\text{ km}$

4. $6\text{ l } 2\text{ dl } 4\text{ cl} = 6\text{ l } \frac{?}{10}\text{ l } \frac{?}{100}\text{ l}$,

$2\text{ m } 6\text{ dm } 3\text{ cm } 7\text{ mm} = 2\text{ m } \frac{?}{10}\text{ m } \frac{?}{100}\text{ m } \frac{?}{1000}\text{ m}$

5. $83\text{ q } 75\text{ kg} = 83\frac{?}{100}\text{ q}$, $16\text{ t } 543\text{ kg} = 16\frac{?}{1000}\text{ t}$

6. Kako nastanejo ulomki: $\frac{9}{10}$, $\frac{43}{100}$, $\frac{136}{1000}$?

7. Napiši ulomke 6. naloge kot imenovana števila! 9 d i. t. d.

8. Napiši nastopna imenovana števila kot ulomke:

a) 4 d, 18 s, 412 t b) 13 E 5 d, 412 E 2 d 7 s, 28 E 3 d 9 s 8 t!

9. Napiši decimalno:

a) 11 E 6 d, 2 E 57 s, 48 E 312 t b) 416 E 3 d 5 s 7 t!

10. Čitaj kot imenovana števila *a)* z dvema imenoma, *b)* z več mení: 8·34 *E*, 26·538 *E* *a)* 8 *E* 34 *s* *b)* 8 *E* 3 *d* 4 *s*
Števila kakor 8·34, 26·538 imenujemo decimalne ulomke.
11. Čitaj nastopna decimalna ulomka na dva načina!
26·52, 328·275 — 26 celih 52 *s* ali 6 celih 5 *d* 2 *s*

Sklepni računi.

1. V koliko dneh dovrši 1 delavec delo, ki ga opravi 9 delavcev v 40 dneh?
2. 1 stotnija vojakov je preskrbljena z živili za 144 tednov; koliko časa izhaja s temi živili 6 stotnij?
3. V 8 enakih vrstah stoji 120 dreves; koliko v 5 vrstah?
4. 9 *hl* vina velja 504 *K*; koliko velja 27 *hl*?
5. 6 zidarjev sezida zid v 20 dneh; v koliko dneh dovršita to delo 2 zidarja?
6. Kuharica zasluži v 7 letih 994 *K*; koliko v 14 letih?
7. Od 6 *dm* širokega blaga se potrebuje za določno svrho 40 *m*; koliko, če je blago 12 *dm* široko?
8. $\frac{1}{4}$ *m* sukna velja 2 *K*; koliko 1 *m*?
9. $\frac{2}{5}$ *l* vina velja 24 *h*; koliko velja $\frac{1}{5}$ *l*?
10. $\frac{3}{8}$ *kg* popra velja 105 *h*; koliko velja $\frac{5}{8}$ *kg*?

Shvatba decimalnih ulomkov (2. način).

1. Napiši števila v razpredelnici zraven nje!

	<i>M</i>	<i>St</i>	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>d</i>	<i>s</i>	<i>t</i>	
					3	5	2				352
						6	4	8			64·8
				7	6	1	2	9	5		7.612·95
							5	7	4	9	5·749
						8	3	0	6		83·06
					7	1	0	5	3	8	
		4	2		5	3	0	0	6	5	
							0	2	5	7	
					6	2	4	0	0	8	

2. Čitaj števila na desni razpredelnice!

3. Napiši nastopna večimenska števila kot decimalne ulomke:
 $5 E 3 d,$ $4 S 8 D 3 E 6 d 7 s,$ $217 E 1 d 9 s 8 t,$ $7 E 6 d,$
 $4 T 3 E 2 t!$

4. Pretvori nastopne decimalne ulomke na večimenska števila:

$2 \cdot 76,$ $18 \cdot 7,$ $4.276 \cdot 723,$ $6 \cdot 034!$

N. pr.: $2 \cdot 76 = 2 E 7 d 6 s$

Časovni računi.

1. Koliko mesecev in dni je minilo a) 18. februarja, b) 27. oktobra?

2. Kateri datum pišemo, če je minilo a) 2 meseca 8 dni, b) 7 mesecev 20 dni?

3. Koliko dni je minilo a) od 8. marca do 24. marca, b) od 6. aprila do 10. maja, c) od 23. maja do 25. septembra?

4. Koliko časa traja še leto a) od 20. februarja, b) od 13. maja?

5. Koliko let, mesecev in dni je minilo od Kristusovega rojstva a) do 12. maja 1876, b) do 14. julija 1906?

6. Kateri datum pišemo, ako je minilo od Kristusovega rojstva a) 1897 let 4 mesece 17 dni; b) 1906 let 7 mesecev 8 dni?

Izpremema vrednosti števila s premikanjem v razpredelnici.

$? E = 1 D,$ $? D = 1 S,$ $? S = 1 T,$ $? T = 1 Dt,$
 $? Dt = 1 St,$ $? St = 1 M,$ $1 St = ? M,$ $1 Dt = ? St,$
 $1 T = ? Dt,$ $1 S = ? T,$ $1 D = ? S,$ $1 E = ? D,$
 $1 d = ? E,$ $1 s = ? d,$ $1 t = ? s.$

Zdaj nariši razpredelnico!

1. Napiši število 1 (5, 7) v stolpec a) E , b) d , c) t in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni; kako se izpremeni njegova vrednost?

2. Napiši število 412 (5.738, 3.568) v razpredelnico tako, da pride številka na najnižjem mestu v stolpec a) E , b) d , c) t in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti levi; kako se izpremeni njegova vrednost?

3. Napiši število 1 (4, 9) v stolpec *a*) *T*, *b*) *D*, *c*) *E* in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni; kako se izpremeni njegova vrednost?

4. Napiši število 56 (3.496, 536.728) tako v razpredelnico, da pride številka najnižjega mesta v stolpec *E* in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni; kako se izpremeni njegova vrednost?

Izpremema vrednosti decimalnega ulomka s premikanjem decimalne pike.

1. Napiši decimalni ulomek 4·352 (28·753) v razpredelnico, premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti levi, napiši pa spet posledke kot decimalne ulomke na desni razpredelnice!

Kako se je premaknila decimalna pika? Kako se je izpremenila vrednost decimalnega ulomka s tem premikanjem?

2. Napiši število 4.236 v razpredelnico in premakni ga za 1 (2, 3) stolpce proti desni. Napiši posledke kot decimalne ulomke!

Kako se je premaknila decimalna pika? Kako se je izpremenila vrednost števila s tem premikanjem?

$$3. \quad 4 \cdot 26 \times 10 =$$

$$4. \quad 13 \cdot 642 \times 10 =$$

$$5. \quad 0 \cdot 65 \times 10 =$$

$$6. \quad 8 \cdot 536 \times 100 =$$

$$7. \quad 24 \cdot 627 \times 100 =$$

$$8. \quad 0 \cdot 69 \times 100 =$$

$$9. \quad 14 \cdot 872 \times 1.000 =$$

$$10. \quad 0 \cdot 643 \times 1.000 =$$

$$II. \quad 0 \cdot 82 \times 1.000 =$$

$$12. \quad 45 \cdot 3 : 10 =$$

$$13. \quad 3.864 \cdot 3 : 100 =$$

$$14. \quad 4.318 \cdot 0 : 1.000 =$$

$$15. \quad 24 \cdot 1 : 100 =$$

$$16. \quad 92 \cdot 36 : 10 =$$

$$17. \quad 563 \cdot 0 : 1.000 =$$

Izračunaj z uporabo razpredelnice!

$$18. \quad 5 \, t \times 10 =$$

$$19. \quad 6 \, s \times 10 =$$

$$20. \quad 7 \, d \times 10 =$$

$$21. \quad 8 \, E \times 10 =$$

$$22. \quad 9 \, D \times 10 =$$

$$23. \quad 2 \, t \times 100 =$$

$$24. \quad 6 \, d \times 100 =$$

$$25. \quad 7 \, D \times 100 =$$

$$26. \quad 3 \, T \times 100 =$$

$$27. \quad 4 \, t \times 1.000 =$$

$$28. \quad 5 \, d \times 1.000 =$$

$$29. \quad 8 \, S \times 1.000 =$$

$$\begin{array}{lll}
 30. 5 \text{ h} : 10 & = & 31. 9 \text{ E} : 100 = \\
 33. 2 \text{ S} : 1.000 & = & 34. 7 \text{ d} : 10 = \\
 & & 32. 6 \text{ D} : 1.000 = \\
 & & 35. 4 \text{ D} : 100 =
 \end{array}$$

Pretvorne naloge v obliki decimalnih ulomkov.

$$\begin{array}{ll}
 1. 8 \text{ pl.} & = ? \text{ lg. (0.8 lg.)} \\
 3. 2 \text{ pl.} & = ? \text{ rz.} \\
 5. 0.63 \text{ m} & = ? \text{ cm} \\
 7. 4.32 \text{ l} & = ? \text{ cl} \\
 9. 6.034 \text{ t} & = ? \text{ kg} \\
 11. 23 \text{ hl } 4 \text{ l} & = ? \text{ hl} \\
 13. 23 \text{ s} & = ? \text{ d } ? \text{ s} \\
 2. 6 \text{ pl.} & = ? \text{ bk.} \\
 4. 0.4 \text{ m} & = ? \text{ dm} \\
 6. 0.863 \text{ m} & = ? \text{ mm} \\
 8. 12.38 \text{ kg} & = ? \text{ dkg} \\
 10. 6 \text{ lg. } 4 \text{ pl.} & = ? \text{ lg.} \\
 12. 36 \text{ km } 8 \text{ m} & = ? \text{ km} \\
 14. 75 \text{ t} & = ? \text{ s } ? \text{ t}
 \end{array}$$

$$15. 36 \text{ d} = ? \text{ E } ? \text{ d}$$

$$23 \text{ s} = 2 \text{ d } 3 \text{ s}$$

4 računski načini z decimalnimi ulomki.

Seštevanje.

$$\begin{array}{lll}
 1. \text{ a) } 4 \text{ m } 2 \text{ dm } 3 \text{ cm} & b) \quad 4 \text{ S } 2 \text{ D } 3 \text{ E} & c) \quad 423 \\
 \quad 1 \text{ m } 6 \text{ dm } 5 \text{ cm} & \quad 1 \text{ S } 6 \text{ D } 5 \text{ E} & \quad 165 \\
 \quad 8 \text{ m } 9 \text{ dm } 6 \text{ cm} & \quad 8 \text{ S } 9 \text{ D } 6 \text{ E} & \quad 896 \\
 \hline
 & & \\
 2. \text{ b) } 2 \text{ T } 2 \text{ S } 2 \text{ D } 6 \text{ E} & c) \quad 2.226 \\
 \quad 2 \text{ T } 5 \text{ S } 8 \text{ D } 7 \text{ E} & \quad 2.587 \\
 \quad 4 \text{ T } 9 \text{ S } 7 \text{ D } 3 \text{ E} & \quad 4.973 \\
 \quad 6 \text{ T } 4 \text{ S } 5 \text{ D } 9 \text{ E} & \quad 6.459 \\
 \hline
 & & \\
 & & 3. \text{ c) } 17.428 \\
 & & \quad 8.632 \\
 & & \quad 43.081 \\
 & & \hline
 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
 4. \text{ a) } 7 \text{ D } 2 \text{ E } 3 \text{ d } 5 \text{ s} & b) \quad 72.35 \\
 \quad 2 \text{ D } 4 \text{ E } 5 \text{ d } 9 \text{ s} & \quad 24.59 \\
 \quad 8 \text{ D } 5 \text{ E } 3 \text{ d } 6 \text{ s} & \quad 85.36 \\
 \hline
 5. 312.6 & 6. 0.843 & 7. 43.057 \\
 \quad 68.5 & \quad 4.268 & \quad 86.93 \\
 \hline
 & \quad 9.571 & \quad 154.046 \\
 & \hline
 & & \quad 628.008 \\
 & & \hline
 \end{array}$$

8. Hiša je do prvega nadstropja $3\cdot74\ m$ visoka, od tod do drugega nadstropja $3\cdot54\ m$, od tod do tretjega nadstropja $3\cdot38\ m$, streha pa $4\cdot18\ m$ visoka; kako visoka je hiša?

9. Nekdo izda $112\cdot48\ K$, $198\cdot72\ K$ in $68\cdot54\ K$; koliko skupaj?

$$1. 2\cdot356 \times 10 = \quad 2. 0\cdot843 \times 100 = \quad 3. 14\cdot216 \times 1.000 =$$

$$4. 438\cdot6 : 10 = \quad 5. 5432\cdot1 : 100 = \quad 6. \quad 145 : 1.000 =$$

$$1. 8 \text{ krat } 7 = \quad 2. 5 \text{ krat } 9 = \quad 3. 3 \text{ krat } 8 =$$

Zdaj pa poštečaj multiplikator (multiplikand) z 2 (6) in razštevaj dobljeni produkt z 2 (6). Primerjaj dobljeni kvocijent s produktom 1. (2., 3.) naloge!

$$\begin{array}{ccc} 8 \text{ krat } 7 = 56 & 2 \text{ krat } 8 \text{ krat } 7 = 112 & 112 : 2 = 56 \\ = & & = \end{array}$$

Razširjava obsega decimalnih ulomkov z *dt*, *st*, *m*.

$$\begin{array}{lll} \frac{1}{10} \text{ od } 1\ E = 1\ d & \frac{1}{10} \text{ od } 1\ d = 1\ s & \frac{1}{10} \text{ od } 1\ s = 1\ t \\ \frac{1}{10} \text{ od } 1\ t = 1\ dt & \frac{1}{10} \text{ od } 1\ dt = 1\ st & \frac{1}{10} \text{ od } 1\ st = 1\ m \end{array}$$

1. Čitaj nastopne decimalne ulomke:

$$4\cdot235167 \quad 12\cdot108364 \quad 0\cdot628908$$

$$4\cdot235167 = 4 \text{ cele } 2\ d\ 3\ s\ 5\ t\ 1\ dt\ 6\ st\ 7\ m$$

$$2. 14\cdot2 \times 10 = \quad 3. 3\cdot4 \times 100 = \quad 4. 8\cdot64725 \times 1.000 =$$

$$5. 48\cdot5 : 10 = \quad 6. 538 : 100 = \quad 7. 14\cdot235 : 1.000 =$$

Odštevanje.

$$\begin{array}{lll} 1. a) & 6 \text{ rz. } 4 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} & b) \quad 6\ T\ 4\ S\ 2\ D\ 7\ E \\ & - 2 \text{ rz. } 5 \text{ bk. } 9 \text{ lg. } 2 \text{ pl.} & - 2\ T\ 5\ S\ 9\ D\ 2\ E \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 2. b) & 4\ St\ 3\ Dt\ 7\ T\ 2\ S\ 8\ D\ 2\ E & c) \quad 437.282 \\ & - 1\ St\ 5\ Dt\ 9\ T\ 6\ S\ 4\ D\ 2\ E & - 159.642 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 3. c) & 648.793 \\ & - 259\ 428 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4. a) \quad 8 D 3 E 5 d 4 s 2 t \\
 \quad \quad - 2 D 5 E 1 d 8 s 6 t \\
 \hline
 5. \quad 58 \cdot 643 \qquad \quad 6. \quad 0 \cdot 9648 \\
 \quad \quad - 23 \cdot 451 \qquad \quad - 0 \cdot 5271 \\
 \hline
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 b) \quad 83 \cdot 542 \\
 \quad \quad - 25 \cdot 186 \\
 \hline
 7. \quad 6 \cdot 04819 \\
 \quad \quad - 2 \cdot 362 \\
 \hline
 \end{array}$$

8. Nekdo prejme $68 \cdot 43$ K, izda pa $43 \cdot 88$ K; koliko mu še ostane?

9. Od $7 \cdot 16$ m dolgega drevesa odrežejo $4 \cdot 53$ m; kolik je ostanek?

$$\begin{array}{l}
 1. \quad 0 \cdot 0682 \times 100 = \qquad \qquad \qquad 2. \quad 43658 : 1.000 = \\
 3. a) \quad 8 \text{ krat } 6 = \qquad \qquad \quad b) \quad 32 \overset{4 \text{ krat } 8}{\times} 6 : 4 = \qquad \qquad c) \quad 8 \text{ krat } 24 : 4 = \\
 \text{Primerjaj zneske nalog } a), b) \text{ in } c)! \\
 4. \quad 24 \cdot 35687 \qquad 5. \quad 17 \cdot 3654 \qquad 6. \quad 312 \cdot 65 \qquad 7. \quad 24 \\
 \quad 6 \cdot 043 \qquad \quad - 8 \cdot 4829 \qquad \quad 48 \cdot 653 \qquad \quad - 15 \cdot 829 \\
 \quad 12 \cdot 6352 \qquad \quad \qquad \qquad \quad 6 \cdot 008 \\
 \quad 9 \cdot 8 \\
 \hline
 \end{array}$$

8. Gospodinja A dobi 38 kg kave, prepusti pa sosedi B $12 \cdot 36$ kg in sosedi C $11 \cdot 72$ kg; koliko obdrži zase?

9. Nekdo izda meseca maja $59 \cdot 60$ K za stanovanje, $126 \cdot 96$ K za živež, $28 \cdot 50$ K za obleko, $18 \cdot 70$ K za svečavo, kurivo i. t. d., prejme pa $324 \cdot 50$ K; kolik je prebitek tega meseca?

Poštevanje.

a.

$$\begin{array}{r}
 1. a) \quad 32 \cdot 4 \times 78 \text{ (daljša obl.)} \\
 \quad 32 \cdot 4 \times 10 = 324 \\
 \quad 324 \times 78 \\
 \hline
 \quad 2268 \\
 \quad 2592 \\
 \hline
 \quad 25272 : 10 = 2527 \cdot 2 \\
 \quad 32 \cdot 4 \times 78 = 2527 \cdot 2
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 b) \quad 32 \cdot 4 \times 78 \text{ (krajša obl.)} \\
 \quad 2268 \\
 \quad 2592 \\
 \hline
 \quad 2527 \cdot 2
 \end{array}$$

2. a) $8.76 \times 821 =$ (daljša obl.) b) 8.76×821 (krajša obl.)

3. a) $1.324 \times 43 =$ (daljša obl.) b) 1.324×43 (krajša obl.)

Kako poštevamo decimalen ulomek s celotnim številom?

Zdaj pa izračunaj nastopne primere le v krajši obliki!

4. $6.2 \times 27 =$ 5. $14.38 \times 68 =$ 6. $7.632 \times 73 =$

7. $0.386 \times 253 =$ 8. $426.7 \times 9 =$ 9. $1.96 \times 82 =$

10. Uradnik prejme na mesec 252.36 K; koliko v 1 letu?

11. Stopnice imajo 18 pragov po 2.4 dm visokih; kako visoke so stopnice?

1. $18 : 6 =$ 2. $24 : 12 =$ 3. $80 : 20 =$

Poštevaj dividend in divizor z 2 (7) in primerjaj dobljene kvocijente s kvocijenti 1. (2., 3.) naloge!

b.

1. a) 93×6.7 (daljša obl.)

$6.7 \times 10 = 67$

93×67

558

651

$6231 : 10 = 623.1$

$93 \times 6.7 = 623.1$

b) 93×6.7 (krajša obl.)

558

651

623.1

2. a) $521 \times 3.24 =$ (daljša obl.) b) $521 \times 3.24 =$ (krajša obl.)

3. a) $168 \times 0.463 =$ (daljša obl.) b) $168 \times 0.463 =$ (krajša obl.)

Kako poštevaš celotno število z decimalnim ulomkom?

Nastopne primere izračunaj le v krajši obliki!

4. $95 \times 3.5 =$ 5. $412 \times 3.26 =$ 6. $846 \times 0.237 =$

7. 1 m sukna velja 9 K; koliko 3.5 m?

8. 1 q sladkorja velja 88 K; koliko 3.75 q?

1. $42 : 14 =$ 2. $72 : 18 =$ 3. $54 : 6 =$

Zdaj pa poštevaj dividend in divizor s 3 (8) in primerjaj dobljene kvocijente s kvocijenti 1. (2., 3.) naloge!

$$\begin{array}{r} 4. \quad 16 \cdot 2438 \\ 38 \cdot 0872 \\ 6 \cdot 42 \\ \hline 0 \cdot 0897 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 432 \cdot 71614 \\ \hline 158 \cdot 56363 \end{array}$$

$$6. \quad 8 \cdot 476 \times 10 =$$

$$7. \quad 0 \cdot 875 \times 100 =$$

$$8. \quad 1 \cdot 6435 \times 1 \cdot 000 =$$

$$9. \quad 328 \times 6 \cdot 48 =$$

$$10. \quad 4 \cdot 1325 \times 23 =$$

11. Izračunaj obseg a) trikotnika, čigar stranice so $68 \cdot 067 \text{ m}$, $74 \cdot 502 \text{ m}$ in $36 \cdot 856 \text{ m}$, b) četverokotnika, čigar stranice so $0 \cdot 423 \text{ m}$, $1 \cdot 708 \text{ m}$, $2 \cdot 532 \text{ m}$, $1 \cdot 892 \text{ m}$!

12. Stranica kvadrata meri $4 \cdot 36 \text{ dm}$; kolik je njegov obseg?

Posebni slučaji za poštevnanje decimalnih ulomkov.

$$1. \quad a) \quad \underline{46 \cdot 23 \times 20} \quad (\text{daljša obl.})$$

$$b) \quad \underline{46 \cdot 23 \times 20} \quad (\text{krajša obl.})$$

$$2. \quad a) \quad 6 \cdot 374 \times 400 = \quad (\text{daljša obl.})$$

$$b) \quad 6 \cdot 374 \times 400 = \quad (\text{krajša obl.})$$

$$3. \quad a) \quad 0 \cdot 2731 \times 7 \cdot 000 = \quad (\text{daljša obl.})$$

$$b) \quad 0 \cdot 2731 \times 7 \cdot 000 = \quad (\text{krajša obl.})$$

Nastopne primere izračunaj le v krajši obliki!

$$4. \quad 4 \cdot 52661 \times 30 =$$

$$5. \quad 0 \cdot 94432 \times 800 =$$

$$6. \quad 942 \cdot 57 \times 9 \cdot 000 =$$

$$7. \quad 0 \cdot 658 \times 70 =$$

$$8. \quad 3 \cdot 685 \times 6 \cdot 000 =$$

$$9. \quad 12 \cdot 2 \times 400 =$$

10. Izračunaj tretjo stranico trikotnika, ako meri obseg $20 \cdot 56 \text{ m}$, ena stranica $8 \cdot 42 \text{ m}$ in druga $5 \cdot 97 \text{ m}$!

11. Izračunaj četrto stranico četverokotnika, ako meri obseg $157 \cdot 46 \text{ m}$, ena stranica $42 \cdot 88 \text{ m}$, druga $23 \cdot 08 \text{ m}$, tretja 53 m !

$$12. \quad 432 \cdot 56 \times 600 =$$

$$13. \quad 0 \cdot 91632 \times 80 =$$

$$14. \quad 2 \cdot 42731 \times 5 \cdot 000 =$$

$$1. \quad 30 : 10 =$$

$$2. \quad 28 : 7 =$$

Zdaj pa poštej dividend in divizor s 6 (9) in primerjaj dobljena kvocijenta s kvocijentom 1. in 2. naloge!

C.

1. a) $\frac{43 \cdot 2 \times 9 \cdot 6}{9 \cdot 6 \times 10 = 96}$ (daljša obl.)

$43 \cdot 2 \times 96$

3888

2592

4147.2 : 10 = 414.72

$43 \cdot 2 \times 9 \cdot 6 = 414 \cdot 72$

b) $\frac{43 \cdot 2 \times 9 \cdot 6}{3888}$ (krajša obl.)

2592

414.72

2. a) $3 \cdot 27 \times 1 \cdot 46 =$ (d. obl.) b) $3 \cdot 27 \times 1 \cdot 46 =$ (kr. obl.)

3. a) $0 \cdot 236 \times 0 \cdot 481 =$ (d. obl.) b) $0 \cdot 236 \times 0 \cdot 481 =$ (kr. obl.)

Kako poštevash decimalen ulomek z decimalnim ulomkom?

Nastopne primere izračunaj le v krajši obliki!

4. $2 \cdot 34 \times 3 \cdot 4 =$ 5. $0 \cdot 856 \times 17 \cdot 223 =$ 6. $4 \cdot 068 \times 12 \cdot 43 =$

1. $12 \cdot 6843$

$0 \cdot 4519$

$124 \cdot 685$

$0 \cdot 99$

2. $51 \cdot 26875$

$— 13 \cdot 93482$

3. $0 \cdot 625 \times 34 =$

4. $8 \cdot 4237 \times 10$ (100, 1.000) = 5. $4 \cdot 2571 \times 30$ (300, 3.000) =

6. $8 \cdot 263 \times 247 =$ 7. $4 \cdot 217 \times 3 \cdot 84 =$ 8. $3 \cdot 287 \times 2 \cdot 34 =$

9. $12 : 4 =$

10. $20 : 5 =$

Poštevaj dividend in divizor teh primerov s 3 (7)!

Ali se izpremeni kvocijentova vrednost, ako poštevamo dividend in divizor z 10 (100, 1.000)?

Razštevande decimalnega ulomka z osnovnim številom.

1. a) $8\ m\ 3\ dm\ 5\ cm\ 2\ mm : 9$ b) $8\ T\ 3\ S\ 5\ D\ 2\ E : 9$ c) $8.352 : 9$ ($\frac{1}{9}$ od, 9 v)

2. b) $6\ Dt\ 3\ T\ 5\ S\ 6\ D\ 4\ E : 4$ c) $63.564 : 4$ ($\frac{1}{4}$ od, 4 v)

3. c) $79.512 : 8$ (8 v)

4. a) $3 D 5 E 1 d 3 s : 3 = 1 D 1 E 7 d 1 s$ b) $35 \cdot 13 : 3 = 11 \cdot 71 (\frac{1}{3} \text{ od, } 3 \text{ v})$

$$\begin{array}{r} 3 D \\ \hline = 5 E \\ 3 E \\ \hline 21 D \\ 21 D \\ \hline = 3 s \\ 3 s \\ \hline = \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline = 5 \\ 3 \\ \hline 21 \\ 21 \\ \hline = 3 \\ 3 \\ \hline = \end{array}$$

5. b) $438 \cdot 635 : 5 = (\frac{1}{5} \text{ od, } 5 \text{ v})$

6. $7 \cdot 52 : 2 = (2 \text{ v})$ 7. $95 \cdot 112 : 6 = (6 \text{ v})$ 8. $415 \cdot 289 : 7 = (7 \text{ v})$

Razštevande decimalnega ulomka z večmestnim celotnim številom.

1. $8.588 : 2.147 = (8.\underline{000} : 2.\underline{000})$

2. $327.538 : 74.326 = (32\underline{0.000} : 7\underline{0.000})$

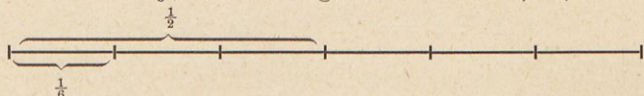
3. $7.\underline{4}88 : 32 =$ 4. $54.\underline{93}6 : 872 =$ 5. $78\underline{1}.440 : 248 =$

6. $3\underline{7}.2 : 12 =$ 7. $10.\underline{5}8 : 46 = 0 \cdot$ 8. $25.\underline{96}5 \cdot 32 : 761 =$

9. $456 \cdot 4 : 326 =$ 10. $13.558 \cdot 84 : 419 =$ 11. $184.083 \cdot 6 : 3.428 =$

12. $6.738 \cdot 43 : 536 = (\text{na } 4 \text{ dec.})$ 13. $43 \cdot 5268 : 317 = (\text{na } 5 \text{ dec.})$

Razštevande decimalnega ulomka z D , S , T .

1. $\frac{1}{3} \text{ od } \frac{1}{2} =$

2. $\frac{1}{4} \text{ od } \frac{1}{2} =$

3. $\frac{1}{5} \text{ od } \frac{1}{2} =$

4. Razreži hleb na 10 enakih delov (na $\frac{1}{10}$) in vsako desetinko na dva enaka dela; kako se imenujejo ti deli?

5. $\frac{1}{20} \text{ od } 760 =$ $\frac{1}{10} \text{ od } 760 = 76$ $\frac{1}{2} \text{ od } 76 = 38$ $\frac{1}{20} \text{ od } 760 = 38$

6. $\frac{1}{700} \text{ od } 4.200 =$ 7. $\frac{1}{3000} \text{ od } 12.000 =$ 8. $\frac{1}{80} \text{ od } 720 =$

9. a) $315 : 15 =$ 10. a) $2016 : 36 =$ 11. a) $9072 : 504 =$

b) $315 : 5, 15 : 5$ b) $2016 : 9, 36 : 9$ b) $9072 : 7, 504 : 7$

$63 : 3 =$ $224 : 4 =$ $1296 : 72 =$

$$\begin{array}{r}
 12. a) \quad 372\cdot6 : 20 \\
 37\cdot26 : 2 = 18\cdot63 \\
 \underline{2} \\
 17 \\
 \underline{16} \\
 =12 \\
 \underline{12} \\
 =6 \\
 \underline{6} \\
 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 12. b) \quad 372\cdot6 : 20 = 18\cdot63 \\
 \underline{2} \\
 17 \\
 \underline{16} \\
 =12 \\
 \underline{12} \\
 =6 \\
 \underline{6} \\
 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 13. \quad 674\cdot35 : 500 = \\
 14. \quad 8\cdot321\cdot313 : 7\cdot000 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 15. \quad 52\cdot44 : 30 = \quad 16. \quad 61\cdot543\cdot32 : 400 = \quad 17. \quad 752\cdot438\cdot312 : 8\cdot000 = \\
 18. \quad 6\cdot345 : 50 = \quad 19. \quad 24\cdot36 : 700 = \quad 20. \quad 73\cdot422 : 9\cdot000 =
 \end{array}$$

Razštevaje decimalnega ulomka (celotnega števila) z decimalnim ulomkom.

$$\begin{array}{r}
 1. a) \quad 15 : 3 = 5 \quad 2. a) \quad 96 : 32 = \quad 3. a) \quad 228 : 57 = \\
 b) \quad 150 : 30 = \quad b) \quad 9\cdot600 : 3\cdot200 = \quad b) \quad 228\cdot000 : 57\cdot000 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 1. \quad 6\cdot12 : 5\cdot1 \\
 \underline{6\cdot12 \times 10 = 61\cdot2} \\
 5\cdot1 \times 10 = 51 \\
 61\cdot2 : 51 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2. \quad 6\cdot4294 : 1\cdot22 \\
 \underline{642\cdot94 : 122 =} \\
 \text{S čim je v 2. (3.) nalogi dividend in divizor poštevat,} \\
 \text{da postane divizor celotno število?}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3. \quad 7\cdot80134 : 0\cdot653 \\
 \underline{7801\cdot34 : 653 =}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4. a) \quad 37\cdot2 : 1\cdot2 = \quad b) \quad 10\cdot58 : 0\cdot46 = \quad c) \quad 2\cdot652 : 0\cdot034 = \\
 5. a) \quad 45\cdot64 : 32\cdot6 = \quad b) \quad 26\cdot3952 : 8\cdot46 = \quad c) \quad 1\cdot36336 : 0\cdot243 = \\
 6. a) \quad 5\cdot166 : 12\cdot3 = \quad b) \quad 3\cdot816 : 0\cdot72 = \quad c) \quad 528 : 0\cdot132 =
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 1. \quad 12\cdot738 \\
 486\cdot86 \\
 \underline{375\cdot396}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 2. \quad 4\cdot736\cdot354 \\
 \underline{1\cdot972\cdot843}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 3. \quad 845 \\
 \underline{236\cdot188}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 4. \quad 643\cdot27 \times 10 = \quad 5. \quad 15\cdot832 \times 100 = \quad 6. \quad 0\cdot62753 \times 1\cdot000 = \\
 7. \quad 46\cdot62 : 10 = \quad 8. \quad 5\cdot439\cdot4 : 100 = \quad 9. \quad 18\cdot356\cdot32 : 1\cdot000 = \\
 10. \quad 23\cdot56 \times 72 = \quad 11. \quad 481 \times 0\cdot176 = \quad 12. \quad 2\cdot36 \times 13\cdot56 = \\
 13. \quad 46\cdot344 : 8 = \quad 14. \quad 728\cdot432 : 8\cdot942 = \quad 15. \quad 115\cdot62 : 60 = \\
 16. \quad 628\cdot6 : 700 = \quad 17. \quad 75\cdot137\cdot4 : 9\cdot000 = \quad 18. \quad 263\cdot952 : 8\cdot46 = \\
 19. \quad 151\cdot856 : 2\cdot18 = \quad 20. \quad 381\cdot6 : 0\cdot72 =
 \end{array}$$

21. Usnjar proda 800 kož in zasluži 1.350·88 K; koliko zasluži poprek pri 1 koži? (? K ? h)

22. Cesta drži od *A* črez *B* do *C*. Od *A* do *C* je 18·324 km, od *B* do *C* 9·076 km; kako daleč je od *A* do *B*?

23. Za 16 kg kave je plačati 51·20 K; koliko za 4·36 kg? (? K ? h)

24. Pri dražbi lesa je kupil *A* za 48·76 K drv, za 20·92 K dračja, za vožnjo je plačal 12·48 K; koliko velja les?

25. Cesta je 12·032 km dolga, posuli so jo z gramozom 7·632 km; kako dolga je neposuta cesta?

26. Za gospodarstvo se porabi na leto 10·12 hl ržene moke; koliko v 6 letih?

27. 6 zabojev sladkorja tehta 732·48 kg; koliko tehta poprek 1 zaboj?

28. Koliko parov nogavic se more splesti iz 83·78 kg volne, če je treba za 1 par 0·142 kg volne?

29. Od 16·68 K izda nekdo trikrat zaporedoma 4·32 K; koliko kron mu še ostane?

30. Za stavbo mostu je plačati 4 občinam 742·12 K, vsaki onoliko. Občina *A* plača na račun 120 K, *B* 123·45 K, *C* 98·5 K, *D* 139·85 K; koliko je doplačati še vsaki občini?

C. Računanje z večimenskimi števili.

Skrčitev.

Ustno računanje.

1. a) 30 dm = ? m b) 400 pl. = ? bk. c) 8.000 kg = ? t
2. a) 35 dni = ? tedn. b) 72 kos. = ? duc. c) 60 dni = ? mes.

Pismoeno računanje.

a.

1. 6.728 h = ? K ? h 2. 3.282 cm = ? m ? cm
1 K = 100 h 6.728 h : 100 h = 67·28 torej 67 K 28 h
3. 632 pl. = ? lg. ? pl. 4. 45.567 m. = ? μm ? m
5. 4.236 pl. = ? bk. ? lg. ? pl. 6. 6.852 g = ? kg ? dkg ? g
7. 257.468 g = ? q ? kg ? dkg ? g

b.

1. 324 kos. = ? duc.
2. 2.725 kos. = ? kop ? kos.
3. a) 624 mes. = ? let b) 93.736 dni = ? let
4. 3.852 (5348) dni = ? let ? mes. ? dni 5. 6.328 s. = ? m. ? s.
6. 12.724 (24.658) sek. = ? ur ? min. ? sek.
7. 324.648 ur = ? let ? mes. ? dni ? ur

1. 46·283
50·08
146·352	2. 8·7426
— 3·5819
	3. 6·4387 × 1.000 =
4. 407·2 × 100 =	5. 824·6 × 1.000 =	
6. 6·23 × 10 =	7. 5·623 × 163 =	
8. 4.238 × 3·4 =	9. 23·4 × 2·357 =	
10. 453·78 : 4 =	11. 308·7 : 63 =	
12. 8.263·14 : 600 =	13. 77·08 : 9·4 =	
14. 0·9288 : 0·0216 =	15. 143·52 : 0·312 =	

Drobitev.

Ustno računanje.

1. a) 2 m = ? dm b) 7 hl = ? l c) 4 t = ? kg
2. a) 3 tedn. = ? dni b) 4 duc. = ? kos. c) 8 ur = ? min.

Pismeno računanje.

a.

1. 156 (1.238) K = ? h
2. 428 cm = ? mm
3. 822 g = ? kg
4. 432 kg = ? dkg
5. 8 km 624 m = ? m
6. 5 m 6 dm 7 cm 3 mm = ? mm
7. 23 l 4 dl 7 cl = ? cl
8. 27 μm 4 km 326 m = ? mm

b.

1. 43 kop = ? kos.
- $$\begin{array}{r} 43 \times 60 \\ \hline 2.580 \end{array}$$
- 43 kop = 2.580 kosov
2. 67 duc. = ? kos.
3. 324 let = ? dni

4. 48 duc. 9 kos. = ? kos. 5. 4 leta 8 mes. 18 dni = ? dni
6. 28 let 8 mes. = ? ur 7. 5 mes. 27 dni 16 ur = ? min.
8. 18 ur 43 min. 29 sek. = ? sek.

$$\begin{array}{r} 5 \times 30 \\ \hline 150 \\ 27 \\ \hline 177 \end{array} \quad \begin{array}{r} 177 \times 24 \\ \hline 354 \\ 708 \\ \hline 4248 \\ 16 \\ \hline 4264 \end{array} \quad \begin{array}{r} 4.264 \times 60 \\ \hline 255.840 \text{ min.} \end{array}$$

1. 84 km = ? m 2. 18 hl 24 l = ? l
3. 4 q 63 kg 7 dkg 6 g = ? g 4. 6 dni = ? ur
5. 8 let 6 mes. = ? mes. 6. 15 dni 16 ur 24 min. = ? min.
7. 8.400 h = ? K 8. 84 pl. = ? lg. ? pl.
9. 24.683 cm = ? m ? dm ? cm 10. 276 mes. = ? let
11. 634 kos. = ? duc. ? kos. 12. 18.432 sek. = ? ur ? min. ? sek.

Računanje z imenovanimi števili.

Seštevanje enoimenskih števil.

a.

1.	4 dm	2.	86 dkg	3.	312 kg
	7 dm		24 dkg		817 kg
	9 dm		73 dkg		632 kg
	5 dm		98 dkg		750 kg
	<u>2 m 5 dm</u>				

b.

1.	24 kos.	159 : 12 = 13	2.	11 mes.	3.	228 dni
	31 kos.	<u>12</u>		8 mes.		300 dni
	46 kos.	39		10 mes.		198 dni
	58 kos.	<u>36</u>		9 mes.		324 dni
	<u>13 duc. 3 kos.</u>	3 kos. ostanejo		7 mes.		<u>287 dni</u>

1. 6 bk. 3 lg. 4 pl. = ? pl. 2. 3 mes. 24 dni 18 ur = ? ur
3. 6.428 dl = ? hl ? l ? dl 4. 238 kos. = ? kop. ? duc. ? kos.

Seštevanje večimenskih števil.

a.

1. 8 m 2 dm 6 cm	2. 6 kg 62 dkg 4 g	3. 12 km 356 m
5 m 8 dm 9 cm	4 kg 48 dkg 9 g	8 km 932 m
3 m 7 dm 5 cm	17 kg 82 dkg 8 g	34 km 868 m
8 dm 7 cm		

27 cm je 2 dm in 7 cm, 7 cm napišemo, 2 dm pa naprej štejemo i. t. d.

b.

1. 8 let 7 mes.	2. 6 dni 23 ur 48 min.	3. 2 dni 14 ur 40 min. 30 sek.
— 9 mes.	1 dan 18 ur 32 min.	3 dni 20 ur 57 min. 57 sek.
5 leti 4 mes.	— 21 ur 56 min.	8 dni 18 ur 35 min. 55 sek.
9 let 11 mes.	2 dni 15 ur 54 min.	1 dan 9 ur 58 min. 38 sek.
2 leti 8 mes.	(1.) 39 : 12	3 mesece napišemo, 3 leta štejemo naprej.
27 let 3 mes.	$\frac{36}{3}$	

Časovni računi.

1. Koliko časa je minilo od Kristusovega rojstva do rojstva cesarja Franca Jožefa I. dne 18. avgusta 1830?

2. Kateri datum pišemo, ako je minilo 1857 let 7 mesecev 14 dni od Kristusovega rojstva?

3. Cesar Franc I. je bil rojen dne 12. februarja 1768, umrl pa je, ko je bil star 67 let 17 dni; kdaj je umrl?

Od Kristusovega rojstva do rojstva cesarja Franca je minilo
1767 let 1 mes. 11 dni, do njegove smrti
67 let — 17 dni več

1834 let 1 mes. 28 dni

Umrl je dne 1. marca 1835.

4. Nekdo je bil rojen dne 18. oktobra 1846, umrl pa je, ko je bil star 42 let 6 mesecev 17 dni; kdaj je umrl?

Odštevanje večimenskih števil.

a. Priprava.

1. 8 m 6 dm	2. 5 l 2 dl	3. 16 kg 32 dkg
— 4 dm	— 7 dl	— 78 dkg

7 dl ne moremo vzeti od 2 dl, izposoditi si moramo 1 l ali 10 dl i. t. d.

4. 16 let 9 mes.
— 3 mes.

5. 8 duc. 4 ks.
— 6 ks.

6. 20 ur 24 min.
— 48 min.

b.

1. 9 bk. 6 lg. 4 pl.
— 3 bk. 8 lg. 6 pl.

2. 29 hl 14 l
— 12 hl 72 l

3. 5 kg 48 dkg 2 g
— 3 kg 60 dkg 16 g

72 l ne moremo vzeti od 14 l, izposoditi je 1 hl ali 100 l i t. d.

c.

1. 6 let 8 mes.
— 2 leti 5 mes.

2. 9 let 5 mes.
— 4 leta 8 mes.

3. 1888 let 5 mes. 8 dni
— 56 let 7 mes. 16 dni

1. Nekdo pobere 68 kop 52 kosov voskovih jabolk, 312 kop 32 kosov tafetnih jabolk, 128 kop 12 kosov moškancarjev; koliko vsega skupaj?

2. Pretvori dvoimenska števila predstoječe naloge na enoimenska, seštevaj in pretvori vsote spet na večimensko število!

3. Marija Terezija je bila rojena dne 13. maja 1717, umrla pa je, ko je bila stara 63 let 6 mesecev 16 dni; kdaj je umrla?

4. Izračunaj obseg peterokotnika, čigar stranice merijo 6 dm 2 cm 8 mm, 4 dm 7 cm 5 mm, 5 dm 1 cm 3 mm, 4 dm 6 mm, 3 dm 8 cm!

5. Izračunaj predstoječo nalogo tudi v obliki decimalnih ulomkov!

Časovni računi.

1. Cesar Franc Jožef I. je začel vladati dne 2. decembra 1848, ko je bil star 18 let 3 mesece 14 dni; kdaj je bil rojen?

Od Kristusovega rojstva do začetka vladanja našega cesarja je minilo

1847 let 11 mes. 1 dan, do njegovega rojstva

18 let 3 mes. 14 dni manj

1829 let 7 mes. 17 dni

Rojen je bil dne 18. avgusta 1830.

2. Nekdo je bil rojen dne 15. julija 1854, umrl pa je dne 2. februarja 1902; koliko je bil star?

3. Cesar Jožef II. je umrl dne 20. februarja 1790, ko je bil star 48 let 11 mesecev 7 dni; kdaj je bil rojen?

4. Avstrijski prestolonaslednik Rudolf je bil rojen dne 21. avgusta 1858; koliko je bil star o bitki pri Visu dne 20. julija 1866?

$$\begin{array}{r} 1. \quad 6 \text{ kg } 24 \text{ dkg } 3 \text{ g} \\ 18 \text{ kg } 86 \text{ dkg } 9 \text{ g} \\ \hline 52 \text{ kg } 75 \text{ dkg } 8 \text{ g} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 4 \text{ leta } 8 \text{ mes. } 20 \text{ dni} \\ 6 \text{ let } 9 \text{ mes. } 27 \text{ dni} \\ 3 \text{ leta } 5 \text{ mes. } 14 \text{ dni} \\ \hline 1 \text{ leto } \quad \quad 28 \text{ dni} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 64 \text{ hl } 28 \text{ l } 3 \text{ dl} \\ \hline \quad \quad 12 \text{ hl } 43 \text{ l } 5 \text{ dl} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4. \quad 12 \text{ dni } 8 \text{ ur } 36 \text{ min.} \\ \hline \quad \quad 4 \text{ dni } 13 \text{ ur } 48 \text{ min.} \end{array}$$

5. Napiši 1. in 3. nalogo decimalno in izračunaj!

Časovni račun.

1. Avstrijski maršal grof Radecki je bil rojen dne 2. novembra 1766, star pa je bil 91 let 2 meseca 3 dni; kdaj je umrl?

2. Cesar Franc Jožef I. je bil rojen dne 18. avgusta 1830, vladati pa je začel dne 2. decembra 1848; koliko je bil takrat star; koliko časa vlada?

3. Nekdo je umrl dne 15. decembra 1905, star pa je bil 68 let 5 mes. 26 dni; kdaj je bil rojen?

Poštevanje enoimenskih števil.

$$1. \quad 28 \text{ h} \times 12 = 3 \text{ K } 36 \text{ h}$$

$$2. \quad 124 \text{ kg} \times 216 =$$

$$\begin{array}{r} 28 \times 12 \\ \hline 28 \\ 56 \end{array}$$

$$336 \text{ h} = 3 \text{ K } 36 \text{ h}$$

$$3. \quad 48 \text{ ks.} \times 300 = 240 \text{ kop}$$

$$4. \quad 23 \text{ ur} \times 16 =$$

$$48 \times 300 = 14.400$$

$$14.400 : 60 = 240$$

Poštevanje večimenskih števil.

a.

$$1. \quad 4 \text{ bk. } 8 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} \times 10 =$$

$$2. \quad 8 \text{ hl } 3 \text{ l } 4 \text{ dl } 6 \text{ cl} \times 100 =$$

$$4 \cdot 87 \text{ bk.} \times 10 = 48 \cdot 7 \text{ bk.} = 48 \text{ bk. } 7 \text{ lg.}$$

$$3. \quad 8 \text{ kg } 38 \text{ dkg } 4 \text{ g } 7 \text{ dg} \times 1000 =$$

$$4. \quad 3 \text{ m } 4 \text{ dm } 6 \text{ cm } 8 \text{ mm} \times 300 =$$

$$3 \cdot 468 \text{ m} \times 300 = 1040 \cdot 4 \text{ m} = 1 \text{ km } 40 \text{ m } 4 \text{ dm}$$

$$5. \quad 16 \text{ dkg } 7 \text{ g } 2 \text{ dg} \times 700 =$$

$$6. \quad 8 \text{ ha } 23 \text{ a } 86 \text{ m}^2 \times 456 =$$

b.

1. 5 kop 34 ks. $\times 100 =$

2. 9 dni 21 ur 50 min. $\times 100 =$

a) $340\underline{0} : 6\underline{0} = 56$

$5 \text{ kop} \times 100$

$5 \text{ kop } 34 \text{ kos.} \times 100 = 556 \text{ kop } 40 \text{ kos.}$

$$\begin{array}{r} 30 \\ \hline 40 \\ 36 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 500 \\ 56 \\ \hline 556 \text{ kop} \end{array}$$

40 kos. ostane

b) 5 kop = 300 kos.

$300 \text{ kos.} + 34 \text{ kos.} = 334 \text{ kos.}$

$334 \text{ kos.} \times 100 = 33400 \text{ kos.}$

$3340\underline{0} \text{ kos.} : 6\underline{0} = 556 \text{ kop}$

$$\begin{array}{r} 30 \\ \hline 34 \\ 30 \\ \hline 40 \\ 36 \\ \hline \end{array}$$

40 kos. ostane

3. 18 ur 46 min. 23 sek. $\times 42 =$

4. 40 let 9 mes. 15 dni 22 ur $\times 65 =$

5. Nekdo dobi od kapitala 346 K 28 h obresti na leto; koliko obresti dobi v 25 letih?

6. Koliko velja 5 ducatov 8 kosov brušenih kupic s pokrovom, če velja 1 kos 2 K 52 h?

7. Koliko velja 9 stavišč, vsako 1 ha 98 a veliko, če je plačati za ar 97 K 4 h?

8. Stranica kvadrata je dolga 3 cm; kolika je njega ploščina?

Osnovna proga meri 3 cm², 3 proge, t. j. ploščina kvadrata meri $3 \times 3 \text{ cm}^2 = 9 \text{ cm}^2$.

Kako izračunaš ploščino kvadrata?

9. Izračunaj ploščino kvadrata, čigar stranica meri 8 m 4 dm!

$8 \cdot 4 \text{ m}^2 \times 8 \cdot 4$

10. Stranici pravokotnika merita 3 cm in 2 cm; kolika je njega ploščina?

Osnovna proga meri 3 cm², 2 progi 2 krat 3 cm² = 6 cm².

Kako izračunaš ploščino pravokotnika?

11. Kolika je ploščina pravokotnika, čigar stranici merita 2 dm 7 cm 8 mm, 1 dm 5 cm 2 mm?

$$2.78 \text{ dm}^2 \times 1.52$$

12. Izračunaj ploščino kvadrata, čigar stranica meri 5 m 6 dm 2 cm!

13. Izračunaj ploščino pravokotnika, čigar stranici merita 43 m 8 dm in 32 m 9 dm!

Napiši števila nastopnih nalog (14. do 18.) decimalno in izračunaj!

$$\begin{array}{rcl} 14. & 4 \text{ m } 8 \text{ dm } 7 \text{ cm} & 15. \text{ } 6 \text{ kg } 8 \text{ dkg } 2 \text{ g} \\ & 3 \text{ m } 5 \text{ dm } 6 \text{ cm} & \text{--- } 2 \text{ kg } 36 \text{ dkg } 8 \text{ g} \\ & \underline{9 \text{ m } 7 \text{ dm } 8 \text{ cm}} & \end{array} \quad 16. \text{ } 7 \text{ hl } 34 \text{ l } 6 \text{ dl} \times 20 =$$

$$17. \text{ } 8 \text{ a } 23 \text{ m}^2 \text{ } 56 \text{ dm}^2 \times 40 = \quad 18. \text{ } 8 \text{ rs. } 6 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 3 \text{ pl.} \times 24 =$$

$$19. \text{ } 2.67 \text{ m}^2 \times 3.4 =$$

$$\begin{array}{rcl} 20. & 8 \text{ let } & 2 \text{ mes. } 24 \text{ dni} \\ & 2 \text{ leti } & 8 \text{ mes. } 18 \text{ dni} \\ & \underline{3 \text{ leta } 11 \text{ mes. } 22 \text{ dni}} & \end{array} \quad 21. \text{ } 42 \text{ duc.} \quad 22. \text{ } 7 \text{ duc. } 8 \text{ kos.} \times 20$$

$$\text{--- } 23 \text{ duc. } 8 \text{ kos.}$$

$$23. \text{ } 4 \text{ leta } 8 \text{ mes. } 23 \text{ dni } 12 \text{ ur} \times 53 =$$

24. Kolejnica (šina), dolga 5 m 1 dm 5 cm, tehta 134 kg 41 dkg,
a) kako dolgih je 100 takih kolejnic,
b) koliko tehta 6 parov takih kolejnic?

Priprava na razštevande večimenskih števil.

$$\begin{array}{rcl} 1. & 8 \text{ m} : 2 \text{ dm} = & 80 \text{ dm} : 2 \text{ dm} = 40 \quad 8 \text{ m} : 2 \text{ dm} = 40 \\ 2. & 48 \text{ bk.} : 4 \text{ pl.} = & 3. \text{ } 621 \text{ kg} : 9 \text{ g} = \\ 4. & 448 \text{ duc.} : 32 \text{ kos.} = & 5. \text{ } 2.166 \text{ let} : 57 \text{ mes.} = \end{array}$$

Razštevande večimenskih števil.

a. Deljenje.

Napiši naloge 1. do 3. decimalno in izračunaj!

$$1. \text{ } 2 \text{ m } 7 \text{ dm } 3 \text{ cm} : 7 = \quad 2. \text{ } 8 \text{ kg } 12 \text{ dkg } 6 \text{ g} : 100 =$$

$$\begin{array}{rcl}
 3. \quad 209 \text{ hl } 92 \text{ l} : 92 & = & 4. \quad 106 \text{ kop } 24 \text{ kos.} : 24 = 4 \text{ kope } 26 \text{ kos.} \\
 & & 106 \text{ kop} : 24 = 4 \text{ kope} \quad 624 \text{ kos.} : 24 = 26 \text{ kos.} \\
 & & \underline{96} \qquad \qquad \qquad \underline{48} \\
 & & 10 \text{ kop} = 600 \text{ kos.} \quad \underline{144} \\
 & & \qquad \qquad \qquad \underline{144} \\
 & & \qquad \qquad \qquad =
 \end{array}$$

$$5. \quad 342 \text{ let } 5 \text{ mes. } 8 \text{ dni} : 53 = \quad 6. \quad 360 \text{ dni } 7 \text{ ur } 40 \text{ min.} : 100 =$$

b. Merjenje.

Napiši naloge 1. do 4. decimalno in izračunaj!

$$1. \quad 35 \text{ ha } 57 \text{ a } 82 \text{ m}^2 : 3 \text{ a } 94 \text{ m}^2 = \quad 2. \quad 618 \text{ hl } 54 \text{ l} : 7 \text{ hl } 93 \text{ l} =$$

$$35 \cdot 5782 \text{ ha} : 0 \cdot 0394 \text{ ha} = 355 \cdot 782 : 394 \quad \text{i. t. d.}$$

$$\begin{array}{rcl}
 3. \quad 10 \text{ t} : 6 \text{ kg } 25 \text{ dkg} & = & 4. \quad 209 \text{ km} : 84 \text{ m } 23 \text{ cm} = \\
 5. \quad 106 \text{ kop } 24 \text{ kos.} : 4 \text{ kope } 26 \text{ kos.} & = & 6 \cdot 384 \text{ kos.} : 266 \text{ kos. i. t. d.} \\
 6. \quad 18 \text{ let } 4 \text{ mes. } 26 \text{ dni} : 2 \text{ leti } 5 \text{ mes. } 4 \text{ dni} & = &
 \end{array}$$

Napiši naloge 1. do 9. decimalno in izračunaj!

$$\begin{array}{rcl}
 1. \quad 68 \text{ kg } 34 \text{ dkg } 2 \text{ g } 7 \text{ dg} & 2. \quad 6 \text{ km} & \\
 12 \text{ kg } 8 \text{ dkg } 9 \text{ g } 4 \text{ dg} & \underline{\quad \quad \quad} & \underline{\quad \quad \quad} \\
 98 \text{ dkg } 6 \text{ g } 5 \text{ dg} & & \underline{\quad \quad \quad}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 3. \quad 4 \text{ a } 62 \text{ m}^2 12 \text{ dm}^2 \times 1000 & = & 4. \quad 4 \text{ bk. } 2 \text{ lg. } 7 \text{ pl.} \times 800 = \\
 5. \quad 2 \text{ hl } 13 \text{ l } 4 \text{ dl} \times 218 & = & 6. \quad 3 \cdot 28 \text{ m}^2 \times 2 \cdot 46 = \\
 7. \quad 17 \text{ m } 9 \text{ dm } 7 \text{ cm } 4 \text{ mm} : 418 & = & 8. \quad 6 \text{ rs. } 7 \text{ bk. } 4 \text{ lg. } 3 \text{ pl.} : 10 = \\
 9. \quad 6 \text{ hl } 9 \text{ l } 2 \text{ dl} : 8 \text{ l } 6 \text{ dl} & = &
 \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl}
 10. \quad 12 \text{ kop } 54 \text{ kos.} & 11. \quad 9 \text{ dni } 13 \text{ ur } 24 \text{ min.} & \\
 8 \text{ kop } 37 \text{ kos.} & \underline{\quad \quad \quad} & \underline{\quad \quad \quad} \\
 1 \text{ kopa } 59 \text{ kos.} & & \underline{\quad \quad \quad}
 \end{array}$$

$$12. \quad 4 \text{ leta } 3 \text{ mes.} \times 64 = \quad 13. \quad 461 \text{ let } 4 \text{ mes. } 4 \text{ dni} : 6 \text{ let } 2 \text{ mes. } 14 \text{ dni} =$$

14. Za 5 kg 75 dkg čaja je plačati 80 K 50 h; koliko za 1 kg?

15. Koliko 3 dm 6 cm dolgih palčic moremo narezati iz zvitka, v katerem je 16 m 38 cm žice?

16. O Božiču so podarili otrokom 38 kop 48 kosov orehov, 9 kop 36 kosov jabolk; koliko kop in kosov v vsem?

17. 4 stotnije vojakov so preskrbeli z živili za 12 tednov; koliko časa bi izhajala 1 stotnija s temi živili?

Neomejeni številni obseg.

Ponavljanje.

1. Tvari razpredelnico in napiši v njo:

$4\ T\ 4\ S\ 3\ D\ 2\ E,$ $8\ Dt\ 6\ T\ 5\ D\ 2\ E,$ $9\ St\ 4\ Dt\ 9\ S\ 6\ E,$
 $1\ M\ 4\ St\ 6\ Dt\ 2\ T\ 8\ S\ 9\ D\ 7\ E!$

2. Napiši predstoječa števila na desni razpredelnice!

Razširjava številnega obsega.

$$10\ E = 1\ D \qquad 10\ D = 1\ S \qquad 10\ S = 1\ T \qquad 10\ T = 1\ Dt,$$

10 Dt = 1 St 10 St = 1 M ali 1 E milijonov

10 *E* milijonov je 1 *D* milijonov, i. t. d.

Trilijoni						Bilijoni						Milijoni											
<i>St</i>	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>St</i>	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>St</i>	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>St</i>	<i>Dt</i>	<i>T</i>	<i>S</i>	<i>D</i>	<i>E</i>
																				8			
																			7		6	2	3
																			4	3			2
																			1	6	7	8	4
																				2	4		5
															8	3	5	1	3	2		8	
												7	2	9	6	4		4	3	1	8		2
													8	5	1	9	4			5	3	7	1
				3	4			7		5	9	2		6	4	3		9	7	1	8		
			6	5	2	8	4	3	7	1			8		4	3			5	9			6

1. Napiši števila predstoječe razpredelnice brez stolpcev!

2. Čitaj števila: a) 86.503; 2,756.028; 3.216,708.430;
16,,208.743,247.008; 305,,,680.512,,075.840,281.412!

b) 42736854; 2379806200491; 5135206831427198261!

3. Napiši števila: 624 milijonov 807 tisoč 560, 2 bilijona 715 tisoč 3 milijone 628 tisoč 43, 328 trilijonov 705 tisoč 612 bilijonov 438 tisoč 216 milijonov 23 tisoč 60!

4. Napiši v razpredelnico in čitaj:

0·285346521 0·0000628352736 !

0 celih 2 d 8 s 5 t 3 dt 4 st 6 m 5 dm 2 sm 1 tm ali 0 celih 285346521 tm

Računanje s celotnimi števili in z decimalnimi ulomki.

Seštevanje celotnih števil in decimalnih ulomkov.

1. a) 8 m 2 dm 3 cm 4 mm	b) 8 T 2 S 3 D 4 E	c) 8.234
6 dm 5 cm 8 mm	6 S 5 D 8 E	658
<u>9 m 9 dm 5 cm 7 mm</u>	<u>9 T 9 S 5 D 7 E</u>	<u>9.957</u>

2. b) 6 Dm 4 M 3 St 5 Dt 2 T 6 S 8 D 9 E	c) 64,352.689
5 Dm 8 M 7 St 6 Dt 8 T 4 S 3 D 6 E	58,768.436
<u>2 Dm 7 M 9 St 4 Dt 3 T 7 S 2 D 9 E</u>	<u>27,943.729</u>

3. c) 4,528 356
276.583
<u>1,856.249</u>

4. a) 4 D 2 E 7 d 6 s 8 t 7 dt 4 st 3 m	b) 42·768.743
8 E 3 d 5 s 3 t 9 dt 6 st 5 m	8·353.965
<u>7 D 5 E 8 d 9 s 5 t 6 dt 3 st 2 m</u>	<u>75·895 632</u>

5. b) 4.718·5.639
<u>68·395.598</u>

6. 4 trgovci prevzamejo skupno kupčijo; A da v ta namen 24.684 K, B 30.572 K, C 21.756 K in D 31.581 K; koliko imajo vsi skupaj v kupčiji?

7. Od zvitka žice so porabili 3·5 m, 5·23 m, 8·56 m, 12·43 m, ostalo je še 1·82 m; koliko žice je bilo v zavitku?

1. Čitaj števila: 20,516.834, 82,,040.300,680.000, 4·762.354, 83·000.542!

2. Napiši števila: 356 milijonov 400 tisoč 260, 4 tisoč 708 bilijonov 46 tisoč 4 milijoni 715 tisoč 807 celih 6.584 desetstisočink, 7 celih 1,706.849 desetmilijonink!

Odštevanje celotnih števil in decimalnih ulomkov.

1. a) $\begin{array}{r} 7\text{ m } 3\text{ dm } 2\text{ cm } 8\text{ mm} \\ - 4\text{ m } 2\text{ dm } 8\text{ cm } 3\text{ mm} \\ \hline \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 7\text{ T } 3\text{ S } 2\text{ D } 8\text{ E} \\ - 4\text{ T } 2\text{ S } 8\text{ D } 3\text{ E} \\ \hline \end{array}$ c) $\begin{array}{r} 7.328 \\ - 4.283 \\ \hline \end{array}$
2. b) $\begin{array}{r} 4\text{ St } 1\text{ Dt } 8\text{ T } 7\text{ S } 2\text{ D } 9\text{ E} \\ - 2\text{ St } 9\text{ Dt } 6\text{ T } 5\text{ S } 8\text{ D } 4\text{ E} \\ \hline \end{array}$ c) $\begin{array}{r} 418.729 \\ - 296.584 \\ \hline \end{array}$
3. c) $\begin{array}{r} 900.600 \\ - 242.736 \\ \hline \end{array}$
4. a) $\begin{array}{r} 3\text{ S } 4\text{ D } 7\text{ E } 6\text{ d } 4\text{ c } 9\text{ t} \\ - 8\text{ D } 5\text{ E } 3\text{ d } 7\text{ c } 2\text{ t} \\ \hline \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 347.649 \\ - 85.372 \\ \hline \end{array}$
5. b) $\begin{array}{r} 512.64.783 \\ - 348.52.794 \\ \hline \end{array}$

6. V hranilnici so vplačali nekega leta 2,436.768 K, izplačali pa so v istem letu 1,238.487 K; za koliko kron preseže vplačilo izplačilo?

7. Železnica je 45.628 km dolga, druga pa za 18.936 km krajša; kako dolga je druga?

Poštevanje celotnih števil.

a.

1. a) $\begin{array}{r} 648.532 \\ 648.532 \\ 648.532 \\ \hline \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 648.532 \times 3 \\ \hline \end{array}$
- 2 b) $\begin{array}{r} 37,457.628 \times 7 \\ \hline \end{array}$

b.

1. a) $\begin{array}{r} 20\text{ krat } 36 \\ 2\text{ krat } 36 = 72 \\ 10\text{ krat } 72 = 720 \end{array}$ b) $\begin{array}{r} 36 \times 20 \text{ (d. obl.)} \\ 36 \times 2 = 72 \\ 72 \times 10 = 720 \end{array}$ c) $\begin{array}{r} 36 \times 20 \text{ (kr. obl.)} \\ 720 \end{array}$
2. b) $\begin{array}{r} 738 \times 6000 \\ \hline \end{array}$ c) $\begin{array}{r} 738 \times 6000 \\ \hline \end{array}$
3. c) $\begin{array}{r} 4.216 \times 70.000 \\ \hline \end{array}$

c.

1. a) <u>23 krat 46</u>	b) <u>46×23 (najd. obl.)</u>	c) <u>64×23 (kr. obl.)</u>	č) <u>46×23 (nkr. obl.)</u>
20 krat 46 = 920	$46 \times 20 = 920$	$46 \times 2 = 92$	92
3 krat 46 = 138	$46 \times 3 = 138$	$46 \times 3 = 138$	138
23 krat 46 = 1.058	$46 \times 23 = 1.058$	$46 \times 23 = 1.058$	1.058

2. b) 4.357×324 (najd. obl.) c) 4.357×324 (kr. obl.) č) 4.357×324

3. c) 3.618×2.423 (kr. obl.) č) 3.618×2.423

4. č) 73.748×6.473

Za vodovod potrebujejo 420 cevi iz litega železa, vsaka je 158 cm dolga; kako dolg je ves vodovod?

1. Čitaj števili: 372,628.400, 82,,000.064,350.926!

2. Napiši števili: 900 tisoč 6 milijonov 420 tisoč 32, 16 bilijonov 4 tisoč 18 milijonov 736 tisoč 400!

Poštevanje decimalnih ulomkov.

a.

1. a) $56 \cdot 32 \times 78$ (daljša oblika)
 5632×78
 39424
 45056
439296 : 100 = 4.392·96

b) $56 \cdot 32 \times 78$ (krajša oblika)
39424
45056
 4.392·96

2. b) $0 \cdot 4376 \times 347$ (krajša oblika)

b.

1. a) $4618 \times 3 \cdot 7$ (daljša oblika)
 4618×37
 13854
 32326
170866 : 10 = 17.086·6

b) $4618 \times 3 \cdot 7$ (krajša oblika)
13854
32326
 17.086·6

2. b) $378 \times 0 \cdot 0432$ (krajša oblika)

c.

I. a) $3 \cdot 51 \times 2 \cdot 3$ (daljša oblika)

$$\begin{array}{r} 3 \cdot 51 \times 23 \\ \hline 702 \\ 1053 \\ \hline \end{array}$$

$$80 \cdot 73 : 10 = 8 \cdot 073$$

b) $3 \cdot 51 \times 2 \cdot 3$ (krajša oblika)

$$\begin{array}{r} 702 \\ 1053 \\ \hline 8 \cdot 073 \end{array}$$

V sod gre $4 \cdot 75$ hl vina; koliko vina gre v 36 takih sodov?

1. Čitaj števili: $12 \cdot 6.534$, $0 \cdot 0,068.345$!

2. Napiši števili: 46 celih 3.756 stotisočink, 4.285 celih 350.637 milijonink !

Razštevavanje celotnih števil.

a.

I. a) 9 rs. 7 bk. 2 lg. 4 pl. : 4 *b)* 9 T 7 S 2 D 4 E : 4 *c)* $9.724 : 4$ ($\frac{1}{4}$ od, 4 v)

2. b) 2 M 7 St 4 Dt 2 T 7 S 4 D 1 E : 9 *c)* $2,742.741 : 9$ ($\frac{1}{9}$ od, 4 v)

3. c) $5,036.248,431.752 : 8$ (8 v)

b.

I. a) $870 \text{ dm} : 30 \text{ dm}$

b) $870 E : 30 E$

c) $870 : 30$

2. b) $4,365.823 E : 6.000 E$ *c)* $4,365.823 : 6.000$

3. c) $9.723,576.882 : 9,000.000$

c.

I. a) $5.780 : 10 = 578$

b) $5.780 : 10 = 578$

$$\begin{array}{r} 5 \\ \hline = 7 \\ 7 \\ \hline = 8 \\ 8 \\ \hline = \end{array}$$

2. b) $583.632 : 1.000 =$

č.

I $64.704 : 21.558 =$

$(60.000 : 20.000)$

2. $6,886.088 : 835.761 =$

$(6,800.000 : 800.000)$

d.

I. $138.024 : 4.312 =$

2. $261.257 : 738 =$

3. $87,638,542 : 51.364 =$

1. 58 kolejnic (šin) tehta 8.169 kg 30 dkg ; koliko tehta 1 kolejnica?

2. Zavojnate stopnice v stolpu so 2.964 m visoke, vsaka stopnica pa 19 cm ; koliko je stopnic?

1. Čitaj števili: 35,080.832, 75,,000.000,643.709!

2. Napiši števili: 500 milijonov 312 tisoč 780, 356 bilijonov 400.000 milijonov 6 tisoč 83!

Razštevvanje decimalnih ulomkov.

a.

1. *a)* $4\ S\ 7\ D\ 2\ E\ 3\ d\ 6\ s\ 5\ t : 5 =$

b) $472 \cdot 365 : 5 = (\frac{1}{5} \text{ od, } 5 \text{ v})$

2. *b)* $9.065 \cdot 2 : 346 = (346 \text{ v})$

b.

1. $42\bar{3} : 12 : 6\bar{0} =$

2. $43.2\bar{1}8 : 7 : 7\bar{0}0 =$

3. $6.\bar{3}21 : 42 : 9.\bar{0}00 =$

4. $\bar{4}.136 : 15 : 5\bar{0}.000 =$

c.

1. *a)* $18 \cdot 27 : 1 \cdot 9$
 $182 \cdot 7 : 19$

b) $1.367 \cdot \bar{6}48 : 43 \cdot \bar{2}8 =$

2. *b)* $1 \cdot \bar{5}7\bar{5}86 : 0 \cdot \bar{6}38 =$

1. $4 \cdot 5 \text{ kg}$ sladkorja velja $4 \cdot 86 \text{ K}$; koliko velja 1 kilogram?

2. Kapital da na leto $113 \cdot 6 \text{ K}$ obresti; v koliko letih da $1.363 \cdot 2 \text{ K}$ obresti?

1. Čitaj decimalna ulomka: $21 \cdot 402.783$, $0 \cdot 006,283.514$!

2. Napiši decimalna ulomka: 4 tisoč 783 celih 6.748 deset-tisočink, 1 cela $72,643.835$ stomilijonink!

3. $4 \cdot 836$

4. $0 \cdot 4.689$

5. $6.243 \cdot 7 \times 1.000 =$

$2 \cdot 709$

$— 0 \cdot 2.873$

$16 \cdot 48$

6. $8,742.326 : 10.000 =$

7. $8 \cdot 625 \times 43 =$

8. $478 \times 0 \cdot 257 =$

9. $12 \cdot 3 \times 4 \cdot 76 =$

10. $308 \cdot 688 : 872 =$

11. $3.392 : 0 \cdot 53 =$

12. $30 \cdot 0768 : 7 \cdot 23 =$

13. Kuharica je dobila bankovec za 50 K , kupila pa je 2 kg sirovega masla po $2 \cdot 40 \text{ K}$, 3 kg kave po $3 \cdot 60 \text{ K}$, 5 kg govejega mesa po $1 \cdot 68 \text{ K}$; koliko denarja je morala prinesti nazaj?

14. V tovarni dela 34 mož in 12 žensk; koliko znese tedenska mezda, ako dobi vsak mož $19 \cdot 68 \text{ K}$, vsaka ženska $12 \cdot 36 \text{ K}$?

15. Gospodinja porabi vsak delavnik 154 *dkg* moke, v nedeljo 196 *dkg*; koliko tednov izhaja z 8.050 *dkg* moke?

16. *A* je dolžan 12.480 K, plačati pa mora vsak mesec 1.200 K; koliko je še dolžan, ko je minilo 5 mesecev?

17. Za obleko rabijo 14 *m* blaga po 2·70 K; koliko velja obleka, ako zaračuna krojač za svoje delo 24 K?

18. Nekdo kupi 58 *hl* ječmena za 928 K, proda pa 17 *hl* po 17 K 84 h, 23 *hl* po 17 K 60 h, ostanek pa po 18 K; koliko ima dobička?

19. Tri osebe so podedovale, *A* dobi polovico, *B* tretjino cele dediščine in *C* ostanek; koliko dobi vsaka oseba?

20. *A* kupi 12 *hl* pšenice po 15 K 70 h, plača pa s 3 *hl* vina po 42 K 10 h; koliko je še dolžan?

Rimske številke.

I = 1, V = 5, X = 10, L = 50, C = 100, D = 500, M = 1000.

Ako so enaki znaki drug poleg drugega ali znak manjšega števila za večjim, je seštevati vrednosti znakov; n. pr.:

II = 2, VIII = 8, XXX = 30, CCC = 300.

Ako je znak manjšega števila pred večjim, je vrednosti odšteti; n. pr.:

IV = 4, IX = 9, XC = 90, CD = 400.

1. Napiši z navadnimi številkami:

VIII	XXIV	XLV	XCII	CMLX
XII	XXVIII	XLIX	CCL	MCCIX
XV	XXIX	LIX	CDLIV	MDCXX
XVIII	XXXII	LXXX	CM	MDCCCLXXXVIII

2. Napiši z rimskimi številkami:

18	92	243	1203	1672
39	98	354	1326	1783
52	105	436	1449	1800
76	162	799	1491	1890

Dodatek.

Mere.

1. Stevne mere.

1 kopa ima 60 kosov 1 ducat 12 kosov 1 par 2 kosa.
1 bala papirja ima 10 risov 1 ris 10 bk. 1 bk. 10 lg. 1 lg. 10 pl.

2. Dolžinske mere.

$1\ m = 10\ dm$ $1\ dm = 10\ cm$ $1\ cm = 10\ mm$ $1\ km = 1000\ m$
 $1\ \mu m = 10.000\ m$ ali $10\ km$

3. Votle mere.

$1\ l = 10\ dl$ $1\ dl = 10\ cl$ $1\ hl = 100\ l$

4. Ploskovne mere.

$1\ m^2 = 100\ dm^2$ $1\ dm^2 = 100\ cm^2$ $1\ cm^2 = 100\ mm^2$
 $1\ a = 100\ m^2$ $1\ ha = 100\ a = 10.000\ m^2$
 $1\ km^2 = 1.000.000\ m^2 = 100\ ha$
 $1\ \mu m^2 = 100\ km^2 = 100.000.000\ m^2 = 10.000\ ha.$

5. Utežne mere.

$1\ q = 100\ kg$ $1\ t = 1.000\ kg$ $1\ kg = 100\ dkg$ $1\ dkg = 10\ g$
 $1\ g = 10\ dg$ $1\ dg = 10\ cg$ $1\ cg = 10\ mg.$

6. Vrednostne mere (novci).

Računska enota je $K = 100\ h.$

Novci iz brona:

Vinar (h), dvojica = 2 h.

Novci iz niklja :

Desetica = 10 h, dvajsetica = 20 h.

Srebrni novci :

Krona (K), kronski petak = 5 K.

Zlati novci :

Stokronski zlatnik (stotak) = 100 K,

dvajsetkronski zlatnik (dvajsetak) = 20 K,

desetkronski zlatnik (desetak) = 10 K.

7. Časovne mere.

1 leto ima 12 mesecev,

1 mesec ima 30 dni,

1 teden ima 7 dni,

1 dan ima 24 ur,

1 ura ima 60 minut,

1 minuta ima 60 sekund.

Pravzaprav imajo meseci različno število, in sicer :

januar	ima 31 dni,	julij	ima 31 dni,
februar	28 dni,	avgust	31 dni,
(v prestopnem letu)	29 dni,	september	30 dni,
marec	31 dni,	oktober	31 dni,
april	30 dni,	november	30 dni,
maj	31 dni,	december	31 dni.
junij	30 dni,		

Kazalo.

Številni obseg od 1 do 1000.

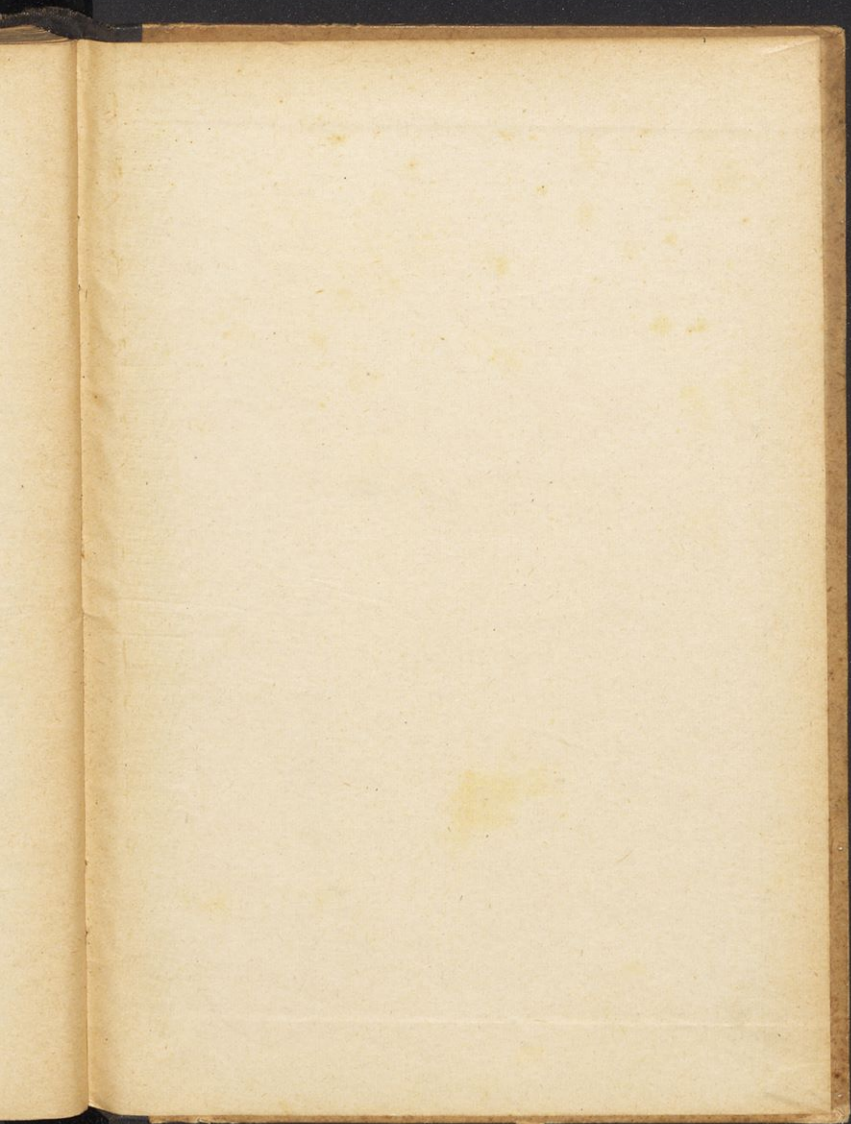
	Stran		Stran
A. Ponavljalni obrazec učne snovi v številnem obsegu od 1 do 100	5	1. Ustno računanje . . .	41
B. Števila od 1 do 1000	7	2. Pismeno počtevanje . .	46
I. Shvatba števil	7	Ulomki	49
II. Seštevanje	8	V. Razštevanje z osnovnimi števili	55
1. Ustno računanje	8	1. Ustno računanje	55
Ulomki	17	Ulomki	66
2. Pismeno seštevanje . . .	20	2. Pismeno razštevanje . .	67
III. Odštevanje	24	Shvatba ulomkov	71
1. Ustno računanje	24	Pretvorba: a) celotnih,	
Ulomki	36	b) mešanih števil na	
2. Pismeno odštevanje . . .	37	neprave ulomke	71
IV. Poštevanje z osnovnimi števili	41	Pretvorba nepravilnih	
		ulomkov na a) celotna,	
		b) mešana števila . . .	72
		VI. Ponavljanje znane učne snovi	72

Številni obseg do 1 milijona.

A. Celotna števila	83	Shvatba decimalnih ulomkov	
Shvatba števil	83	(2. način)	127
4 računski načini z ozirom na		Izpremema vrednosti števila	
znane stopnje	87	s premikanjem v razpredel-	
Decimalna pisava večimenskih		nici	128
števil	89	Izpremema vrednosti decimal-	
I. Seštevanje	90	nega ulomka s premikanjem	
II. Odštevanje	95	decimalne pike	129
Mera in mnogokratnik . .	99	4 računski načini z decimalnimi	
III. Poštevanje	102	ulomki	130
IV. Razštevanje	112	C. Računanje z večimenskimi števili	138
V. Pregledno ponavljanje vseh		Skrčitev	138
4 računskih načinov	123	Drobitev	139
B. Decimalni ulomki	126	Računanje z imenovanimi števili	140
Shvatba decimalnih ulomkov			
(1. način)	126		

Neomejeni številni obseg.

Razširjava številnega obsega . .	149	Rimske številke	155
Računanje s celotnimi števili in		Dodatek.	
z decimalnimi ulomki	150	Mere	156

UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR

21327/2. izd. 1910

COBISS *

000510021

ZA ČITALNICO